

Rikosseuraamuslaitoksen monisteita 1/2020

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2019

28.2.2020

Sisällysluettelo

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätös vuodelta 2019	1
1. Toimintakertomus	1
1.1. Johdon katsaus	1
2. Tuloksellisuus	6
3. Vaikuttavuus	11
3.1. Toiminnan vaikuttavuus	11
3.2. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	17
4. Toiminnallinen tehokkuus	18
4.1. Toiminnan tuottavuus	18
4.2. Toiminnan taloudellisuus	19
4.3. Maksullisen liiketaloudellisen toiminnan tulos ja kannattavuus	25
4.4. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	28
5. Tuotokset ja laadunhallinta	29
5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	29
5.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	32
6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	36
6.1. Henkilöstömäärä ja -rakenne	37
6.2. Työhyvinvointi	41
6.3. Osaaminen ja aineeton pääoma	45
7. Tilinpäätösanalyysi	50
7.1. Rahoituksen rakenne	50
7.2. Talousarvion toteutuminen	51
7.3. Tuotto- ja kululaskelma	52
7.4. Tase	57
8. Sisäisen valvonnan arviointi ja vahvistuslausuma	58
9. Arviointien tulokset	59
9.1. Rikosseuraamuslaitoksen sisäisen tarkastuksen tekemät tarkastukset	59
9.2. Rikosseuraamuslaitoksen laillisuusvalvontatiimin tekemät havainnot	61
9.3. Ulkopuolisten organisaatioiden tekemät tarkastukset	62
9.4. Keskeiset sisäisen valvonnan kehittämiskohteet vuonna 2020	64
10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	64
10.1. Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot	64
10.2. Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	65

11.	Talousarvion toteumalaskelma	66
12.	Tuotto- ja kululaskelma	68
13.	Tase	69
14.	Liitetiedot.....	71
14.1.	Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta	71
14.2.	Nettoutetut tulot ja menot.....	73
14.3.	Arviomäärärahojen ylitykset.....	74
14.4.	Peruutetut siirretyt määrärahat	74
14.5.	Henkilöstökulujen erittely	74
14.6.	Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset	74
14.7.	Kansallis- ja käyttöomaisuuden ja muiden pitkäaikaisvaikutteisten menojen poistot.....	75
14.8.	Rahoitustuotot ja –kulut	75
14.9.	Talousarviotaloudesta annetut lainat	75
14.10.	Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset	75
14.11.	Taseen rahoituserät ja velat.....	75
14.12.	Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut	75
14.13.	Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat.....	76
14.14.	Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat	76
14.15.	Velan muutokset	76
14.16.	Velan maturiteettijakauma ja duraatio.....	76
14.17.	Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot	76
15.	Allekirjoitus	77

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätös vuodelta 2019

Rikosseuraamuslaitos vastaa tutkintavankeuden toimeenpanosta sekä vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta. Vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa huolehditaan täytäntöönpanon varmuudesta, luotettavuudesta ja turvallisuudesta.

Rikosseuraamuslaitos (Rise) laatii kirjanpitoyksikkönä tilinpäätösasiakirjan, johon sisältyy toimintakertomusosio. Rikosseuraamuslaitoksen kirjanpitoyksikköön kuuluivat vuonna 2019 keskushallintoyksikkö, kolme rikosseuraamusaluetta, täytäntöönpanoyksikkö (TPY) ja Rikosseuraamusalan koulutuskeskus (RSKK). Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö vastaa rikosseuraamusalueiden ja valtakunnallisten yksiköiden (TPY ja RSKK) tulosoajauksesta. Rikosseuraamusalueet ja valtakunnalliset yksiköt ovat laatineet erilliset tulosraportit.

1. Toimintakertomus

1.1. Johdon katsaus

Rikosseuraamuslaitoksen vaikuttavuustavoitteena on vähentää rangaistusta suorittavien riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on valmentaa rangaistusta suorittavia rikoksettomaan elämään tukeutuen yhteiskunnan yleisiin palvelujärjestelmiin. Tavoitteena on myös oikeusturvan ja yhdenmukaisten käytäntöjen varmistaminen sekä suunnitelmallisen ja asteittaisen vapauttamisen lisääminen.

Rikosseuraamuslaitoksen tuloksellisuus oli vuonna 2019 melko hyvällä tasolla suhteutettuna käytettävissä olleisiin resursseihin.

Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on vähentää vapautumista suoraan suljetuista vankiloista ja lisätä avolaitossijoituksia. Turvallisesti kohti avoimempaa rangaistusten täytäntöönpanoa -tavoitteen toteutuminen on edennyt tavoitteen mukaiseen suuntaan, vaikka asetettuja tavoitteita ei täysin saavutettu. Valvotun koevapauden käyttö lisääntyi 4 % edellisestä vuodesta, mutta vuodelle 2019 asetettua haasteellista tavoitetasoa ei kyetty saavuttamaan. Avolaitoksien käyttöaste pysyi edellisen vuoden tasolla. Avolaitoksissa olevien vankien osuus nousi hieman edellisestä vuodesta ja vuodelle 2019 asetettu tavoitetaso saavutettiin. Rikosseuraamuslaitos kiinnittää jatkossa edelleen huomiota koevapauksien tavoitteen mukaiseen toteuttamiseen ja toiminnan varmistamiseen toteuttamalla valmistelua yhdenmukaisemmin eri yksiköissä.

Vankeusvankien toimintaan osallistuminen pysyi edellisen vuoden tasolla ja oli yli tavoitetason. Vankien sellin ulkopuolella viettämää aikaa ja tätä kautta aktiivisuuden ja toimintoihin osallistumisen määrää pyritään edelleen lisäämään mm. vankien kanssa tehtävää lähityötä kehittämällä. Lähityö on asiakkaan kanssa vuorovaikutuksessa tehtävää suunnitelmallista ja tavoitteellista työtä, jonka tavoitteena on lisätä asiakkaan valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan. Lähityön toimintamallien edistämistä ja kehittämistä jatketaan

keväällä 2020 valmistuvan lähityön kehittämissuunnitelman mukaisesti. Toiminnan lisääminen edellyttää myös henkilöstön määrän kasvattamista.

Rikosseuraamuslaitoksen yksi keskeisistä tavoitteista liittyy aktiivisen verkostoyhteistyön lisäämiseen valtion ja kuntien viranomaisten sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Verkostoyhteistyön tavoitteena on rikosseuraamusasiakkaiden tuen ja palveluiden yhteensovittaminen yhteiskunnan normaalipalveluihin sekä monitoimijaisen yhteistyön ja palvelujatkumoiden kehittäminen. Vankeusaika mahdollisuutena -hankkeessa ja pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelmassa (Aune) on kehitetty eri toimijoiden ja hallinnonalojen välistä yhteistyötä ja koordinaatiota sekä palvelujatkumoit. Hankkeilla on edistetty myös palveluiden ja tuen järjestämisessä tarvittavan tiedon kulkua eri toimijoiden välillä. Rikosseuraamuslaitos laatii valtakunnalliset sidosryhmäyhteistyön linjaukset vuonna 2020.

Vankilasta vapautuneiden uusintarikollisuus on vuoden 2019 tietojen mukaan hieman vähentynyt viiden vuoden seuranta-ajalla. Yhdyskuntapalvelun suorittaneiden uusintarikollisuus säilyi edellisvuoden tasolla. Valvotun koevapauden kautta vapautuneiden uusiminen lisääntyi hieman viiden vuoden seurannan jälkeen. Pidemmällä aikavälillä uusintarikollisuutta on vähentänyt mm. yleinen rikollisuuden määrän lasku, väestön ikääntyminen ja sitä heijastava rangaistusta suorittavien keski-ikänsä nousu (uusimisalttius vähenee ikääntyessä).

Suomessa vankiluku, yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien määrä ja tilastoidun rikollisuuden määrä ovat olleet viime vuosina laskusuunnassa, mutta vuonna 2019 vankien päivittäinen keskimäärä nousi 42 vangilla ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien keskimäärä nousi 72 hengellä edelliseen vuoteen nähden. Vankiluvun nousu johtui tutkintavankien määrän lisääntymisestä, vuonna 2019 oli päivittäin keskimäärin 92 tutkintavankia enemmän kuin edellisenä vuonna. Tähän vaikutti vuoden 2019 alusta lukien voimaan tullut tutkintavankeutta koskeva lainsäädäntöuudistus, jonka mukaisesti tutkintavankien säilyttämisäikää poliisin tiloissa lyhennettiin enintään seitsemään vuorokauteen. Poliisin tiloissa säilytettävien tutkintavankien määrä väheni keskimäärin noin 30 tutkintavangilla. Vankeusrangaistukset ovat keskimäärin lyhyitä. Kertomusvuonna 56 % vankeusvankeista suoritti rangaistusta vankilassa enintään kuusi kuukautta. Sakon muuntorangaistusta suoritti yht. 1 952 vankia ja suurin osa suoritetuista muuntorangaistuksista oli keskeisiltä enintään 30 päivää. Valvotussa koevapaudessa oli päivittäin keskimäärin 216 vankia.

Vuonna 2019 valmistui tutkimus, jossa selvitettiin syitä yhdyskuntapalvelun määrän laskulle ja valvontarangaistuksen ennakoitua vähäisemmälle käytölle. Tutkimuksen perusteella yhdyskuntapalvelutuomioiden lasku selittyi pääosin rikosrakenteessa havaituilla muutoksilla: ensinnäkin viranomaisten tietoon tulleiden törkeiden rattijuopumusten määrän vähenemisellä ja toiseksi törkeästä rattijuopumuksesta annettujen tuomioiden seuraamusrakenteessa tapahtuneella muutoksella. Valvontarangaistuksen vähäinen käyttö selittyi erittäin rajoittuneeksi koetulla käyttöalalla ja rangaistusmuodon sisältöjen sekä vaikeavuuden tuntemattomuudella. Tutkimuksen laadullisessa osassa havaittiin, että yhdyskuntaseuraamukset hakevat edelleen paikkaansa seuraamusjärjestelmässä, jossa oikeudellinen harkinta on laajentunut teon tunnusmerkistöön perustuvista seikoista koskemaan myös rikoksentehtäjiä. Rikollisen teon ohella rangaistukseen määräämiseen tulisi järjestelmän rakenteiden perusteella vaikuttaa myös tekijäkohtaiset ominaisuudet, jotka

nykyisessä tekorikosoikeudelliseen ajatteluun painottuneessa oikeuskäytännössä jäävät varsin vähälle huomiolle.

Ulkomaalaisvankien keskimäärä nousi hieman vuoden 2019 aikana, vuonna 2018 vankiloissa oli keskimäärin 482 ulkomaalaista vankia, kun heitä vuonna 2019 oli keskimäärin 499. Kaikista vangeista ulkomaalaisten vankien osuus oli 16,9 % (16,6 v. 2018). Tutkintavangeista ulkomaalaisten osuus on noin kolmannes. Erilaisista kulttuuriympäristöistä saapunut ulkomaalaistaustainen väestö asettaa monenlaisia esimerkiksi kulttuuriin, uskontoon ja kommunikaation liittyviä haasteita Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstölle ja lisää henkilöstön osaamisvaateita ja koulutustarvetta.

Järjestäytyneisiin rikollisryhmiin kuuluvien tai niiden vaikutuspiirissä olevien vankien määrä on noussut nopeasti ja vuoden 2019 lopussa vankiloissa oli yli 170 aktiivista rikollisryhmien toimintaan kiinnittynyttä vankia. Nousua edellisvuodesta oli noin 50 %. Vankilaolosuhteissa ylivoimaisesti suurinta ja vaikutusvaltaista järjestäytyneitä rikollisryhmää edustaa lähes sata vankia. Ko. rikollisryhmän toimintamallina on ollut vankilassa tapahtuvan huumausainekaupan ja muun rikollisuuden haltuun ottaminen sekä toiminnan organisoiminen systemaattisesti ja ammattimaisesti. Rikosseuraamuslaitos on ryhtynyt useisiin toimenpiteisiin rikollisryhmän toimintamahdollisuuksien rajoittamiseksi ja muun vankiyhteisön turvallisuuden takaamiseksi. Keskeisin toimenpide on ollut järjestäytyneisiin rikollisryhmiin kuuluvien vankien asuttamisen ja toimintojen eriyttäminen muusta vankiyhteisöstä.

Eurooppaan kohdistuneiden terrori-iskujen tutkimusten yhteydessä on todettu vankeuden aikaisen radikalisoitumisprosessin olevan hyvin yleisesti iskujen tekijöiden taustalla. Keskushallintoyksikössä aloitti 1.2.2019 tehtävään nimitetty erityisasiantuntija koordinoimaan väkivaltaisen ektremismin ja radikalisaation tunnistamista ja ehkäisyä valtakunnallisesti.

Rikosseuraamuslaitoksen asettamassa organisaatorakenteiden arviointihankkeessa (Rise 2.0) arvioidaan organisaatorakenteiden kehittämistarpeita 30.6.2020 mennessä. Hankkeessa arvioidaan Rikosseuraamuslaitoksen organisaatorakenteiden toimivuutta ja valmistellaan erilaisia vaihtoehtoja organisaatorakenteiden kehittämistarpeista. Hankkeen tavoitteena on, että Rikosseuraamuslaitos olisi tulevaisuudessa yksi yhtenäinen valtakunnallisesti toimiva virasto, jonka toiminta olisi nykyistä yhdenmukaisempaa. Tavoitteena on, että organisaatiossa ei olisi sisäisiä jakolinjoja, yhteisiin tavoitteisiin sitouduttaisiin ja strategisten tavoitteiden toimeenpanokyky paranisi entisestään. Lisäksi tavoitteena on, että asiakkaita koskevat päätökset ja seuraamusten sisällöt toteutettaisiin yhdenmukaisesti kaikissa yksiköissä, jotta oikeusturva ja asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu toteutuisi entistä paremmin. Rikosseuraamuslaitos antaa oikeusministeriölle esityksen mahdollisista organisaatorakenteeseen, johtamisjärjestelmään ja toimivaltaan liittyvistä muutoksista 30.6.2020 mennessä. Tavoitteena on, että uudistus tulisi voimaan 1.9.2021 lukien.

Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan kehittämis- ja asiakastietojärjestelmähankkeen (Roti-hanke) johtoryhmä teki toukokuussa 2019 päätöksen järjestelmän käyttöönoton uudesta aikataulusta sekä budjetista. Uusi asiakastietojärjestelmä Roti otetaan käyttöön toukokuussa 2021. Hankkeen uusi hyväksytty budjetti on n. 37 milj. euroa, jossa on 11 milj. euroa kasvua aiempaan verrattuna. Hankkeessa on asiakastietojärjestelmän toteutuksen yhteydessä käyty läpi kaikki asiakkuuksiin liittyvät prosessit, yhdenmukaistamalla ja yksinkertaistamalla niitä mahdollisuuksien mukaan. Tietojärjestelmä ohjaa toimintaa

jatkossa aiempaa yhtenäisempiin käytäntöihin, mikä on omiaan lisäämään oikeusturvaa. Käytönoton jälkeen alkaa ylläpito- ja jatkokehitysvaihe. Aktiivinen jatkokehitys kestää suunnitelman mukaan muutaman vuoden järjestelmän käytönoton jälkeen, jonka jälkeen siirrytään ylläpitävään kehitystyöhön.

Jyväskylän uudisrakennushankkeen sekä Keravan ja Hämeenlinnan vankiloiden rakennushankkeita jatkettiin, ne valmistuvat vuoden 2020 aikana. Pelson vankilan käyttökieltoon asetettuja selliosastoja korvaavat tilat otettiin käyttöön kesällä 2019.

Vankipaikkakapasiteetti on rajallinen ottaen huomioon mm. rangaistusasteikon kiristämisen ja tutkintavankien aiempaa nopeamman vankilaan siirtämisen vaikutukset vankimäärään. Vanki- ja asiakasmäärien kehitys jatkaa alueellisesti eriytymistään väestön ja rikollisuuden keskittyessä kasvukeskuksiin. Vankimäärän nousu keskittyy erityisesti Etelä-Suomeen, mikä luo tarpeen rakentaa Vantaan vankilan yhteyteen lisärakennuksen tutkintavangeille. Tavoitteena on, ettei tutkintavankeja vuonna 2025 enää säilytetä vangitsemisoikeudenkäynnin jälkeen poliisin säilytystiloissa, vaan vankiloissa. Uudistusta ei kyetä toteuttamaan ilman Vantaan vankilan yhteyteen rakennettavaa lisärakennusta.

Rikosseuraamuslaitoksen taloudellinen tilanne on tiukka johtuen mm. ICT-menojen kasvusta sekä vankiloiden ruokahuollon järjestämismallin muutoksen suunniteltua suuremmista kustannuksista. Vuoden 2020 jälkeen on lisäksi ennakoitavissa menopaineita. Näitä ovat mahdollinen vankiluvun nousu, toimitilojen huono kunto, turvateknisten järjestelmien uusimistarve sekä Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja asiakastietojärjestelmän Rotin ja vankien sähköisten palveluiden jatkokehittäminen.

Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan vaikuttavat mm. lainsäädäntöuudistukset. Vuoden 2019 alusta lukien tuli voimaan tutkintavankeutta koskeva lainsäädäntöuudistus. Tutkintavankien säilyttämisaikaa poliisin tiloissa lyhennettiin enintään seitsemään vuorokauteen ja säilyttämisen edellytyksiä tiukennettiin. Rikosseuraamuslaitoksen tiloissa säilytettävien tutkintavankien määrässä oli nähtävissä nousua vuoden 2019 aikana. Pitkän aikavälin tavoitteeksi on asetettu, että tutkintavangit siirrettäisiin välittömästi vangitsemisoikeudenkäynnin jälkeen vankilaan. Samanaikaisesti tuli voimaan lainsäädäntö, joka mahdollistaa tehostetun matkustuskiellon ja tutkinta-arestin tutkintavankeuden vaihtoehtoina. Tehostetun matkustuskiellon toimeenpanosta vastaa poliisi ja sähköisestä valvonnasta Rikosseuraamuslaitos. Tutkinta-arestin toimeenpanosta vastaa Rikosseuraamuslaitos kokonaisuudessaan.

Eduskunnassa on vahvistettu lainsäädäntöuudistus, jonka mukaan ehdonalaisten vapauden valvontaan asettamisen edellytyksiin lisätään korkeaksi arvioitu väkivalta- tai seksuaalirikokseen syylistymisen riski. Ehdonalaista vapauttamista koskevien säännösten muuttamisen tavoitteena on vähentää tilanteita, joissa toistuvasti väkivalta- ja seksuaalirikoksiin syylistyneet tai henkirikoksesta tuomitut vapautuvat suoraan vankilasta ilman vapautumiseen liittyviä ehdonalaisten vapauden valvonnan mahdollistavia tukitoimia. Rikosseuraamuslaitokselle varattiin kehyspäätöksessä lisäresurssit väkivaltariskin arvioinnin tehostamiseksi, tiukennetun ehdonalaisten vapauden valvonnan valmisteluun ja toimeenpanoon sekä väkivaltarikoksiin vaikuttavien ohjelmien, päihdekuntoutuksen ja muiden toimintaohjelmien käytön lisäämiseen. Laki astui voimaan 1.10.2019.

Ehdollisen vankeuden oheisseuraamuksia koskevaa järjestelmää täydennettiin siten, että myös 21-vuotta täyttäneenä rikoksen tehneelle voidaan tuomita ehdollisen vankeuden oheisseuraamukseksi valvonta. Valvontaseuraamukseen voi lisäksi sisältyä enintään 30 tuntia osallistumista Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymään julkisen tai yksityisen palveluntuottajan järjestämään kuntoutukseen tai avohoitoon. Valvonnan kesto on yksi vuosi kolme kuukautta. Lisäksi ehdollisen vankeuden oheisseuraamuksena tuomittavan yhdyskuntapalvelun enimmäistuntimäärää nostettiin nykyisestä 90 tunnista 120 tuntiin. Uudistukseen sisältyy myös mahdollisuus muuntaa valvonta ehdottomaksi vankeudeksi (4–14 vrk), mikäli tuomittu rikkoo törkeästi valvonnan ehtoja. Lakimuutos tuli voimaan 1.1.2020.

Lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusten kiristämistä koskevat rikoslain muutokset astuivat voimaan 15.4.2019. Rikoslakiin lisättiin uusi säännös törkeästä lapsenraiskauksesta. Lisäksi lapsen seksuaalisen hyväksikäytön enimmäisrangaistusta korotettiin. Sakon muuntorangaistuksen käytön laajentamista koskeva lainsäädäntö astuu voimaan 1.1.2021. Sakon muuntorangaistuksen palauttamisen yhteydessä eduskunta antoi lausuman, jonka mukaan Rikosseuraamuslaitoksen tulee selvittää mahdollisuudet kehittää ja laajentaa muuntorangaistukseen tuomittujen sijoittamista ulkopuoliseen laitokseen päihdehoitoon ja mahdollisuudet varmistaa tarvittavien päihde- ja sosiaalipalvelujen jatkuvuus riittävän ajan laitossijoituksen ja muuntorangaistuksen suorittamisen jälkeen.

Rikosseuraamuslaitoksen toimintaympäristöön ja verkostoyhteistyöhön vaikuttavat useilla hallinnonaloilla samanaikaisesti käynnissä olevat rakenteelliset muutokset ja niiden taloudellinen tilanne.

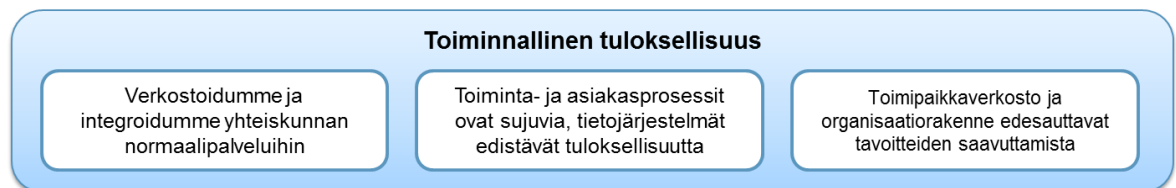
Vankien terveydenhuollosta vastaa THL:n alainen Vankiterveydenhuollon yksikkö (VTH). Vankien toimintakyvyn ja Rikosseuraamuslaitoksen rikoksettoman elämän edistämistä koskevien tavoitteiden näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää, että VTH:lle turvataan riittävät resurssit.

2. Tuloksellisuus

Rikosseuraamuslaitos saavutti vuodelle 2019 asetetut tavoitteet melko hyvin. Rikosseuraamuslaitoksen vuosina 2006–2016 toteuttamat talouden sopeuttamistoimet vaikuttavat edelleen Rikosseuraamuslaitokselle asetettujen tulostavoitteiden saavuttamiseen, sillä sopeuttamistoimien aikaan jouduttiin vähentämään yli 500 henkilötyövuotta. Rikosseuraamusten toimeenpano perustuu ensisijaisesti ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja henkilöiden suorittamaan valvontaan. Rikosseuraamuslaitoksen resurssien niukkuuden vuoksi mm. uusintarikollisuuden vähentämiseen ja rangaistusten vaikuttavuuteen liittyviä ohjelmia sekä rangaistusajansuunnitelmien mukaista toimintaa ei ole aina kyetty järjestämään vangin tarpeiden mukaisesti.

Rikosseuraamuslaitoksen ja oikeusministeriön väliseen vuosien 2019–2022 tulossopimukseen on kirjattu seuraavat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Alla on kuvattu vuodelle 2019 asetettujen toimenpiteiden toteumatiedot.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet kaudella 2019 - 2022 ovat:

Keskeiset toimenpiteet vuonna 2019 tavoitteiden saavuttamiseksi olivat:

1. Rikosseuraamuslaitos osallistuu pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaan (AUNE) vuosina 2017–2019. Tavoitteena on tukea vankilasta vapautuvien ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavien asunnonsaantia, asumisvalmennusta ja elämänhallintaa sekä vankien ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden asunnottomuutta. Varmistetaan AUNE-hankkeen aikana aloitettujen ja toteutettujen toimenpiteiden jalkauttamista / jatkuvuudesta hankkeen jälkeen.

Toteuma: Hanke loi perustan Rikosseuraamuslaitoksessa tehtävälle asunnottomuuden ehkäisyyölle. Hankkeen aikana toimintansa yksiköissä aloittaneet asumiskoordinaattorit (Aune-koordinaattorit) jatkavat toimintaansa. Hankkeessa tuotettu Asuminen puheeksi -toimintamalli jää myös käyttöön. Asumisen taidot sisällytetään arjen taitojen harjoitteluohjelmiin. Paikallisten rikosseuraamusasiakkaiden asumisen tuen verkostojen toiminta vilkastui ja uusia verkostoja syntyi. Verkostotyö jatkuu kuntavetoisena vuonna 2020.

2. Rikosseuraamuslaitos jatkaa vankien koulutuksen kehittämistä yhdessä OKM:n hallinnonalan kanssa. Tavoitteena on kasvattaa koulutukseen osallistuvien vankien määrää.

Toteuma: OKM:n ja OM:n kanssa yhteistyössä laaditut Valtakunnalliset ammatillisen koulutuksen toimenpidelinjaukset valmistuivat huhtikuussa. Opetushallitus rahoittaa 1.8.2019-31.12.2020 valtakunnallisen ammatillisen koulutuksen kehittämishankkeen, johon osallistuvat kaikki vankilaopetuksen järjestämisluvan saaneet ammatilliset koulutuksen järjestäjät sekä Rikosseuraamuslaitos. Vankiloiden työtoimintojen opinnollistamisprosessi yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa on käynnistynyt suurimassa osassa vankiloita hyvin. Valmius vankien koulutuksen lisäämiseen työpisteissä on olemassa, jatkossa tulee kuitenkin panostaa vankien ja henkilökunnan motivointiin sekä yhteistyökäytäntöjen kehittämiseen ja vakiinnuttamiseen. Vankien perusopetuksen toimintamallien kehittäminen on jatkunut eritasoisesti alueittain. Vapaan sivistystyön koulutukset ovat käynnistyneet muutamissa vankiloissa. Vankien koulutukseen osallistuminen on tuntiperusteisesti laskettuna vähentynyt edellisestä vuodesta, mutta koulutukseen osallistuvien vankien kokonaismäärä on hieman noussut.

3. Rikosseuraamuslaitos jatkaa maakuntien ja sote-alueiden kanssa tehtävää yhteistyötä valtakunnallisesti yhdenmukaisen toimintamallin mukaisesti joka maakunnassa.

Toteuma: Valtakunnallisen sote-uudistuksen valmistelun loppumisen jälkeen Rikosseuraamuslaitoksessa on keskitytty yhteistyöhön Kelan, TYP:ien ja TE-hallinnon sekä Vankiterveydenhuollon yksikön kanssa. Kuntien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämistä jatkettiin paikallisesti ja alueellisesti. Joidenkin kuntien kanssa on yksikkötasolla sopimuksia sosiaalihuoltolain mukaisen yhteistyön prosesseista. Tulevaisuuden sote-keskusohjelmaan ja sosiaalihuollon valtakunnalliseen kehittämisohjelmaan osallistumismahdollisuuksia on kartoitettu.

Vankien työ- ja toimintakyvyn arviointia ja ohjaamista Kelan ammatilliseen kuntoutukseen terveysperusteilla laajennettiin kaikkien Kelan vakuutuspiirien alueille. Toimintamalli, jossa työkykykoordinaattori ja VTH:n sairaanhoitaja tekevät yhteistyötä kuntoutukseen ohjaamisessa Kelan palveluneuvojan kanssa osoittautui toimivaksi myös muuhun kuin ammatilliseen kuntoutukseen ohjaamisessa.

Seitsemässä vankilassa on pilotoitu VTH:n ja Risen välinen rangaistusajan suunnitelmayhteistyö terveystalouden ja kuntoutuspalveluiden integroimiseksi seuraamisen aikana ja jatkopolutuksessa. Pilotissa tehtyjä ehdotuksia työstetään vuonna 2020 yhdessä VTH:n kanssa.

TE-hallinnon, TYP:n ja kunnan työllisyyspalveluiden valtakunnallisen verkoston toiminta jatkui.

Yhdessä oikeusavun (talous- ja velkaneuvonta), ulosoton ja kunnan sosiaalityön kanssa on suunniteltu Ennakoivan talousneuvonnan hanketta ja yhteistyötä hankkeen ja Risen välillä.

4. Lähityömallin mukainen työskentely otetaan käyttöön kaikissa yksiköissä. Lähityömallin yhdenmukainen käyttöönotto ja kehittäminen varmistetaan perustamalla valtakunnallinen seurantaryhmä. Jokaisella rikosseuraamusalueella tulee olla lähityön kehittämisestä ja kokonaiskoordinoinnista vastaava virkamies sekä lähityön mallin mukaisesti yksiköissä lähityön ohjausryhmät.

Toteuma: Selvityksen perusteella lähityön mallin mukainen työskentely on edennyt hyvin eritasoisesti eri yksiköissä. Valtakunnallinen ohjausryhmä on toiminnassa. Jokaiselle alueelle on nimetty rikosseuraamusalueen lähityön vastuhenkilö. Osassa yksiköitä on lähityön ohjausryhmä.

5. Rikosseuraamuslaitos laatii suunnitelman Roti-hankkeen tuottavuushyötyjen uudelleenkohdentamisesta. Valmistaudutaan Rotin käyttöönottoon. Rotin jatkokehittäminen suunnitellaan ja projektoidaan.

Toteuma: Roti-hankkeen tuottavuushyötyjen uudelleenkohdentamisesta on laadittu selvitys. Hankkeesta on laadittu käyttöönottovaiheen koulutussuunnitelma. Rotin jatkokehittämistä ei ole projektoitu. Hanke tulee tekemään jatkokehittämisen organisoinnista ehdotuksensa vuonna 2020.

6. Vankien ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden sähköisen asioinnin palvelujen kehittämistä jatketaan.

Toteuma: Sähköisen asioinnin palveluja on kehitetty laajentamalla nk. white list -palveluja vankien sähköisen asioinnin (SA) työasemilla. Jokaisesta yksiköstä on kartoitettu sähköisiä palveluja ja koottu yhteinen sähköisten palvelujen palvelukartta. Lisäksi on kartoitettu kumppanien sähköisiä palveluja, ja hyödynnetty niitä palveluiden kehittämisessä. Koko henkilökunnalle suunnattu digiohjauskoulutus on toteutettu yhteistyössä RSKK:n kanssa, ja luotu koulutuksesta sähköinen versio e-Oppivaan edelleen opiskeltavaksi. White list -palveluiden saavutettavuuden edistämiseksi keskeiset sähköiset palvelut koottiin palvelukartan mukaan teemoiteltuina kokonaisuuksina uudeksi avaussivuksi vankien SA-työasemille. Sähköisen asioinnin kehittämiseksi tuotettu ohjeistus, materiaalit ja digiohjauskoulutus on suunnattu sekä vankiloille että yhdyskuntaseuraamustoimistoille.

Uuteen vuonna 2020 valmistuvaan Hämeenlinnan vankilaan rakennetaan älyvankilaratkaisu. Älykäs vankila -hankkeessa on kartoitettu EU-alueella käytössä olevien älyvankilaratkaisujen toimittajat ja toteutettu kahden toimittajan kanssa 1,5 kuukauden mittainen testijakso Hämeenlinnan ja Turun vankiloissa. Älyvankilaratkaisulta vaadittavia ominaisuuksia koottiin työpajatyöskentelynä, jonka pohjalta käytiin loppusyksystä 2019 EU:n laajuinen markkinavuoropuhelu toimittajien kanssa. Kilpailutusdokumentit työstettiin yhteistyössä ORK:n kanssa siten, että kilpailutus aloitetaan alkuvuonna 2020.

YksApp-projektiryhmä on syksyn 2019 aikana laatinut yhdyskuntaseuraamustyön mobiilisovelluksen sisältömääritykset ja sovelluksen kilpailutukseen liittyvät hankinnankuvauksen materiaalin, teknilliset vaatimukset ja alustavat sopimusasiakirjat avointa kilpailutusta varten. Hankinta on taloudellisista syistä päätetty pysäyttää ja asiaan palataan syksyllä 2020.

7. Rikosseuraamuslaitos huolehtii siitä, että henkilötietojen käsittely täyttää EU:n tietosuojadirektiivin vaatimukset.

Toteuma: Rikosseuraamuslaitoksen henkilötietojen käsittely ja prosessit täyttävät kansallisen tietosuojalainsäädännön ja EU:n tietosuoja-asetuksen ja tietosuojadirektiivin asettamat vaatimukset.

8. Rikosseuraamuslaitos laatii pitkän aikavälin suunnitelman toimipaikkaverkoston kehittämistarpeista.

Toteuma: Rikosseuraamuslaitos laati pitkän aikavälin toimitilasuunnitelman vaihtoehtoiseen ja toimitti sen oikeusministeriölle keväällä 2019. Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti Rikosseuraamuslaitoksen toimitilaverkostoa kehitetään nykyiset toimipaikat säilyttäen.

9. Rikosseuraamuslaitos jatkaa osallistumista vankilahankkeiden toteutukseen Hämeenlinnassa, Jyväskylässä, Keravalla, Oulussa ja Vaalassa. Lisäksi Rikosseuraamuslaitos osallistuu Helsingin kampuksen suunnitteluun.

Toteuma: Rikosseuraamuslaitos on toteuttanut vankilahankkeet tulostavoitteiden mukaisesti.

Pelson vankilan siirtokelpoinen selliosasto valmistui kesällä 2019, joka korvasi Pelson vankilan sisäilmaongelman vuoksi käyttökielossa olleet selliosastot. Vanajan vankilan Ojoisten osaston siirtolarakennuksen perusparannus valmistui vuoden 2019 alussa, missä yhteydessä luovuttiin väliaikaismajoituksesta. Lisäksi vankilaverkostoa parannettiin useilla pienemmillä peruskorjaus- ja perusparannushankkeilla. Senaatti-kiinteistöt jatkoi Kuopion vankilan toimistosiiven omistajalähtöisiä vesivahinkokorjauksia ja salaojituksia sekä Satakunnan vankilan Huittisten osaston jätevesipumppaamon uusimista. Turun, Vantaan ja Jokelan vankiloiden sellejä peruskorjattiin omistajalähtöisin peruskorjauksin. Sukevan vankilan lämpöputkisto huuhdeltiin vuoden 2019 aikana kunnossapitotyönä.

Rikosseuraamuslaitoksen tarpeisiin tulevia rakennushankkeita jatkettiin vuoden 2019 aikana. Näistä Hämeenlinnan uusi 100-paikkainen naisvankila rakennetaan vanhan vankilan viereen ja se otetaan käyttöön syksyllä 2020. Nykyinen huonokuntoinen ja toimintaan huonosti soveltuva vankilarakennus irtisanotaan. Nykyinen Hämeenlinnan vankila-alueella oleva vankisairaala jatkaa toimintaa. Keravan vankila-alueen pohjoisosaan rakennetaan 136-paikkainen Keravan avovankila ja muutama työtoiminnan rakennus, jotka otetaan käyttöön kesällä 2020. Muut rakennukset pääsääntöisesti irtisanotaan. Jyväskylän keskustaan Tourulaan rakennetaan 60-vankipaikkainen Jyväskylän Rise kampus, jonne siirretään nykyisen Laukaan avovankilan ja Jyväskylän yhdyskuntaseuraamustoimiston toiminnat. Kampus otetaan käyttöön syksyllä 2020. Laukaan vankilan ja Jyväskylän yhdyskuntaseuraamustoimiston tilat irtisanotaan.

Rakentamisen lisäksi vuoden 2019 aikana jatkettiin olemassa olevien ja uusien vankiloiden suunnittelua. Rikosseuraamuslaitos käynnisti Vantaan vankilan lisärakennuksen tarvesuunnittelun. Oulun 100-paikkaisen tutkintavankilan hankesuunnittelu valmistui 6/2019. Suunnitellun turvakampuksen on tarkoitus toimia samalla alueella Oulun poliisin kanssa. Suunnittelua jatketaan vuoden 2020 aikana ja sen valmistuminen arvioidaan ajoittuvan vuoteen 2025, jolloin Oulun vanha vankila irtisanotaan. Vaalan 100-paikkaisen suljetun vankilan suunnittelua Vaalan kuntakeskuksen läheisyyteen jatkettiin ja sen hankesuunnitelma valmistui 6/2019. Vankilan arvioidaan valmistuvan syksyllä 2023. Samassa yhteydessä irtisanotaan nykyinen Pelson vankila. Lisäksi jatkettiin Sukevan vankilan sisäilmaongelmallisen hallintolarakennuksen korvaavaa

uudisrakennuksen suunnittelua. Rakennukseen on suunniteltu sijoitettavan myös valvomotiloja, henkilökunnan toimistotiloja ja erilaisia tapaamistiloja niin vankien kuin yhteistyökumppaneiden tarpeisiin. Uuden hallintolarakennuksen on arvioitu valmistuvan vuoden 2020 loppuun mennessä. Samassa yhteydessä puretaan viisi vankila-alueella olevaa rakennusta. Oikeusministeriö teki päätöksen Helsingin kampuksen rakentamisesta siten, että Helsingin nykyisen vankilan alueen asuinkäytössä olevat tilat perusparannetaan Helsingin yhdyskuntaseuraamustoimiston ja Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskuksen käyttöön. Päätöksen jälkeen jatkettiin rakennusten suunnittelua. Nykyiset yhdyskuntaseuraamustoimiston ja aluekeskuksen tilat irtisanotaan valmistumisen yhteydessä. Lisäksi alustavasti on suunniteltu Helsingin vankilan työtoiminnan keskittämistä Metallirakennukseen, jolloin olisi mahdollista purkaa huonokuntoinen ja energiatehoton puutyöverstas. Senaatti-kiinteistöt jatkoi Vanajan vankilan Vanajan osaston päärakennuksessa ilmenneen vesivaurion korjauksen suunnittelua. Loppuvuodesta 2019 käynnistettiin myös varmuusosaston tarvesuunnittelu Mikkelin vankilan yhteyteen sekä Oulun yhdyskuntaseuraamustoimiston, arviointikeskuksen ja vapauttamisyksikön tarvesuunnittelu.

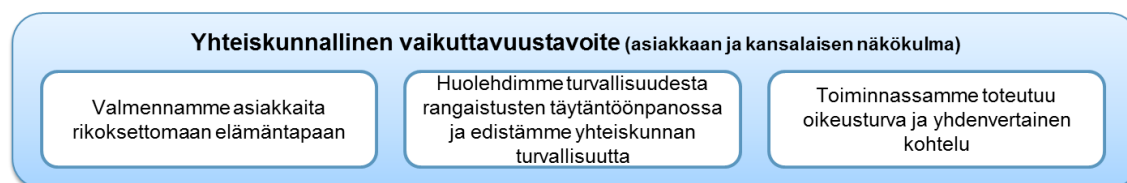
3. Vaikuttavuus

3.1. Toiminnan vaikuttavuus

Rangaistusten täytäntöönpanon vaikuttavuustavoitteena on parantaa rangaistusta suorittavien edellytyksiä rikoksettomaan elämään ja vähentää riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin rangaistusaikana ja sen jälkeen. Tavoitteiden toteuttaminen edellyttää seuraamusjärjestelmän ja seuraamusten sisältöjen kehittämistä erityisesti yhteiskunnan normaalipalvelujen käyttöä tehostamalla.

Rikosseuraamuslaitoksen ja oikeusministeriön väliseen vuoden 2019 tulossopimukseen on kirjattu seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Alla on kuvattu vuodelle 2019 asetettujen toimenpiteiden toteumatiedot.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet kaudella 2019 - 2022 ovat:

Keskeiset toimenpiteet vuonna 2019 tavoitteiden saavuttamiseksi olivat:

1. Vapauttamisvaiheen suunnitelmallista työskentelyä kehitetään. Avolaitosten ja valvotun koevapauden kautta vapauttamista lisätään.

Toteuma: Valvotussa koevapaudessa olevien määrää kyettiin lisäämään. Vuonna 2019 valvotussa koevapaudessa oli keskimäärin päivässä 216 vankia (207 v. 2018). Samanaikaisesti valvotun koevapauden loppuun suorittaneiden osuus nousi, valvotun koevapauden suoritti loppuun 83 % (81 %) päättäneistä. Vuonna 2019 vapautuneista vankeusvangeista 20 % (19 %) vapautui valvotun koevapauden kautta. Suoraan suljetusta vankilasta vapautuneiden osuus vapautuneista pysyi edellisen vuoden tasolla. Vuonna 2019 suoraan suljetusta vapautui 65 % vapautuneista (65% v. 2018).

Valtakunnalliset valvotun koevapauden päivät järjestettiin marraskuussa 2019. Palautteen perusteella päivät tukivat osaltaan valvotun koevapauden käytön tehostamisen ja yhdenmukaisten menettelyjen lisäämisen tavoitetta. Valvotun koevapauden ohjeesta on tehty keskeiset menettelyt sisältävä lyhytohje. Lisäksi on valmisteltu menettelyohje valvotun koevapauden päihdevalvontaan.

Rangaistusajan suunnitelmaan liittyvää koulusta on järjestetty rikosseuraamusalueilla vuoden 2019 aikana. Koulutuksessa on käsitelty koko rangaistuksen aikaista työskentelyä rangaistusajan suunnitelmaan asetettujen tavoitteiden näkökulmasta.

Rotiin on vuoden 2019 aikana laadittu peruskartoituslomake sekä ohje lomakkeen käyttöön. Lisäksi on laadittu loppuarviointilomake sekä ohjeistus. Peruskartoitusta on testattu testikäyttäjillä sekä lomake ohjeineen on viety Rotin rakenteeseen. Loppuarviointilomake viedään Rotin rakenteisiin alkuvuonna 2020. Pilotointi peruskartoituslomakkeen käytöstä aloitetaan tammikuussa 2020 valituissa yksiköissä alueittain.

2. Jokaisella vankilalla ja yhdyskuntaseuraamustoimistolla on asiakkaiden tarpeisiin pohjautuva palvelukartta.

Toteuma: Rikosseuraamusasiakkaille tarjottavia palveluita kehitetään palvelukarttatyön avulla. Kaikki Rikosseuraamuslaitoksen yksiköt ovat laatineet palvelukarttakuvaukset omista nykyisistä palveluistaan ja keskeisimpien yhteistyökumppaniensa palveluista. Näiden pohjalta on laadittu valtakunnallinen palvelukartta. Erityiskartat on laadittu psykologipalveluista, hengellisistä palveluista ja digipalveluista. Yksiköt ovat aloittaneet palvelukarttojen pohjalta palveluiden kehittämisen määrittelemällä mm. eri asiakassegmenteille spesifejä palveluja (mm. nuoret, ulkomaalaiset, lyhytaikaiset vangit) sekä palvelujatkumoa ja -polkuja rangaistusajan eri vaiheissa ja siirtymissä. Uusien vankiloiden palveluiden ja osastojen toimintojen suunnittelussa on hyödynnetty palvelukarttamallia. Arviointikeskukset ovat alkaneet hyödyntää yksiköiden palvelukarttoja vankisijoittelussa.

Palvelukartat antavat hyvän pohjan palveluiden valtakunnalliselle ja alueelliselle yhdenmukaiselle kehittämiselle. Palveluja kehitetään edelleen jatkossa keskittymällä palvelupolkujen ja -jatkumoiden luomiseen, erityisiä palvelutarpeita omaavien asiakassegmenttien palveluiden kehittämiseen (mm. korkean väkivaltariskin vangit ja lyhytaikaiset vangit) ja laatimaan jokaiselle yksikölle riittävät yleiset ja yhteiset palvelut (ns. minimipalvelut), joihin kaikki asiakkaat voivat osallistua. Palvelukarttojen avulla voidaan myös määritellä yksiköiden erikoistuminen tiettyihin palveluihin asiakassegmenttiensä pohjalta. Palvelukartat ohjaavat kehittämään palveluja siten, että eri palveluja ajantasaisesti lisätään tai vähennetään asiakkaiden muuttuvat tarpeet, yksikön resurssit, toiminnan puitteet ja Rikosseuraamuslaitoksen strategiset tavoitteet huomioiden.

3. Ehdollisen vankeuden oheisseuraamukset (21 v. täyttäneiden ja väkivaltariskin arviointiin perustuva valvonta) sekä tutkintavankeus uudistukseen liittyvä tutkinta-aresti ja tehostettu matkustuskielto otetaan käyttöön. Yhdyskuntapalvelun sisältöjä kehitetään laajentamalla monimuotoisen yhdyskuntapalvelun käyttöä sekä tukituntien sisältöä.

Toteuma: Menettelytapaohje 'Valvontaan asettaminen vakavan väkivallan ja korkean uusimisriskin vankien kanssa' valmistui ja on ollut voimassa 10.12.2019 lukien. Keskeistä lakimuutoksessa on siihen liittyvä väkivaltatyön prosessin kehittäminen aina siitä lähtien, kun vanki tulee vankilaan ja huolehtiminen siitä, että tarjolla on riittävästi väkivallan vähentämiseen tähtäävää työtä sekä vankiloissa että yhdyskuntaseuraamustoimistoissa. Tärkeä osa muutosta on myös väkivaltariskin arviointi, joka tehdään arviointikeskuksissa. Koulutus henkilöstölle lakimuutoksesta järjestettiin 10.12.2019 RSKK:ssa. Menettelytapaohjeen prosessia on kehitetty työpajoissa, joissa on ollut mukana alueiden nimeämiä edustajia, THL:n ja OM:n edustajat.

Aikuisten ehdollisen valvonnasta on valmisteilla menettelytapaohje. Yksiköille on pidetty infotilaisuus lakimuutoksesta 18.12.2019 ja henkilöstölle on järjestetty koulutus

27.1.2020. Valtakunnansyyttäjän kanssa on käynnistetty yhteistyö valtakunnallisen webinaarin/nauhoitetun koulutuksen järjestämiseksi syyttäjille ja keskusteltu yhteisistä linjoista seuraamusselvityksen pyytämiseksi.

Tutkinta-aresti ja tehostettu matkustuskielto on otettu käyttöön. Koulutuksia ja perehdytystä on järjestetty Rikosseuraamuslaitoksen henkilökunnalle. Yhteistyötä poliisin ja tuomioistuinten kanssa on myös tehty. Menettelytapaohjeet on laadittu sekä tutkinta-arestiin että tehostettuun matkustuskieltoon liittyen.

Yhdyskuntapalvelun sisältöjä on kehitetty ja laajennettu yhdyskuntaseuraamuslain säännöksiin sallimalla tavalla. Työ on edennyt hyvin. Yhdyskuntapalveluun sisältyviä uusia toiminta- ja kuntoutussisältöjä on pilotoitu ja niitä on toteutettu yhdessä uusien yhteistyökumppaneiden kanssa.

4. Oikeusturvaa ja yhdenvertaista kohtelua parannetaan tehostamalla oikeudellista ohjausta. Rikosseuraamuslaitoksen antamat asetusta alemman asteiset normit päivitetään vuoden 2020 loppuun mennessä.

Toteuma: Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö on aloittanut säännölliset webinaarikoulutukset henkilöstölle asiakkaiden kohteluun liittyvän oikeudellisen osaamisen lisäämiseksi. Henkilökunnalle on alettu toimittaa tiivistelmäkoosteita laillisuusvalvontatiimissä käsitellyistä apulaisoikeusasiamiehen ratkaisuksista. Kanteluiden käsittelyaika on saatu alle vuoteen. Asetusta alemman asteisiä normeja on jo päivitetty normien päivittämiseen liittyvän tavoitteen saavuttamiseksi vuonna 2020.

Säädöskoordinaattori on luonut yhteistyökäytäntöjä oikeusministeriön kriminaalipoliitikka- ja rikosoikeusosaston kanssa sekä koordinoitunut määräysten ja ohjeiden valmistelua.

5. Laillisuusvalvontaa kehitetään suunnitelmalliseksi ja systemaattiseksi toiminnaksi. Laillisuusvalvonnan menettelyt ja raportointi suunnitellaan vuoden 2019 aikana.

Toteuma: Laillisuusvalvonnan menettelyjen ja raportoinnin suunnittelemiseksi käynnistettiin laillisuusvalvontaprojekti. Alkujaan vuoden mittaiseksi suunniteltu projekti pääsi alkamaan suunniteltua myöhemmin vasta toukokuussa, jolloin projektipäällikkö aloitti työnsä. Projekti on edelleen kesken ja sen kesto on päätetty pidentää toisella vuodelle. Projektin ohjausryhmä ja projektiryhmä ovat kokoontuneet säännöllisesti. Projektin yhteydessä on selvitetty muun ohessa, miten muut viranomaiset ovat järjestäneet laillisuusvalvontansa ja suunniteltu jo varsin pitkälle yksiköiden käyttöön tarkoitettua omavalvontamenetelmää sekä järjestetty laillisuusvalvontaan liittyvä kysely henkilöstölle. Projektiin liittyvä ensimmäinen laillisuusvalvontatarkastus toteutettiin joulukuussa 2019 Riihimäen vankilassa. Vuodelle 2020 on laadittu laillisuusvalvontasuunnitelma, joka sisältää muun muassa suunnitelman vuoden aikana toteutettavista tarkastuksista ja omavalvontamenetelmän käyttöönoton.

6. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten asiakkaiden yhdenvertaista kohtelua, yhteiskuntaan integroivaa toimintaa ja omakielistä palvelua edistetään.

Toteuma: Vankeusaika mahdollisuutena - hankkeen aikana on järjestetty webinaareja, joissa on käsitelty eri kieli- ja kulttuuritaustaisten henkilöiden asioita. Lisäksi on

valmistettu vankilaan tulovideo, joka on tekstitetty eri kielille sekä käännetty keskeistä sanastoa eri kielistä.

Eri vähemmistöjen asioista vastaaville henkilöille järjestettiin työkokous, jossa keskityttiin erityisesti ulkomaalaisvankien ja asiakkaiden asioihin.

Toukokuun loppuun 2019 mennessä valmistui opas Rikosseuraamuslaitoksen henkilökunnalle ulkomaalaisen kanssa työskentelystä. Opas lähetettiin viestintään jatko-työstettäväksi.

7. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella Vantaan vankilassa kehitetty radikalismien tunnistamisen ja ehkäisemisen toimintamalli vakiinnutetaan valtakunnallisesti.

Toteuma: Luotujen toimintamallien jalkauttaminen ja kehittäminen on jatkunut suunnitellusti ja toiminnassa on keskitytty erityisesti lähityön lisäämiseen kohdehenkilöiden osalta. Toimintamallien valtakunnallistamisessa on huomioitu alueelliset erityispiirteet ja radikalisoitumiseen liittyvien ilmiöiden muutokset, jotta toiminnan vaikuttavuus voitaisiin maksimoida.

Jatkuvan koulutuksen myötä radikalisoitumisen tunnistamisessa on tapahtunut selkeää edistystä ja erityisesti väkivaltaiseen äärioikeistoon liittyvien ilmiöiden havainnointikyky on kehittynyt.

Verkostoyhteistyön kehittäminen on ollut keskeinen Rikosseuraamuslaitoksen tulosta-voite jo usean vuoden. Rikosseuraamuslaitoksen tehtävänä on mahdollistaa verkostokumppanien toimiminen vankiloissa ja huolehtia siitä, että tieto rangaistuksen täytäntöönpanon aikana tehdystä kuntouttavista toimista välittyy siviilitoimijoille. Muilla viranomaisilla, erityisesti kunnilla, on vastuu palvelujen järjestämisestä rikosseuraamusasiakkaille vapautumisen jälkeen. Rikosseuraamusasiakkailta on oikeus yhteiskunnan peruspalveluihin myös rangaistuksen suorittamisen aikana, ellei lainsäädännössä ole nimenomaan toisin säädetty. Vuonna 2019 päättyneissä Vankeusaika mahdollisuutena -hankkeessa ja pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmassa (Aune) on kehitetty eri toimijoiden ja hallinnonalojen välistä yhteistyötä ja koordinaatiota sekä palvelujatkumia. Hankkeilla on edistetty myös palvelujen ja tuen järjestämisessä tarpeellisen tiedon kulkua eri toimijoiden välillä. Hankkeissa kehitettyjen työmuotoja jatketaan hankkeiden päättymisen jälkeen.

Laillisuusvalvontatiimissä on edelleen käsitelty laillisuusvalvonnan kannanottoja ja Rikosseuraamuslaitoksen johtoryhmä on laillisuusteemaisissa johtoryhmän kokouksissa päättänyt vaadittavista toimenpiteistä merkitykseltään valtakunnallisista ratkaisuksista. Laillisuusvalvontatiimin ratkaisuksista on jaettu henkilökunnalle säännöllisesti kooste, jota voidaan hyödyntää yksiköissä käsiteltäessä laillisuusvalvonnan kannanottoja. Valtakunnallista ja alueellista koulutusta asiakkaiden kohteluun liittyvissä laillisuuskeskusteluissa on edelleen lisätty. Normiohjauksen parantamiseksi on ryhdytty toimiin uusien ohjeiden ja määräysten laatimiseksi ja voimassa olevien päivittämiseksi. Säädoskoordinaattori on luonut yhteistyökäytäntöjä ja kartoittanut lakimuutostarpeita yhdessä oikeusministeriön virkamiesten kanssa. Rikosseuraamuslaitoksessa on käynnistetty laillisuusvalvontaprojekti laillisuusvalvonnan menettelyjen ja raportoinnin kehittämiseksi.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty ns. aito uusiminen vankeuden ja yhdyskuntapalvelun sekä vankeudesta koevapauden kautta vapautuneiden osalta kolmen ja viiden vuoden seuranta-ajoilla. Aidolla uusimisella tarkoitetaan sitä, että vankilasta vapautumisen tai yhdyskuntapalvelun päättymisen jälkeen on tehty rikos, josta on seurannut uusi tuomio ja uusi ehdoton vankeusrangaistus, valvontarangaistus tai yhdyskuntapalvelu seurantajakson aikana.

Uusiminen 3 vuoden seuranta-ajalla, %	Toteuma 2017 (2014 päättynyt seuraamus)	Toteuma 2018 (2015 päättynyt seuraamus)	Toteuma 2019 (2016 päättynyt seuraamus)
Vankilasta vapautumisen jälkeen vankilaan	40,0	41,4	42,9
Vankilasta vapautumisen jälkeen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	42,8	44,1	45,4
Yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankilaan	10,0	11,4	10,8
Yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	23,5	23,0	23,2
Vankilasta valvotun koevapauden kautta vapautuneiden uusiminen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	23,1	24,6	27,0

Uusiminen 5 vuoden seuranta-ajalla, %	Toteuma 2017 (2012 päättynyt seuraamus)	Toteuma 2018 (2013 päättynyt seuraamus)	Toteuma 2019 (2014 päättynyt seuraamus)
Vankilasta vapautumisen jälkeen vankilaan	49,0	50,6	49,3
Vankilasta vapautumisen jälkeen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	53,1	54,2	53,3
Yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankilaan	16,9	17,1	16,3
Yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	32,6	32,6	32,9
Vankilasta valvotun koevapauden kautta vapautuneiden uusiminen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	32,0	29,5	32,3

Rikosseuraamuslaitoksen uusimistilastot perustuvat rangaistusta suorittavia koskevaan aineistoon. Tutkimusten perusteella merkittävä osa uuteen tuomioon johtavista rikoksista tehdään pian edellisen rangaistuksen päätyttyä, mutta mm. tutkinnan ja oikeusprosessin keston takia kestää usein sangen pitkään ennen kuin tapaukset ovat Rikosseuraamuslaitoksen toimesta tilastoitavissa. Samoin tutkimukset osoittavat, että viiden vuoden seuranta-ajan jälkeen uusiminen lisääntyy vain vähän. Tällä perusteella Rikosseuraamuslaitos arvioi uusimisen kehitystä ensisijaisesti viiden vuoden seuranta-aikaan perustuen. Täydentävänä, suuntaa antavana seurantana käytetään kolmen vuoden seuranta-aikaan perustuvaa tilastointia.

Vankilasta vapautuneiden uusintarikollisuus on vuoden 2019 tietojen mukaan hieman vähentynyt viiden vuoden seuranta-ajalla, mutta noussut kolmen vuoden seuranta-ajalla. Yhdyskuntapalvelun suorittaneiden uusintarikollisuus säilyi edellisvuoden tasolla. Valvotun koevapauden kautta vapautuneiden uusiminen nousi hieman sekä kolmen että viiden vuoden seurannan jälkeen.

Edelliseen tilastointivuoteen verrattuna merkittävimmät muutokset tapahtuivat vankien kolmen vuoden seuranta-ajan sekä valvotun koevapauden kautta vapautuneiden vankien uusintarikollisuudessa. Kolmen seurantavuoden aikana kaikista vuonna 2016 vapautuneista vangeista vankilaan palasi 42,9 prosenttia eli 1,5 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisenä vuotena. Valvotun koevapauden kautta vapautuneiden vankien uusimisosuudet nousivat kolmen seurantavuoden aikana 2,4 prosenttiyksikköä ja viiden seurantavuoden aikana 2,8 prosenttiyksikköä. Yhdyskuntapalveluasiakkaiden uusimisosuudet säilyivät tasaisena.

Vankirakenteen muutokset vaikuttavat yleensä myös uusintarikollisuuden tasoon. Vankien uusimisriskiä lisäävät etenkin vankien nuori ikä ja aikaisemmat vankilakerrat. Vuonna 2016 vankilasta vapautui vähemmän naisvankeja sekä nuoria alle 21-vuotiaita ja ensimmäistä kertaa vapautuneita vankeja kuin edellisenä tilastointivuotena. Merkittävin muutos tapahtui alle 18-vuotiaiden vankien uusintarikollisuudessa: vuonna 2016 vapautuneista nuorista vangeista kolmen vuoden aikana palasi takaisin vankilaan 72,2 prosenttia eli 16,1 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Naisvankein vastaava uusintarikollisuustaso (33,3 %) nousi edelliseen vuoteen verrattuna 3,7 prosenttiyksikköä.

Uusimisen perusteella ei voi tehdä päätelmiä vuoden 2019 tuloksellisuudesta. Viiden vuoden seurantatiedot koskevat vuosien 2012, 2013 ja 2014 aikana vapautuneiden tai seuraamuksen suorittamisen päättäneiden tilannetta. Rikosseuraamuslaitoksen sopeuttamissuunnitelman toimeenpano toteutettiin vuosina 2012-2016, joten nyt käytössä olevien uusimislukujen perusteella ei vielä voida arvioida, onko talouden sopeuttamistoimilla ollut vaikutuksia kuntouttavaan toimintaan ja tätä kautta uusimiseen. Pidemmällä aikavälillä uusintarikollisuutta on vähentänyt mm. yleinen rikollisuuden määrän lasku, väestön ikääntyminen ja sitä heijastava rangaistusta suorittavien keski-ikänsä nousu (uusimisalttius vähennee ikääntyessä).

Eri seuraamusmuotojen tai vapauttamismallien vaikutusta uusimiseen on vaikea arvioida. Taulukoissa ilmenevät erot selittyvät paljolti eri seuraamusten kohderyhmien eroilla ja valikoitumisella. On myös todennäköistä, että siirrettäessä uusimisenkin näkökulmasta pienempiriskistä vankijoukkoa avoimemman täytäntöönpanon piiriin nousee uusimisriski niin

suljetussa ympäristössä kuin avoimemmassa ympäristössäkin. Suljettuun ympäristöön jää jäljelle entistä korkeampriskisiä vankeja ja avoimiin seuraamuksiin suljetuista siirtyvät, siinä ympäristössä matalariskiset, ovat pääsääntöisesti kuitenkin suurempi riskisiä avoseuraamusta suorittavien joukossa. Suljettujen seuraamusten ja avoimempien seuraamusten uusimisriskissä on keskimäärin kuitenkin niin suuri ero, että kokonaisuusiminen todennäköisesti alenee. Varovaisesti voitaneen siis arvioida, että nykyisen käytännön mukainen yhdyskuntaseuraamusten tuomitseminen ja asteittaiseen vapauttamiseen liittyvä valvotun koevapauden käyttäminen eivät lisää uusimista. Uusimisriskin näkökulmasta niitä voisi ehkä soveltaa nykyistä laajemminkin.

Vuonna 2019 Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutissa valmistui tutkimus vuonna 2000–2012 vapautuneiden vankien uusintarikollisuudesta. Tutkimuksessa analysoidaan myös vuoden 2006 vankeuslain kokonaisuusuudistuksen (ns. vankeuspaketin) uusintarikollisuusvaikutuksia. Tutkimus julkaistaan kevään 2020 aikana.

3.2. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Virastolla ei ole siirto- ja sijoitusmenoja.

4. Toiminnallinen tehokkuus

4.1. Toiminnan tuottavuus

Vuonna 2019 vankeja oli keskimäärin päivässä 2 952 (2 910). 42 vankia, 1,4 %, enemmän kuin vuonna 2018. Henkilötyövuosia kertyi vastaavasti 28 henkilötyövuotta, 1,1 %, enemmän kuin edellisenä vuotena, yhteensä 2 522 (2 494).

Tuottavuus	Toteuma 2017	Toteuma 2018	TA 2019	Tulos-sopimus 2019	Toteuma 2019	Muutos 2019/2018
Vangit keskimäärin päivässä / htv	1,44	1,37	1,4	1,4	1,4	0 %
Yhdyskuntaseuraamuksia täytäntöönpanossa päivittäin keskimäärin /htv	11,60	11,81	10,8	10,9	11,6	0 %
Pyydettyt seuraamusselvitykset vuodessa /htv*	347	297	-	190	358	20,5 %

* Vuoden 2018 toimintokohtaiset henkilöstökustannukset on laskettu marras-joulukuun työajankohdistusten perusteella. Htv-määrät ovat Kiekun raportilta Htv seurantakohteittain.

Tuottavuus	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Muutos 2019/2018
Koulutettavapäivät/htv*	1 487	1 516	1 457	-4,0 %

* Kaikki RSKK:ssa järjestetyt perus- ja täydennyskoulutettavapäivät ja amk-koulutuksen koulutettavapäivät (lähi- ja etä) / RSKKn htv:t.

4.2. Toiminnan taloudellisuus

Rikosseuraamuslaitoksen ja oikeusministeriön väliseen vuosien 2019 - 2022 tulossopimukseen on kirjattu seuraavat taloutta koskevat tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Alla on kuvattu vuodelle 2019 asetettujen toimenpiteiden toteumatiedot.

Talouteen liittyvät tulostavoitteet kaudella 2019 - 2022 ovat:

Keskeiset toimenpiteet vuonna 2019 tavoitteiden saavuttamiseksi olivat:

1. Esimiesten tulee varmistaa, että koko henkilöstö kohdentaa työaikansa Kiekuun.

Toteuma: Työajan kohdennuksen tarkkuus on parantunut merkittävästi. Kohdentamattoman työajan osuus oli noin 1,5 % (37 htv:ta) henkilötövuosista kun se vuonna 2018 oli noin 20 % (493 htv:ta). Muutos selittyy pitkälti henkilön Kiekun tiedoissa olevan oletustoiminnon muuttamisesta Kohdentamaton työ toiminnosta paremmin hänen toimintaansa kuvaavaksi toiminnoksi, jolle kirjaamalla jätetty työaika kohdentuu.

2. Rikosseuraamuslaitos laatii esityksen mahdollisen vuokramallimuutoksen jatkotoimenpiteistä kokonaisvuokran pilotoinnin tulosten pohjalta.

Toteuma: Kokonaisvuokran pilotoinnin loppuraportti on valmistunut. Kokonaisvuokraan siirtyminen edellyttää lisärahoituspäätöstä.

3. Varmistetaan turvateknisten järjestelmien hallinta ja hallittu uudistaminen sekä turvateknisten järjestelmien elinkaaren hallinta siten, että Rikosseuraamuslaitoksen yksiköillä on tulevaisuudessa toimiva, ajantasainen ja vankilan turvataso mukainen turvatekniikka.

Toteuma: Kullekin rikosseuraamusalueelle on jaettu 330 000 euron suuruinen määräraha vanhojen turvateknisten laitteiden uusimista varten. Osa määrärahasta on käytetty, mutta suuri osa jaetusta määrärahasta on käyttämättä ja se on tarkoitus käyttää kuluvana vuonna.

4. Tiedolla johtamisen projektissa kehitetään Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan johtamisen, seurannan ja arvioinnin edellyttämää mittaristoa ja raportointia sekä valmiuksia tiedon hyödyntämiseen. Tällä mahdollistetaan mm. parempi resurssien kohdentaminen sekä vaikutusten arviointi. Rotin ja Kiekun kehittämisen yhteydessä varmistetaan edellytykset tarvittavien tietojen saannille.

Toteuma: Läpinäkyvyyden lisäämiseksi ja tulostavasti selkeyttämiseksi toteutettiin ensimmäisen ja kolmannen kvartaalin jälkeen yksiköiden johtajille osoitettu kysely tulostavoitteiden mukaisesta etenemisestä. Tulokset käsiteltiin Risen johtoryhmässä ja raportit ovat julkisia koko henkilöstölle. Kyselyä kehitetään edelleen. PX-Webin tietosisältöä lisättiin yksikkökohtaisten tulostietojen seurannan helpottamiseksi. Tietorakenteen yhtenäisyyden turvaamiseksi jatkettiin koordinaatiota Rotin, palvelukartan ja tilikartan kehityksessä.

Alkuvuoden aikana toimintaympäristössä tapahtui tiedolla johtamisen valmisteluun vaikuttavia muutoksia. Rotin osalta tavoiteaika valmistumiselle siirtyi noin vuodella eteenpäin. Risen tiedolla johtamisen kehittäminen on aikataulullisesti ja teknisesti ajateltu tähän asti vahvasti Roti-sidonnaisena. Roti on myöskin sitonut käytettävissä olevia henkilöstöresursseja. Muita vaikuttavia tekijöitä ovat mm. oikeusministeriön käynnistämä hallinnonalan yhteinen Tietoalusta-hanke sekä valtion konsernitason tiedolla johtamisen eteneminen. Risen toiminnan jäsentämisessä ollaan myöskin siirtymässä hyödyntämään Vaikuttavan toiminnan viitekehystä ja palvelukartta-ajattelua. Kaikki edellä todettu tulee vaikuttamaan Risen tiedolla johtamisen ratkaisuihin.

Risen johtoryhmä päätti kesäkuussa, että projektimuotoiseen työskentelyyn ei tällä hetkellä ole edellytyksiä. Valmistelua ja toteutusta sekä tarvittavaa koordinaatiota eri toimijoiden kesken jatkettiin normaalina virkatyönä. Projektointiin ja sen resurssointiin palataan myöhemmin.

Toimintamenot ja henkilötövuodet mom. 25.40.01	Toteuma 2017		Toteuma 2018		Tavoite 2019		Toteuma 2019	
	1 000	htv	1 000	htv	1 000	htv	1 000	htv
Rangaistusten täytäntöönpano	181 705	2 332	187 286	2 340	188 326	2 425	198 100	2 354
Täytäntöönpanon ohjaus, kehittäminen ja hallinto	6 927	88	7 459	94	7 700	86	8 123	106
Täytäntöönpanoyksikkö	1 552	34	1 608	35	1 650	36	1 666	36
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus	2 429	25	2 376	25	2 600	26	2 598	27
Ostopalvelut, Palkeet	2 131		1 675		1 910		1 814	
Ostopalvelut, Tietohallinto	11 236		11 371		16 080		14 896	
Yhteensä	205 978	2 479	211 774	2 494	218 266	2 573	227 196	2 522

Toimintamenot	Toteuma 2017	Toteuma 2018	TA 2019	Tulos- sopimus 2019	Toteuma 2019	Muutos 2019/2018
Toimintamenot (netto) € / vanki	58 830	62 880	62 300	62 547	65 632	4 %
Toimintamenot (netto) € / yhdyskuntaseuraamusta suorittava	5 865	6 410	6 400	7 818	7 499	17 %

Rikosseuraamusalan nettokustannukset olivat 223,9 miljoonaa euroa (209,6 milj. euroa) vuonna 2019. Kustannukset nousivat edelliseen vuoteen verrattuna 14,3 miljoonaa euroa (6,8 %). Henkilöstökustannukset, sisältäen vankipalkat, kasvoivat 9,5 miljoonaa euroa (7,9 %) ollen 130,3 miljoonaa euroa (120,8 milj. euroa). Kulujen kasvua selittää henkilöstön määrän kasvu 28 htv:lla ja virkaehtosopimuksen mukaiset yleiskorotukset. Tammi-kuussa maksettu 9,2 % kertakorvaus oli kustannusvaikutukseltaan 0,8 miljoonaa euroa. Henkilöstösivukuluprosentti nousi edellisestä vuodesta 0,6 prosentilla ollen 19,2 %.

Vuokrat kasvoivat 1,3 miljoonaa euroa (2,7 %) ollen 49,2 miljoonaa euroa (47,9 milj. euroa). Palvelujen ostot olivat 41,8 miljoonaa euroa (31,4 milj. euroa), kasvua edelliseen vuoteen oli 10,4 miljoonaa euroa (33,2 %). Kasvu selittyy pitkälti ruokahuollon siirtymisellä Leijona Cateringin hoidettavaksi, joka nosti ravitsemuspalveluiden kuluja edellisestä vuodesta 5,7 miljoonalla eurolla sekä ICT-palvelujen ostot valtion virastoilta kasvulla 3,6 miljoonalla eurolla. Ruokahuollon siirtyminen Leijona Cateringin hoidettavaksi vastaavasti laski aineiden ja tarvikkeiden kuluja 2,3 miljoonalla eurolla (-11,6 %) ollen 17,8 miljoonaa euroa (20,2 milj. euroa). Roti asiakastietojärjestelmän rakentaminen nosti valmistus omaan käyttöön toteutumaa 5,4 miljoonalla eurolla (82,3%) ollen 12,1 miljoonaa euroa (6,7 milj. euroa). Muut kustannukset kasvoivat 0,4 miljoonaa euroa (4,6 %) ollen 9,0 miljoonaa euroa (8,6 milj. euroa). Tulot laskivat 0,5 miljoonaa euroa (-3,7 %) ollen 12,1 miljoonaa euroa (12,6 milj. euroa).

Kustannukset (netto) 1000 euroa	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Muutos 2019/2018
Rikosseuraamusalan kokonaiskustannukset, josta	204 726	209 605	223 892	6,8 %
Keskushallintoyksikön kustannukset	6 658	7 568	8 425	11,3 %
Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen kustannukset	2 602	2 378	2 725	14,6 %
Täytäntöönpanoyksikön kustannukset	1 514	1 608	1 718	6,9 %
Rikosseuraamusalueiden kustannukset yhteensä, josta	193 952	198 052	211 024	6,6 %
Etelä-Suomen rikosseuraamus-alueen kustannukset	59 612	62 264	67 712	8,7 %
Länsi-Suomen rikosseuraamus-alueen kustannukset	62 601	63 633	68 283	7,3 %
Itä- ja Pohjois-Suomen rikos-seuraamusalueen kustannukset	60 822	62 483	66 855	7,0 %
Rikosseuraamuslaitoksen yhteiset kustannukset	10 918	9 673	8 174	-15,5 %

Yksikkökustannukset (netto)	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Muutos 2019/2018
Täytäntöönpanon kustannukset vuodessa € / vanki*	62 640	67 270	70 860	5,3 %
Täytäntöönpanon kustannukset vuodessa € / yhdyskuntaseuraamus-asiakas*	4 930	5 080	4 850	3,5 %
Rikosseuraamusalan perustutkinto-koulutuksen kustannukset € / aloittaneet opiskelijat**	35 441	27 197	29 909	10 %
RSKK:n täydennyskoulutuksen kustannukset € / koulutettavapäivä**	88	74	74	0 %

*Vuoden 2018 toimintokohtaiset henkilöstökustannukset on laskettu marras-joulukuun työajankohdistusten perusteella. ** Hallinto jyvitetty toteutuneiden koulutettavapäivien suhteessa.

Valvontarangaistusten täytäntöönpano on huomattavasti kalliimpaa muihin yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoon verrattuna johtuen mm. kalliista valvontatekniikasta. Valvontarangaistus on ns. viimeinen vaihtoehto ennen ehdotonta vankeusrangaistusta, joten rangaistuksen valvonta on intensiivisempää kuin muissa yhdyskuntaseuraamuksissa. Kustannuksia lisää myös tarvittava laajempi valmistelutyö verrattuna muihin yhdyskuntaseuraamuksiin.

Seuraamusten kustannukset (netto)		Työajan- käytön jakauma 2019	Kustannusten jakaantuminen 2019	Täytäntöön- panon hinta 2019	Täytäntöön- panon hinta 2018
	N	%	€	€	€
Vankeja keskimäärin päivässä					
Suljetuissa laitoksissa	1 923	76 %	156 368 000	81 310	78 080
Avolaitoksissa	813	21 %	47 679 000	58 650	54 490
Valvotussa koevapaudessa	216	4 %	5 141 000	23 800	19 070
Yhteensä	2 952	100 %	209 188 000	70 860	67 270
Yhdyskuntaseuraamusten päivittäinen keskimäärä					
Ehdollisesti rangaistuja nuoria valvottavia	726	14 %	2 054 000	2 830	4 090
Nuorisorangaistusta suorittavia	9	0 %	30 000	3 330	1 810
Yhdyskuntapalvelua suorittavia	1 154	36 %	5 382 000	4 660	4 110
Ehdonalaisesti vapautuneita valvottavia	1 116	23 %	3 300 000	2 960	2 110
Valvontarangaistusta suorittavia	26	5 %	676 000	26 000	21 660
Pyydettyt seuraamusselvityk- set*	6 424	22 %	3 263 000	510	500
Yhteensä	3 031	100 %	14 705 000	4 850	4 690

Kaikki Rikosseuraamuslaitoksen kustannukset, ml. keskushallintoyksikkö, TPY, RSKK, aluekeskukset, alueiden yhteiset, on vyörytetty seuraamuksille. Vuoden 2018 toimintokohtaiset henkilöstökustannukset on laskettu marras-joulukuun työajankohdistusten perusteella. Kustannukset eivät ole täysin vertailukelpoisia aikaisempien vuosien kanssa.

* Pyydettyjä seuraamusselvityksiä oli 6 424 kpl vuonna 2019 eli ko. luku ei ole päivittäinen keskimäärä.

Huom! Toimintakertomuksen taulukoiden "yhteensä"-rivien luvut on pyöristetty alkuperäisistä luvuista

Rikosseuraamuslaitoksen kokonaiskustannuksista 223,9 miljoonaa euroa netto (209,6 milj. euroa) 93,4 %, 209,2 miljoonaa euroa, aiheutui vankeusrangaistuksista ja 6,6 %, 14,7 miljoonaa euroa, yhdyskuntaseuraamuksista. Kustannuksista 55,7 %, 124,7 miljoonaa euroa, oli henkilökunnan henkilöstökustannuksia ja 49,7 %, 111,3 miljoonaa euroa, muita kustannuksia sisältäen vankipalkat ja 12,2 miljoonaa euroa tuloja. Toimitilakustannukset olivat 20,7 % kokonaiskustannuksista. Seuraavassa taulukossa on toimintokokonaisuuksien kustannukset eriteltynä.

Toimintojen kustannukset				
1 000 €	2019			
	Henk.kust.	Muut kustannukset	Tulot	Netto
Täytäntöönpano (hallinnollinen)	2 158	1 891	0	4 050
Rangaistusajan suunnittelu, seuranta, hallinta ja vapautumisen valmistelu, Vank	2 753	83	0	2 836
Seuraamusselvitykset, yks	773	30	0	803
Peruspalvelut, Vank	1 782	16 068	-4 772	13 078
Vankien asuminen, Vank	815	1 016	0	1 831
Sosiaalisten asioiden hoito, sosiaalinen kuntoutus, terveys ja hyvinvointi	2 774	1 183	-9	3 948
Vankien koulutus Vank	626	698	-353	970
Päihdekuntoutus ja ohjelmat	906	363	0	1 270
Siviilityö, opiskelu ja muu toiminta vankilan ulkopuolella	38	335	0	373
Avolaitostyöt	368	3 797	0	4 165
Työtoiminta Vank	2 716	3 693	-4 749	1 660
Toimintavelvollisuuspaikkojen hankinta ja ylläpito Yks	31	14	0	45
Vangeille järjestettävien toimintojen yhteiset tehtävät Vank	418	100	-307	210
Valvotun koevapauden valmistelu, valvonta ja tuki	1 336	387	0	1 722
Valvonta vankeusrangaistukset, Vank	33 654	4 862	-5	38 512
Valvonta ja tuki yhdyskuntaseuraamukset Yks	3 646	395	-37	4 003
RSKK:n järjestämä koulutus	915	266	-159	1 022
Valtion yhteiset tuki- ja ohjaustoiminnot	22 955	72 555	-1 621	93 889
<i>josta kiinteistöhallinto</i>	1 026	46 171	-943	46 255
Palkalliset poissaolot ja kohdentamaton työaika	46 059	3 585	-137	49 507
YHTEENSÄ	124 722	111 320	-12 150	223 892

4.3. Maksullisen liiketaloudellisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullisen liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuus* 1 000 €	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Tuotot	10 342	9 617	9 352
Erilliskustannukset	14 974	14 954	14 825
Osuus yhteiskustannuksista	11 713	11 083	11 071
Kokonaiskustannukset	26 687	26 036	25 896
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-16 345	-16 420	-16 543
Kustannusvastaavuus, %	39 %	37 %	26 %

*Sisältää työtoiminnan ja laitospymälöiden kustannusvastaavuuslaskelmat. Vuoden 2018 toimintokohtaiset henkilöstökustannukset on laskettu marras-joulukuun työajankohdistusten perusteella.

Tuotot laskivat 0,3 miljoonaa euroa, -2,7 %. Erilliskustannukset laskivat 0,1 miljoonaa euroa, -0,9 %. Osuus yhteiskustannuksista pysyi edellisen vuoden tasolla. Kustannusvastaavuus laski prosenttiin. Seuraavassa esitetään kustannusvastaavuuslaskelmat työtoiminnasta ja laitospymälöistä (kanttiinit).

Tuotot asunnoista, henkilöstön ateriakorvauksista sekä Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen maksullisen toiminnan tulot jäivät alle miljoonan euron.

Työtoiminnan kustannusvastaavuus 1 000 €	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Muutos 2019/2018
Tuotot				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	5 248	4 262	3 912	-8 %
- maksullisen toiminnan muut tuotot	894	945	837	-11 %
Tuotot yhteensä	6 142	5 207	4 749	-9 %
Kustannukset				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 729	2 421	2 097	-13 %
- henkilöstökustannukset	5 858	5 954	6 054	2 %
- vuokrat	53	83	137	64 %
- palvelujen ostot	1 111	966	688	-29 %
- muut erilliskustannukset	1 302	545	591	8 %
- vankiloiden sisäinen käyttö	-1 006	-503	-391	-22 %
Erilliskustannukset yhteensä	10 048	9 467	9 176	-3 %
Käyttöjäämä	-3 906	-4 260	-4 427	4 %
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuk- sista				
- tukitoimintojen kustannukset	11 359	10 528	10 500	0 %
- poistot ja korot	159	157	135	-14 %
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	11 518	10 686	10 635	0 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	21 566	20 152	19 811	-2 %
Ylijäämä (+) / alijäämä (-)	-15 424	-14 945	-15 062	1 %
Kustannusvastaavuus %	28 %	26 %	24 %	-2 %

*Vuoden 2018 toimintokohtaiset henkilöstökustannukset on laskettu marras-joulukuun työajankohdistusten perusteella. Vuodet eivät ole täysin vertailukelpoisia mm. Kiekun käyttöönotosta johtuen.

Työtoiminnan tuotteiden maksullisuudesta on säädetty Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain (953/2009) 10 §:ssä.

Työtoiminnan tulot laskivat 458 000 euroa, -9 %, edellisestä vuodesta. Mikä selittyy metallitöiden, kasvihuoneviljelyyn, peltoviljelyn ja puusepäntöiden tulojen laskulla. Erilliskustannukset laskivat 291 000 euroa, -3 %, edellisestä vuodesta. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankintakulut laskivat 324 000 euroa, -13 %. Henkilöstökustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta 99 000 euroa, 2 %. Vuokra, palvelujen ostot ja muut erilliskustannukset laskivat 178 000 euroa, -11 %. Sisäinen käyttö laski edellistä vuodesta 112 000

euroa, -22 %. Osuus yhteiskustannuksista pysyi edellisen vuoden tasolla. Kokonaiskustannukset laskivat 341 000 euroa, -2 %. Kustannusvastaavuusprosentti laski kahdella prosentilla ollen 24 %. Työtoiminnan kustannuksiin sisältyy myös ammatillisen koulutuksen työssäoppimisen kustannuksia.

Laitosmyymälöiden kustannusvastaavuus 1 000 €	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Muutos 2019/2018
Tuotot				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	4 200	4 409	4 603	4 %
- maksullisen toiminnan muut tuotot		1	1	11 %
Tuotot yhteensä	4 200	4 410	4 604	4 %
Kustannukset				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	3 926	4 682	4 875	4 %
- henkilöstökustannukset	916	733	695	-5 %
- vuokrat	57	55	56	0 %
- palvelujen ostot	18	9	12	34 %
- muut erilliskustannukset	9	7	12	56 %
Erilliskustannukset yhteensä	4 926	5 487	5 649	3 %
Käyttäjäämä	-725	-1 077	-1 045	-3 %
- tukitoimintojen kustannukset*	195	160	202	27 %
- toimitilakustannukset	0	237	234	-2 %
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	195	397	436	10 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	5 121	5 884	6 085	3 %
Ylijäämä (+) / alijäämä (-)	-921	-1 474	-1 481	0 %
Kustannusvastaavuus %	82 %	75 %	76 %	1 %

*Vuodet eivät ole täysin vertailukelpoisia. Vuoden 2017 toimitilakustannukset eivät olleet raportoitavissa. Vuoden 2018 toimintokohtaiset henkilöstökustannukset on laskettu marras-joulukuun työajankohdistusten perusteella.

Laitosmyymälöiden tuotteiden maksullisuudesta on säädetty Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain (953/2009) 10 §:ssä. Rikosseuraamuslaitoksen ohjeen 4/004/2011 mukaan laitosmyymälässä tuotteet myydään vangille hankintahinnalla, johon sisältyvät ostohinta, rahtikulut ja muut vastaavat hankintakulut. Kustannusvastaavuuslaskelmassa maksullisen toiminnan erilliskustannukset ilman henkilöstökustannuksia ovat 4,954 milj. euroa, mikä ylittää maksullisen toiminnan tuotot 351 000 eurolla.

Tulot kasvoivat 194 000 euroa, 4 %, ja erilliskustannukset 162 000 euroa eli 3 % vuodesta 2018.

Laitosmyymälöiden käyttöjäämä parani hieman, 3 %. Aineet, tarvikkeet ja tavarat menot kasvoivat 193 000 euroa, 4 %. Henkilöstökustannukset laskivat 38 000 euroa, -5 %. Vuokramenot pysyivät liki ennallaan. Varaston arvo kasvoi edellisestä vuodesta 40 000 eurolla ollen 247 000 euroa.

4.4. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Kustannusvastaavuuslaskelmaa edellyttävää yhteisrahoitteista toimintaa ei varainhoitovuonna ollut.

5. Tuotokset ja laadunhallinta

5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Vankiluku on laskenut useamman vuoden ajan, mutta vuonna 2019 keskivankiluku nousi 42 vangilla vuoden 2018 tasosta. Vankiluvun nousu johtuu tutkintavankien määrän noususta. Vankeusvankien keskimääräinen määrä väheni 57 vangilla, mutta tutkintavankien määrä nousi 92 vangilla. Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien keskimäärä nousi hieman edellisestä vuodesta.

Osan rikosseuraamusasiakasmäärän kehityksestä selittää väestön ikärakenteen muutos. Viime vuosina myös poliisin tietoon tullut rikollisuus on useiden rikosseuraamusten kannalta merkittävien rikoslajien osalta vähentynyt. Merkittävin yksittäinen selittäjä yhdyskuntapalvelun aiempien vuosien vähenemiselle on rattijuopumusten määrän lasku.

Vuonna 2019 vapaudesta vankilaan tulleita oli 5 934 (5 546). Päivittäinen keskivankiluku oli 2 952 (2 910). Sakkovankien päivittäinen keskimäärä oli 66 (59). Vuonna 2019 sakon muutorangaistusta suoritti yhteensä 1 952 (1 850) vankia, joista 1 389 suoritti pelkkää sakkorangaistusta ja 563 vankia oli myös tutkinta- tai vankeusvankina. Valvotussa koevapaudessa oli päivittäin keskimäärin 216 (207) vankia.

Elinkautisvankien määrän 1990-luvulta alkanut kasvu on taittunut. Silloisen Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (TEO) 1990-luvulla tekemien mielentilatutkimuksia koskevien muuttuneiden linjausten vaikutus vankilukuun on täysimääräinen. Enimmillään elinkautisia oli 211 vuonna 2014. Jatkossa elinkautisvankien määrän vaihtelu heijastelee enemmän rikollisuuden ja tuomioistuinkäytäntöjen muutoksia. Vuoden 2019 lopussa elinkautisvankeja oli 183 (187).

Ulkomaalaisvankien suhteellinen osuus ja määrä nousivat, heitä oli 16,9 (16,6) % kaikista vangeista. Ulkomaalaisten vankien päivittäinen keskimäärä oli 499 (482). Tutkintavangeista noin kolmannes oli ulkomaalaisia. Naisia vangeista oli päivittäin keskimäärin 7,7 (7,5) %.

Ainoastaan sakon muutorangaistusta suorittavien keskimääräinen laitos aika oli 17 (15) päivää. Muiden vapautuneiden vankeusvankien keskimääräinen laitos aika oli 10,5 (10,5) kuukautta ja tutkintavankeuden keskipituus oli 3,6 (3,5) kuukautta.

Vuonna 2019 täytäntöön pantaviksi tulleiden yhdyskuntaseuraamusten määrä oli 3 577 (3 712). Päivittäinen asiakasmäärä puolestaan nousi hieman. Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavia oli keskimäärin 3 031 (2 959). Naisten osuus oli vuoden lopussa 10 (11) prosenttia.

Yhdyskuntapalvelussa asiakasmäärän kehitys noudatti päälinjaa: tulleet seuraamukset vähenivät, mutta asiakas keskimäärä nousi. Vaihtelut yhdyskuntapalveluksi muutokelpoisten (enintään 8 kuukauden pituisten) ehdottomien vankeustuomioiden määrässä enakoivat muutoksia asiakasmäärissä. Vuonna 2018 annettujen muutokelpoisten tuomioiden määrä kasvoi kuusi prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Yhdyskuntapalvelun käyttöaste – muutokelpoisista rangaistuksista yhdyskuntapalveluksi muunnetut

ehdottomat vankeusrangaistukset – säilyi vuoden 2017 tasolla 31 prosentissa. Annettujen yhdyskuntapalvelutuomioiden määrä kasvoi 1 606 tuomioon (2017: 1 522). Kasvua (+ 38 kpl) oli etenkin rattijuopumuksista annetuissa tuomioissa. Muuntokelpoisia tuomioita rattijuopumuksista annettiin 581 ja törkeistä rattijuopumuksista 1 258 vuonna 2018. Näistä yhdyskuntapalveluna tuomittiin 98 ja 703 ¹. Poliisin tietoon tulleiden rattijuopumusten kokonaismäärä on vuoden 2019 ennakkotietojen perusteella laskenut vuodesta 2018 ².

Täytäntöön pantavaksi tuli vuonna 2019 yhteensä 197 (207) valvontarangaistusta. Keskimäärin asiakkaita oli vähemmän kuin aiempina vuosina, 26 (33). Merkittävin selittävä tekijä valvontarangaistusmäärien pienenemiselle on siviilipalveluksesta kieltäytymisestä annettujen tuomioiden väheneminen: vuodesta 2015 alkaen valvontarangaistustuomioiden määrä on vähentynyt jyrkästi, 38 tapauksesta (2015) seitsemään (2018). Vuoden aikana päättyneitä valvontarangaistuksia oli 157, joista vankeudeksi muuttaminen oli päättymisen syynä 23 (25) tapauksessa. Suoritettu aika oli keskimäärin 47 (55) päivää. Valvontarangaistuksen aloittaneista yli puolet on tuomittu liikennejuopumuksesta. Suurin osa oli aikaisemmin suorittanut yhdyskuntapalvelua ja/tai vankeutta.

Seuraamuslajiprofiilissa on yhdyskuntaseuraamusten osalta tapahtunut viime vuosina siirtymä ehdonalaiseen vapauteen päästettyjen valvonnan suuntaan samalla kun ehdolliseen vankeuteen tuomittujen (nuorten) määrä on vähentynyt. Tämä näkyy erityisesti Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella, jossa ehdonalaishavainto-asiakkaiden osuus kaikista yhdyskuntaseuraamusasiakkaista oli jo 44 prosenttia. Kokonaisuutena Länsi-Suomen rikosseuraamusalue on kasvanut muita alueita suuremmaksi yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden määrässä. Tehdyissä selvityksissä on osoittautunut, että Rikosseuraamuslaitoksen asiakkaat, niin vangit kuin yhdyskuntaseuraamuksissa olevatkin keskittyvät hyvin vahvasti maakuntakeskuksiin.

¹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-6680. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 10.2.2020]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/syyttr/yht.html>

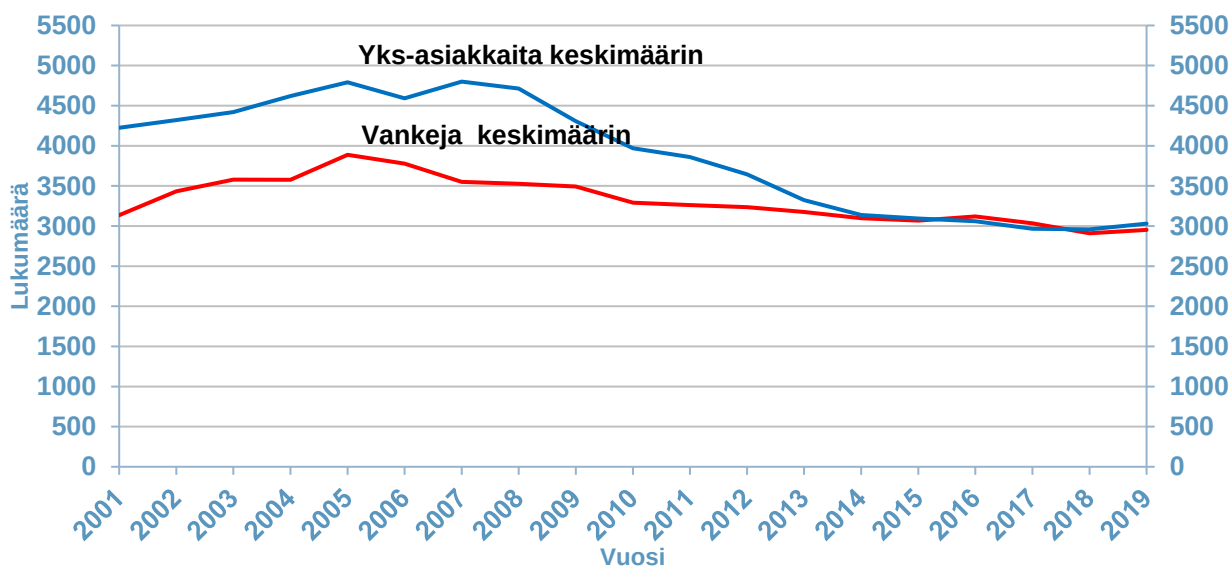
² Suomen virallinen tilasto (SVT): Rikos- ja pakkokeinotilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=2342-9151. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 10.2.2020]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/rpk/2019/04/>

Suoritteiden määrät	TP 2017	TP 2018	TA 2019	Tulos-sopimus 2019	TP 2019	Muutos 2019/2018
Täytäntöön pantavaksi tulleet yhdyskuntaseuraamukset	3 604	3 712	3 720	3 720	3 577	-3,6 %
Vapaudesta vankilaan tulleet	5 401	5 546	5 400	5 500	5 934	7,0 %
Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavia keskimäärin	2 967	2 959	2 980	2 960	3 031	2,4 %
Vankeja keskimäärin	3 035	2 910	2 980	2 955	2 952	1,4 %
Vankeusvankeja	2 383	2 304	-	2 330	2 247	-2,5 %
Sakkovankeja	55	59	-	55	66	11,9 %
Tutkintavankeja	597	574	-	570	639	16,8 %
Pyydettyt seuraamuselvitykset	6 373	6 718	6 850	6 400	6 424	-4,4 %
Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen kursseille osallistuneet*	2 608	2 947	-	-	2 408	-18,3 %

*Sis. perustutkinnolle, täydennyskoulutuskursseille ja RSKK:n vastuulla oleville amk-opintojaksoille osallistuneet.

Vuonna 2019 syyttäjiltä ja tuomioistuimilta tuli yhdyskuntaseuraamustoimistoille yhteensä 4,6 % vähemmän seuraamuselvityspyyntöjä kuin vuonna 2018. Kasvua oli vain valvontarangaistus selvityksissä, joita pyydettiin 467 (419). Vuoden aikana valmistui kaikkiaan 6 302 (6 689) seuraamuselvitystä. Seuraamuselvitykset voivat olla nuoren seuraamus selvityksiä, yhdyskuntapalveluselvityksiä, valvontarangaistus selvityksiä, nuorisorangaistus selvityksiä tai näiden yhdistelmiä, mikäli syyttäjä tai tuomioistuin on pyytänyt useampaa selvitystä.

Kuva 1. Vankeja ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaita keskimäärin vuosina 2001–2019.

5.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Rikosseuraamuslaitoksen strategian painopisteenä oleva ”turvallisesti kohti avoimempaa täytäntöönpanoa” -tavoite eteni tavoitteen mukaiseen suuntaan vuonna 2019, vaikka kaikkia tulostavoitteita ei täysin saavutettukaan. Valvotussa koevapaudessa oli keskimäärin päivässä 216 vankia (207 vuonna 2018). Valvotun koevapauden käytön lisäämisessä ei kyetty saavuttamaan vuodelle 2019 asetettu tavoitetasoa 230 vankia valvotussa koevapaudessa. Vapautuneista vangeista 20 % (19 %) vapautui koevapauden kautta. Koevapautavoite on alun perin asetettu haastavaksi tarkoituksena osoittaa selkeästi toivottu kehityssuunta. Tavoite on muuttunut entistä haastavammaksi lyhytaikaisten vankien osuuden kasvaessa vankijoukossa.

Avolaitossijoitusten määrän lisääminen edellyttäisi mm. sitä, että entistä useampi vanki voisi sijoittua suoraan siviilistä avolaitokseen. Avolaitoksissa keskimäärin päivittäin olleiden vankeusvankien osuus nousi hieman edellisen vuoden tasolta olleen 43 % (42 %). Avolaitossijoitusten onnistuminen heikkeni hivenen olleen 79 % (80 % vuonna 2018). Karakaamiset ja avolaitoksista luvatta poistumiset vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna. Näissä esiintyy kuitenkin suurehkoa vuosittaista vaihtelua. Avolaitosten käyttöaste pysyi vuoden 2018 tasolla olleen 84 % (84 %). Avolaitospaikkojen jakaantumisessa ja niiden käyttöasteessa on alueellista vaihtelua. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella on tarvetta vähemmän avolaitospaikkoja, joten alueen vankeja sijoitetaan myös muiden rikosseuraamusalueiden avolaitoksiin.

Vuonna 2019 valvontarangaistusta suoritti päivittäin keskimäärin 26 tuomittua (33).

Valvonta-asiakkaille tehtyjen työskentelysuunnitelmien määrä laski edellisen vuoden tasolta, joten tavoitetasoa ei saavutettu. Vuoden viimeisenä päivänä työskentelysuunnitelma oli tehty 76 (80) %:lla valvonta-asiakkaista (yhdyskuntaseuraamuksista muut kuin valvonnat sisältävät lähtökohtaisesti suunnitelmaan perustuvaa työskentelyä). Yhdyskuntaseuraamuksissa toimintaohjelmiin osallistumisen osuus laski edellisen vuoden tasolta ja tavoitetasoa ei saavutettu. Kaikista päättyneistä yhdyskuntaseuraamuksista 8 (9,5) prosentissa asiakas oli osallistunut toimintaohjelmaan tulostavoitteen ollessa 14 %.

Rangaistusajan suunnitelma oli tehty 83 (81) %:lle vuoden aikana vapautuneista vankeusvangeista. Muiden kuin pelkkää sakonmuuntorangaistusta suorittaneiden tuomittujen osalta rangaistusajan suunnitelma tehtiin 99 (99) %:lle, käytännössä siis lähes kaikille. Perusteellinen riski- ja tarvearvio (Rita) tehdään arviointikeskuksissa lähinnä pitkäaikaisille vakavaan väkivaltaan syyllistyneille vangeille, nuorille ja seksuaalirikoksista tuomituille.

Vapauttamissuunnitelmia tehtiin hieman pienemmälle osalle vapautuneista vangeista kuin edellisenä vuonna ja tavoitetta ei saavutettu. Kaikista vapautuneista vankeusvangeista vapauttamissuunnitelma tehtiin 75 (78) %:lle tavoitteen ollessa 85 %. Sakkovangeista vapauttamissuunnitelma tehtiin 41 (47) %:lle ja muista vankeusvangeista 90 (90) %:lle. Lyhytaikaisten vankien osalta suunnitelmien teko on selvästi keskimääräistä

vähäisempää. Sakkovankien osalta on kuitenkin huomioitava, että noin kolmannes heistä maksoi sakkonsa viiden päivän kuluessa sakonmuuntorangaistuksen alusta ja vapautuu enemmälti suorittamasta. Verkostotyön osuus vapauttamissuunnitelmissa nousi edelleen ja tavoitetaso ylitettiin. Vuonna 2019 verkostotyönä tehtiin 35 (28) % vapauttamissuunnitelmista. Avolaitoksissa vapauttamissuunnitelmia tehtiin suuremmalle osalle, 90 (91 vuonna 2018) %:lle vapautuneista ja vapauttamissuunnitelmat tehtiin myös useammin verkostotyönä [41 (44) %] kuin suljetuissa vankiloissa. Suunnitelmallisen rangaistusten täytäntöönpanon käytäntöjä ja sisältöä on tarve kehittää erityisesti sakkovankien ja muiden lyhytaikaisvankien osalta.

Vankeusvankien toimintaan osallistuminen kyettiin pitämään edellisen vuoden tasolla ja yli tavoitetason. Vankeusvangeista toimintaan osallistui 74 % (74) päivittäin toimintoihin käytettävistä olevasta ajasta tavoitteen ollessa 73 %.

Vankien välinen väkivalta on lisääntynyt, mutta vankilaturvallisuus on edelleen hyvällä tasolla. Laitosten säilytysvarmuudessa ylitettiin tulostavoite. Karkaamisia suljetuista laitoksista oli 3 (5). Luvatta poistumiset kaikkiaan vähenivät. Kaikkiaan poistumisluvalta ei palattu ajoissa 260 (242) tapauksessa. Avolaitossijoitusten onnistumisessa ei ollut merkittäviä muutoksia, avolaitossijoituksista onnistui 79 (80) %. Valvotun koevapauden suoritti loppuun 83 (81) % aloittaneista ja yhdyskuntapalvelun aloittaneista palvelun suoritti loppuun 84 (81) %. Koevapauksissa tavoite oli 82 % ja yhdyskuntapalvelussa 83 %.

Vuoden lopussa tavoittamatta oli karkureita 1 (1), luvatta poistuneita 9 (8) ja poistumisluvalta palaamatta jääneitä 31 (30).

Vuonna 2016 käyttöön otettu laitosturvallisuusindeksi koostuu tilastoista, jotka on laskettu säilytysvarmuutta, väkivaltaa ja päihderikkomuksia kuvaavista mittareista. Indeksien nousuessa turvallisuustilanne heikkenee. Indeksien perusluku 100 laskettiin vuosien 2011–2014 keskiarvosta. Vuoden 2019 laitosturvallisuusindeksin kokonaispisteluku on 120 (106). Laitosten säilytysvarmuus parani, mutta indeksin muut osatekijät osoittivat heikompaan turvallisuustilanteeseen. Heikentyminen oli selkeämpää avolaitosten kuin suljettujen laitosten osalta. Suurehkojen vuosittaiset vaihtelut näyttävät olevan muodostetulle indeksille tyyppisiä. Tähän mennessä saadun kokemuksen perusteella indeksin herkkyyden kuitenkin tuotiin esiin vankiloiden käytännön toiminnassa koetun muutoksen suunnan.

Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu -mittarit	Toteuma 2017	Toteuma 2018	TA 2019	Tulos-sopimus 2019	Toteuma 2019
Vankeja valvotussa koevapau- dessa keskimäärin päivässä	214	207	230	230	216
Valvotun koevapauden loppuun suorittaneet, % päättäneistä	84	81	82	82	83
Yhdyskuntapalvelun loppuun suorittaneet, % päättäneistä	83	81	83	83	84
Vankeusvankien toimintaan osal- listuminen, % päivittäin toimintoi- hin käytettävissä olevasta ajasta ¹⁾	69	74	72	73	74
Toiminta- ja päihdeohjelmien osuus vankien toimintoihin käytet- tävässä olevasta ajasta, %	6	7	-	8	8
Vankeusvangeista toimintaan osallistumattomia keskimäärin % ¹⁾	23	22	-	22	21
Toimintaohjelmiin osallistuneet vuoden aikana päättäneistä yhdyskuntaseuraamuksista, %	10	10	-	14	8
Rangaistusajan suunnitelmat tehty, % vankeusvangeista ¹⁾	82	81	-	85	83
Rangaistusajan suunnitelmat tehty, % vankeusvangeista ilman sakkovankeja	99	99	-	-	99
Työskentelysuunnitelma tehty, % yhdyskuntaseuraamuksista, valvonta-asiakkaat	85	80	-	85	76
Vapauttamissuunnitelma tehty vuoden aikana vapautuneille vankeusvangeille % ¹⁾	79	78	-	85	75
Ilman asuntoa vapautuneet vankeusvangit % ¹⁾	32	32	-	20	31
Asunnottomana yhdyskuntaseu- raamuksen päättyessä, yks-asiakkaat % ³⁾	6,9	8	-	3	7
Vapauttamissuunnitelma tehty ver- kostoyhteistyönä, % kaikista va- pauttamissuunnitelmista	27	28	-	32	35
Suoraan suljetusta vapautuneiden % osuus vapautuneista	63	65	-	58	65
Vankeusvangeista avolaitoksissa keskimäärin päivässä, % ¹⁾	43	42	43	43	43
Avolaitosten käyttöaste % ²⁾	87	84	-	85	84
Avolaitoksista vapautuneet vuo- den aikana vapautuneista van- keusvangeista, % (ei sisällä sak- kovankeja)	46	44	-	-	46
Avolaitossijoitusten onnistuminen, % ⁴⁾	79	80	-	-	79

Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu -mittarit	Toteuma 2017	Toteuma 2018	TA 2019	Tulos- sopimus 2019	Toteuma 2019
Laitosten säilytysvarmuus, %	99,2	99,3	-	99,2	99,5
Laitosturvallisuusindeksi ⁵⁾	112	105,9	105	105	120
Laitosturvallisuusindeksi, osatekijät:					
Säilytysvarmuus	84	77	-	-	62
Väkivalta	134	129	-	-	172
Päihderikkomukset	127	118	-	-	131

¹⁾ Sisältää sakkovangit.

²⁾ Ei sisällä koevapaudessa olevia.

³⁾ Ei sisällä valvontarangaistusasiakkaita.

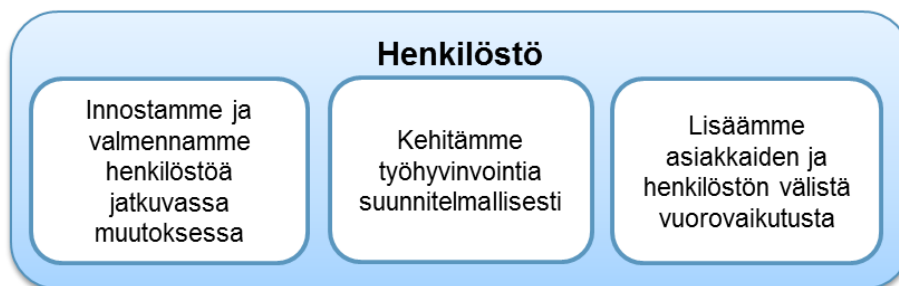
⁴⁾ Laskentaa täsmennetty vuodesta 2015 alkaen.

⁵⁾ Vuosien 2011–2014 keskiarvo muodostaa indeksin arvon 100, turvallisuustilanne heikkenee indeksin kasvaessa.

6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Rikosseuraamuslaitoksen ja oikeusministeriön väliseen vuosien 2019-2022 tulossopimukseen on kirjattu seuraavat henkilöstöä koskevat tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Alla on kuvattu vuodelle 2019 asetettujen toimenpiteiden toteumatiedot.

Henkilöstöön liittyvät tulostavoitteet kaudella 2019 - 2022 ovat:

Keskeiset toimenpiteet vuonna 2019 tavoitteiden saavuttamiseksi olivat:

1. Rikosseuraamuslaitos laatii työhyvinvointiohjelman.

Toteuma: Työhyvinvointiohjelman laatiminen etenee tavoitteen mukaisesti ja valmistuu huhtikuun 2020 loppuun mennessä.

2. Rikosseuraamuslaitos toteuttaa virkarakenne- ja virkanimikeuudistuksen vastaamaan työn sisällöllisiä muutoksia ja osaamistarpeita huomioiden lähityön kehittäminen ja koulutusuudistus.

Toteuma: Virkarakenne- ja virkanimikeuudistus -projekti on toteutettu ja tuloksia hyödynnetään henkilöstön osaamisen kehittämisessä ja lähityössä.

3. Lähityötä tekevä henkilöstö koulutetaan lähityöntekijän toimintamalliin vuosina 2019–2021. Esimiesten valmiuksia ohjata lähityötä kehitetään.

Toteuma: Lähityön täydennyskoulutus on aloitettu ja ensimmäinen täydennyskoulutus on päättynyt tammikuussa 2020. Esimiesten mentorointikoulutus järjestetään syksyllä 2020. Lähityön jatkotoimia varten on valmistelu kehittämissuunnitelma, jonka mukaan rikosseuraamusalueet ovat nimenneet lähityön vastuuhenkilöt ja lähityön ohjausryhmän toiminta jatkuu. Jatkotoimena rikosseuraamusalueet laativat alue- ja yksikkökohtaisen lähityön kehittämissuunnitelman sekä yksiköihin nimetään lähityön vastuuhenkilöt. Lisäksi rikosseuraamusalueet koordinoivat uusien rikosseuraamustyöntekijöiden virkojen perustamista yksiköihin ja lähityön täydennyskoulutuksesta valmistuneiden jalkautumista yksiköihin seurataan.

6.1. Henkilöstömäärä ja -rakenne

Henkilötyövuodet (Kieku)	2017	2018	2019
Keskushallinto	88	94	106
Etelä-Suomen rikosseuraamusalue	755	764	774
Länsi-Suomen rikosseuraamusalue	790	787	783
Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamus- alue	792	792	799
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus	24	24	26
Täytäntöönpanoyksikkö	34	35	36
Yhteensä	2 484	2 496	2 524

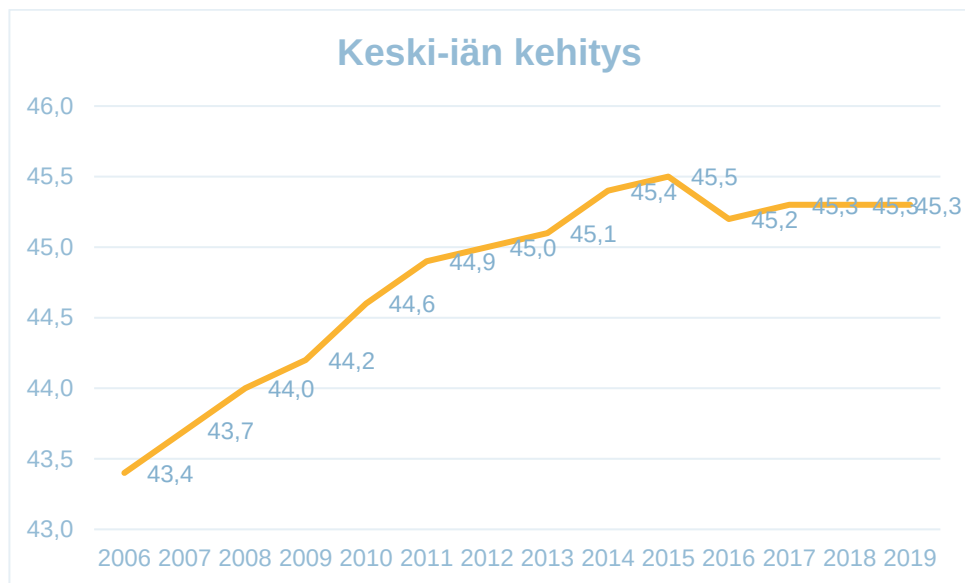
Henkilöstö, lukumäärä ja prosenttiosuus 31.12.	2017		2018		2019	
	lkm	%-osuus	lkm	%-osuus	lkm	%-osuus
Mies	1 543	58,8	1 545	58,7	1 554	58,2
Nainen	1 079	41,2	1 088	41,3	1 114	41,8
Vakinainen	2 051	78,2	2 039	77,4	2 078	77,9
Määräaikainen (jolla vakinainen taustavirka)	170	6,5	181	6,9	178	6,7
Määräaikainen	401	15,3	413	15,7	412	15,4
Kokoaikainen	2 549	97	2 557	97	2 580	96,7
Osa-aikainen	73	3	76	3	88	3,3
Kokonaismäärä	2 622		2 633		2 668	

Luokittelemattomien joukossa on vielä kohdentamatonta htv:tta (Tuntipalkkaiset, harj VS, YO-harj VS, Työllistetyt TS, Työllistetyt VS, Esimies, muut).

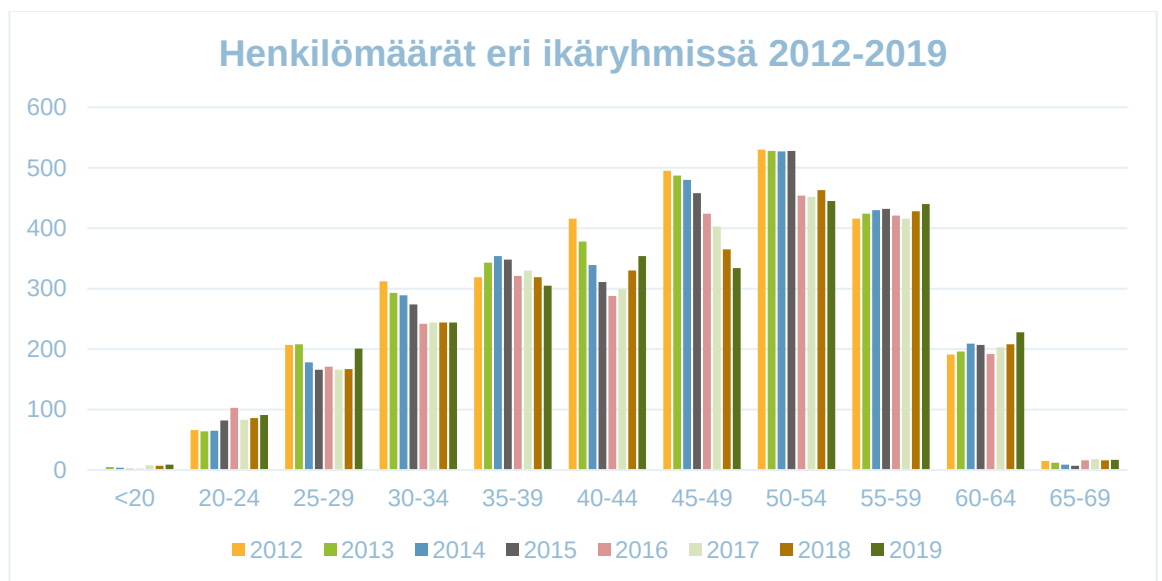
HTV henkilöstöryhmittäin	Htv 2017	Htv 2018	Htv 2019
Johto	93	94	98
Asiantuntijat	197	211	239
Toimihenkilöt	162	154	157
Kuntoutus	228	236	273
Talous- ja kiinteistö	115	106	57
Työtoimintahenkilöstö	183	179	171
Valvonta- ja ohjaus	1 292	1 308	1 312
Yhdyskuntaseuraamus	192	196	206
Luokittelemattomat	22	12	11
Yhteensä	2 484	2 496	2 524

Keski-ikä 31.12.2019	Mies	Nainen	Yhteensä	Henkilöitä
Keskushallintoyksikkö	50,18	43,88	45,98	114
Etelä-Suomen rikosseuraamusalue	43,63	42,30	48,68	832
Länsi-Suomen rikosseuraamusalue	46,57	45,69	43,13	822
Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalue	45,02	47,67	46,18	833
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus	54,36	50,67	45,99	29
Täytäntöönpanoyksikkö	51,33	48,46	52,45	38
Yhteensä	45,23	45,30	45,26	2 668

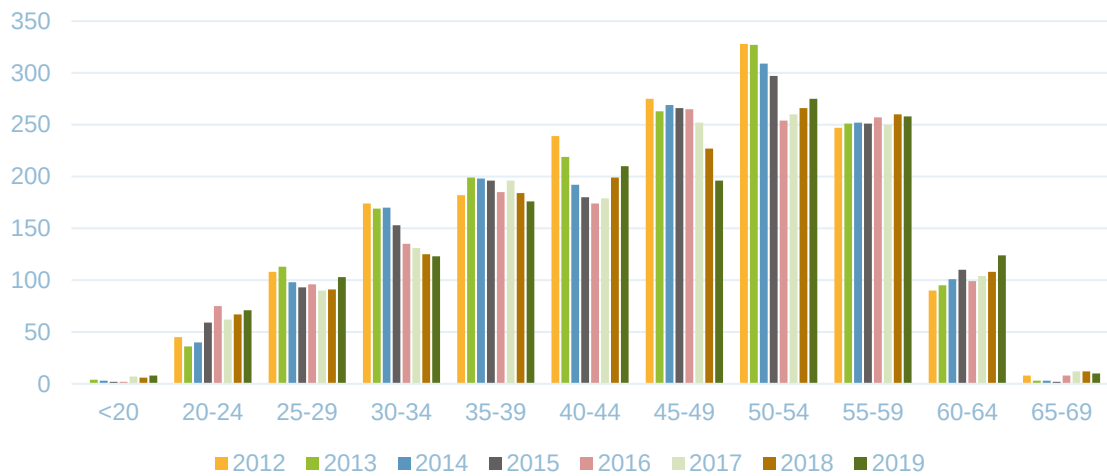
Henkilöstön keski-ikä kohdalla tapahtunut nousu on viime vuosina tasoittunut.

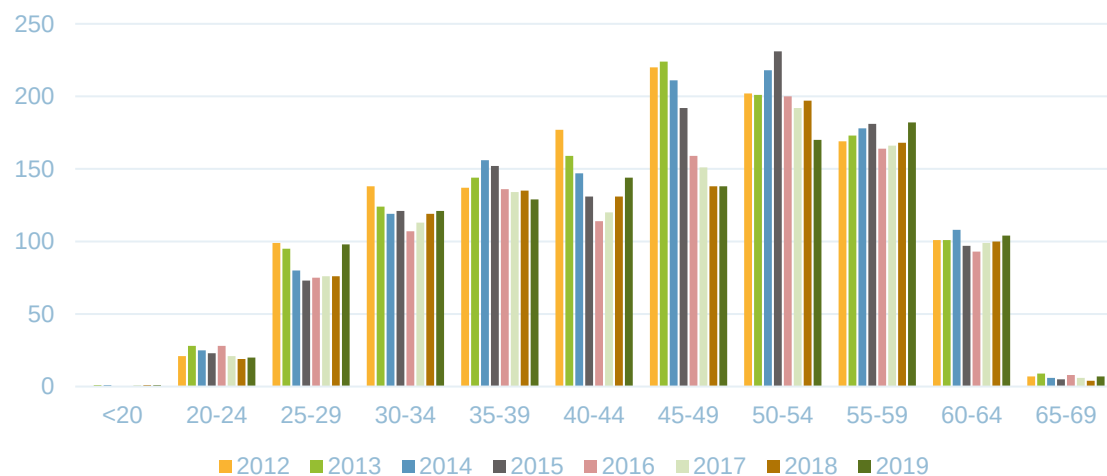
Viime vuosina tapahtunut 44–49 -vuotiaiden määrän huomattava väheneminen on jatkunut.

Henkilömäärät eri ikäryhmissä, miehet

Henkilömäärät eri ikäryhmissä, naiset

6.2. Työhyvinvointi

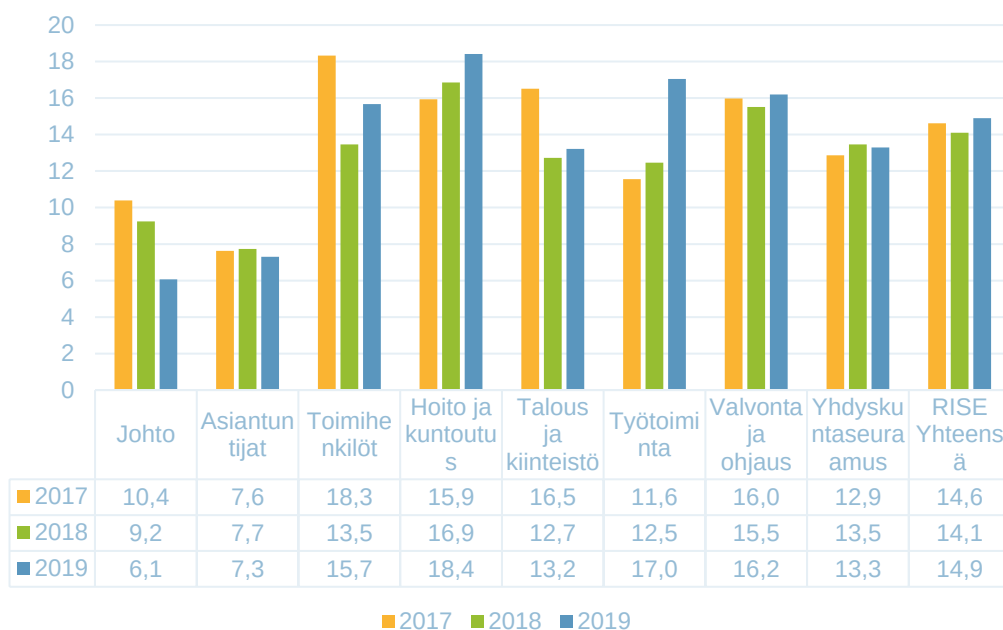
Työterveyshuollon kokonaiskustannukset palautukset huomioiden.

Työterveyshuollon korvaukset ja palautukset	€
Kelan korvausluokka I	923 590,28
Kelan korvausluokka II	1 335 533,04
Kelan korvausluokka 0	217 970,89
Työterveyshuollon kustannusten palautukset	-582 885,00
Yhteensä	1 894 239,21

Sairauspoissaolot	2017	2018	Tulos-sopimus 2019	2019
Sairauspoissaolot, koko ala (työpäivää/htv)	14,7	14,1	14,2	14,9
Sairauspoissaolot, prosentteina vuotuisesta teoreettisesta työajasta	5,86	5,63	-	5,98

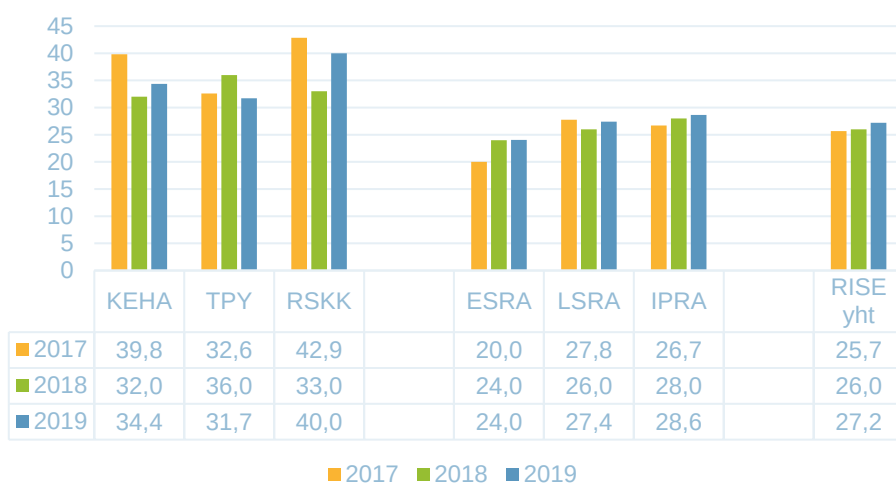
Sairauspoissaolot 2019	Työpäivää/htv	Lyhyiden sairauspoissaolojen (1-3 pv) osuus %
Vankilat, vapauttamisyksiköt, sähköinen valvonta ja keskusvalvomo	16,0	31,7
Yhdyskuntaseuraamustoimistot	13,0	33,8
Rikosseuraamusalueiden yhteiset (= aluekeskus + arviointikeskus + täytäntöönpano)	10,5	29,2
Keskushallintoyksikkö	9,8	31,3
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus	7,0	40,3
Täytäntöönpanoyksikkö	7,7	39,3
Rise	14,9	31,8

Sairauspoissaolot henkilöstöryhmittäin 2017-2019

Terveysprosentti jatkaa nousuaan.

Terveysprosentti 2017-2019

VMBaro on vuodesta 2016 toteutettu uusilla kysymyksillä, joten arvot eivät ole täysin vertailukelpoisia edellisten vuosien kanssa. Tästä syystä vertailua kauemmas taaksepäin ei voida kunnolla tehdä. Vertailu valtion keskiarvoon ja joihinkin viraston tehtäviin kannalta samankaltaisiin virastoihin antaa laajempaa vertailumahdollisuutta.

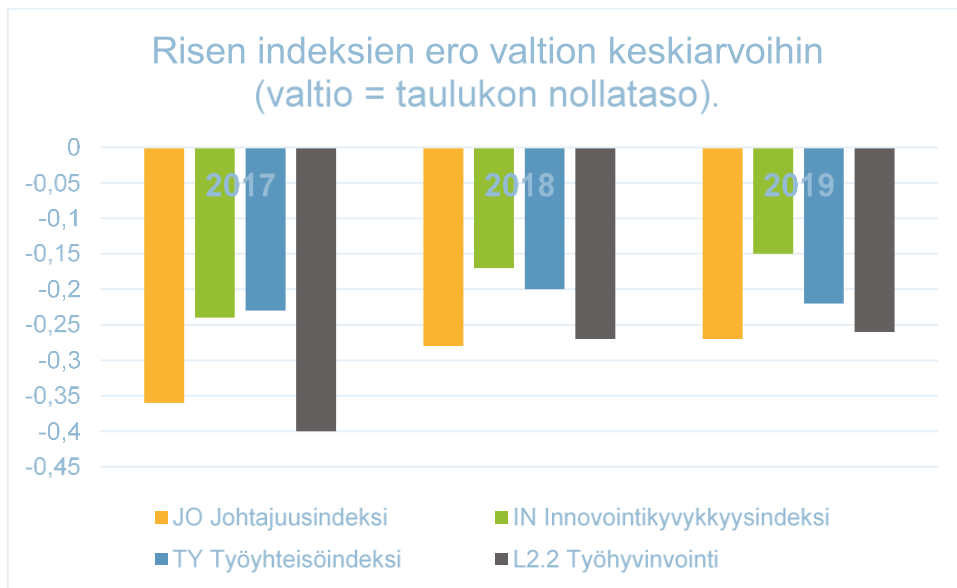
Rikosseuraamuslaitoksen indeksit ovat viime vuosina olleet valtion indeksien keskiarvojen alapuolella. Vuosina 2015 ja 2017 etäisyys valtion keskiarvoihin kasvoi huomattavasti, mutta viime vuonna kehitys kääntyi.

VMBaro-indeksit on uusittu vuonna 2019 ja koodattu järjestelmään siten, että uusien indeksien tuloksia saadaan vuodesta 2018 lähtien.

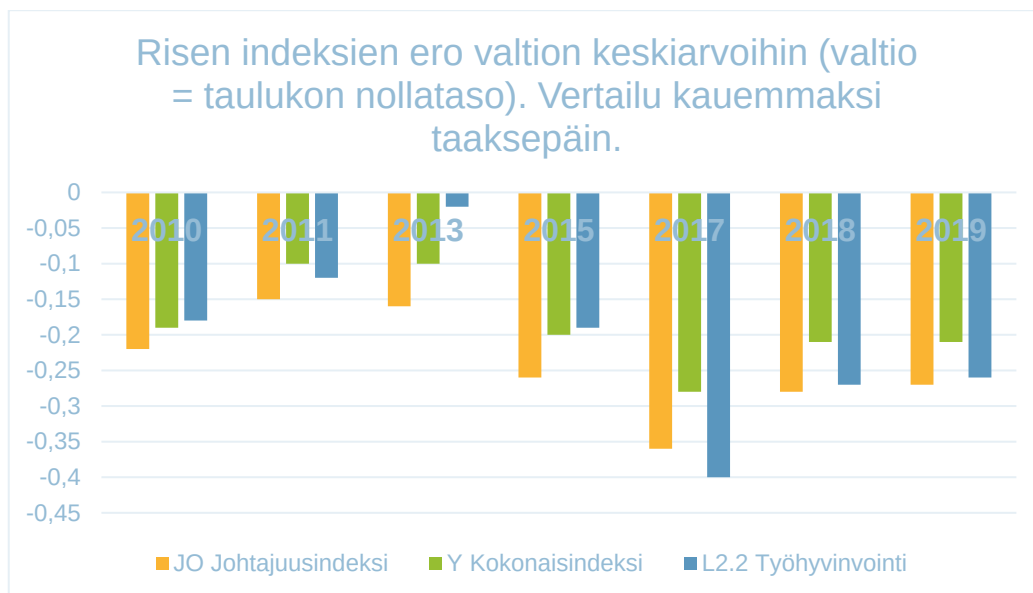
VMBaro	2018	2019	muutos
Vastausprosentti	67,9	61,3	-6,6
Risen indeksit			
Oma työ	3,71	3,72	0,01
Työyhteisö	3,52	3,51	0,00
Esimiestyö	3,53	3,55	0,02
Johtaminen	2,84	2,93	0,09
Arvot	3,87	3,90	0,03
Palkkaus	2,42	2,44	0,03
Tulosohjausindeksit			
Kokonaisindeksi (Y)	3,36	3,38	0,02
Johtajuusindeksi (JO)	3,12	3,15	0,04
Työyhteisön toimintakulttuuri (5)	3,64	3,65	0,01
Työhyvinvointi (L2.2)	7,61	7,61	0,01

Risen indeksit henkilöstöryhmittäin	Rise Oma työ		Rise Työyhteisö		Rise Esimiestyö		Rise Johtaminen		Rise Arvot		Rise palkkaus	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
RISE Yhteensä	3,71	3,72	3,52	3,51	3,53	3,55	2,84	2,93	3,87	3,90	2,42	2,44
Johto	4,43	4,45	4,08	4,17	4,13	4,18	3,94	3,89	4,61	4,54	3,02	3,07
Asiantuntijat	4,20	4,17	3,66	3,75	3,72	3,74	3,28	3,30	4,17	4,20	2,80	2,81
Toimihenkilöt	3,60	3,58	3,54	3,45	3,72	3,53	3,27	3,11	4,02	3,93	2,38	2,37
Kuntoutus	4,19	4,15	3,28	3,30	3,25	3,53	2,84	2,95	3,98	4,04	2,20	2,44
Talous ja kiinteistö	3,60	3,78	3,22	3,47	3,16	3,24	2,92	3,07	3,92	3,93	2,33	2,47
Työtoiminta	3,73	3,53	3,25	3,26	3,09	2,99	2,74	2,60	3,85	3,76	2,22	2,31
Valvonta ja ohjaus	3,37	3,37	3,41	3,37	3,42	3,47	2,44	2,60	3,56	3,61	2,34	2,30
Yhdyskuntaseuraamus	4,14	4,10	3,94	3,73	3,90	3,72	3,21	3,22	4,41	4,33	2,13	2,29

Henkilöstöryhmittäin, erotus Risen keskiarvoon	Rise Oma työ		Rise Työyhteisö		Rise Esimiestyö		Rise Johtaminen		Rise Arvot		Rise palkkaus	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Johto	0,72	0,73	0,56	0,66	0,60	0,63	1,10	0,96	0,74	0,64	0,60	0,63
Asiantuntijat	0,49	0,45	0,14	0,24	0,19	0,19	0,44	0,37	0,30	0,30	0,38	0,37
Toimihenkilöt	-0,11	-0,14	0,02	-0,06	0,19	-0,02	0,43	0,18	0,15	0,03	-0,04	-0,07
Kuntoutus	0,48	0,43	-0,24	-0,21	-0,28	-0,02	0,00	0,02	0,11	0,14	-0,22	0,00
Talous ja kiinteistö	-0,11	0,06	-0,30	-0,04	-0,37	-0,31	0,08	0,14	0,05	0,03	-0,09	0,03
Työtoiminta	0,02	-0,19	-0,27	-0,25	-0,44	-0,56	-0,10	-0,33	-0,02	-0,14	-0,20	-0,13
Valvonta ja ohjaus	-0,34	-0,35	-0,11	-0,14	-0,11	-0,08	-0,40	-0,33	-0,31	-0,29	-0,08	-0,14
Yhdyskuntaseuraamus	0,43	0,38	0,42	0,22	0,37	0,17	0,37	0,29	0,54	0,43	-0,29	-0,15

Muutamat indeksit mahdollistavat vertailun kauemmas taaksepäin. Vuosina 2015 ja 2017 VMBaro-indeksit ovat tuntuvasti heikentyneet, mutta sen jälkeen on tapahtunut kehitystä parempaan suuntaan.

6.3. Osaaminen ja aineeton pääoma

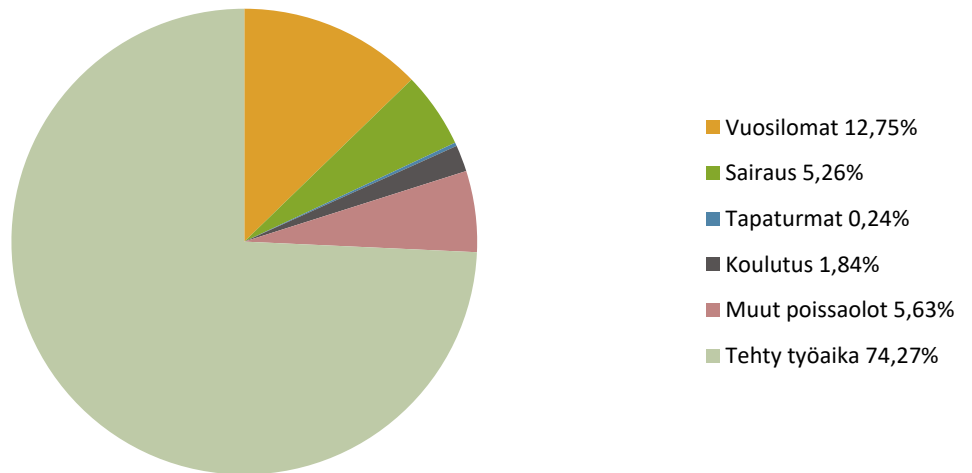
Koulutus	2017	2018	Tulos-sopimus 2019	2019
Henkilöstön koulutustasoindeksi	4,3	4,2	-	4,4
Henkilöstön koulutuspäivät/htv	4,1	4,9	4,2	4,9

Vuotuisesta teoreettisesta työajasta vuosilomia oli 13,03 %, sairauspoissaoloja (sis. tapaturmat) 5,69 % ja tehtyä työaikaa oli 71,63 %.

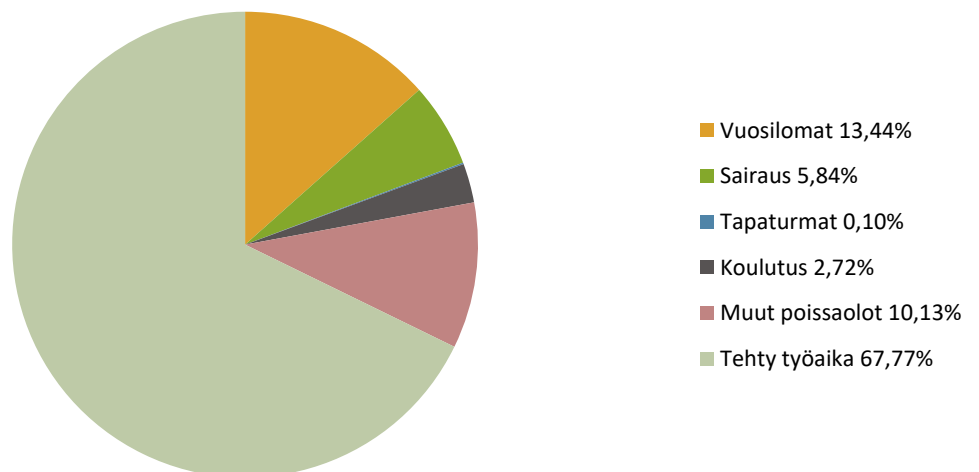

Miesten ja naisten vuotuisen teoreettisen työajan jakautumisessa on eroja. Perhevapaisten osuus vuotuisesta teoreettisesta työajasta oli 1,5 %. Naisten osuus perhevapaista oli 75 %, joten se ei yksinään selitä suurta eroa sukupuolten välillä muiden poissaolojen määrässä.

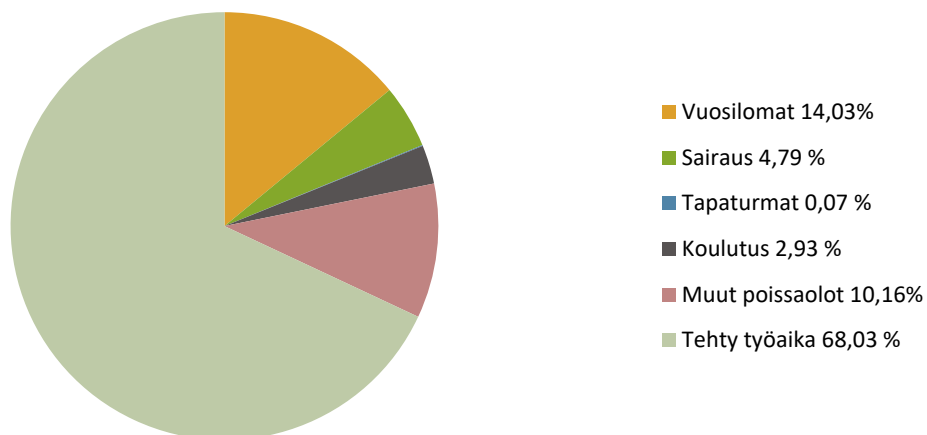
Vuotuisen teoreettisen työajan käyttö, miehet

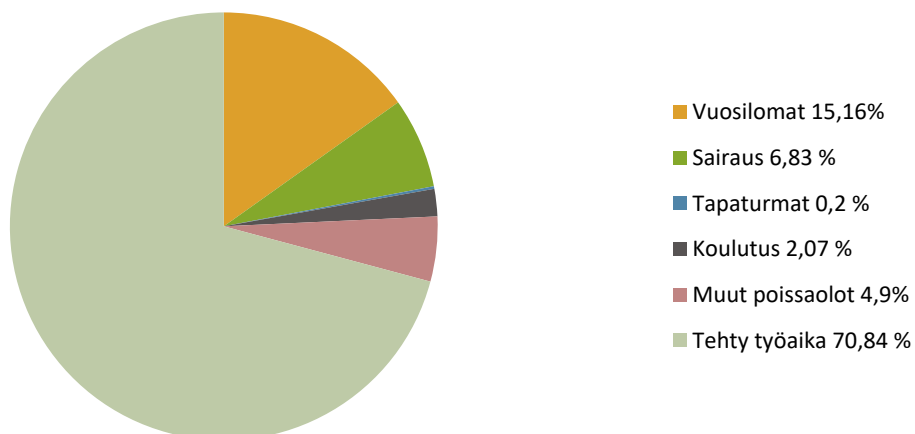
Vuotuisen teoreettisen työajan käyttö, naiset

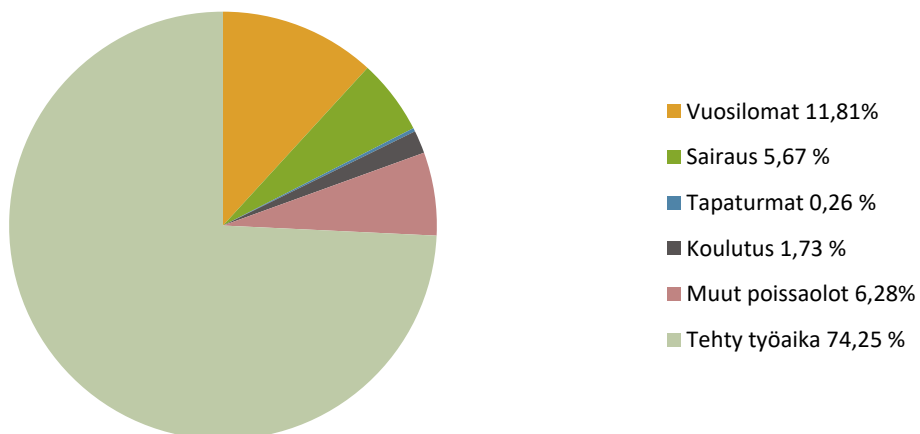
Vuotuisen teoreettisen työajan käyttö, virastotyöaika

Vuotuisen teoreettisen työajan käyttö, viikkotyöaika

Vuotuisen teoreettisen työajan käyttö, jaksotyöaika

Vaihtuvuus	Alkaneet palvelujaksot *				Päätyneet palvelujaksot			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017**	2018**	2019**
Vakinaiset	21	44	29	42	120	166	148	116
Määräaikaiset	570	668	679	537	436	93	70	205
Yhteensä	591	712	708	579	556	259	218	321

* Alkaneet palvelujaksot: mukaan laskettu ne, joilla virastoon tulopvm yhdenjaksoinen ajalla 1.1.-31.12.2019, eikä henkilö ole ollut töissä joulukuussa 2018 Risessä.

** Päätyneet palvelujaksot sisältävät Kiekusta otettuna ne, joilla on merkitty sopimuksen päättyessä erosuunta/syy.

*** Päätyneet palvelujaksot sisältävät eronneet -henkilöt v. 2019, joilla ei ole palvelussuhdetta enää 1.1.2020 Risessä. Aikaisemmin raportoitu vain henkilöt, joilla merkitty erosuunta-koodi SAP:iin.

Vaihtuvuus	Keskim. henkilöstön lkm.				Vaihtuvuusprosentti			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Vakinaiset *	2 233	2 221 *	2 220 *	2256 *	5,4	7,5	6,7	5,1
Määräaikaiset	401	401	413	412	-	-	-	-
Yhteensä	2 634	2 622	2 633	2 668	-	-	-	-

*Sisältää määräaikaiset, joilla taustavirka.

Työkyvyttömyyseläköitymisten määrä laski jälleen.

Työkyvyttömyyseläkkeet	2016	2017	2018	2019
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet	6	12	9	6
Henkilöstön lukumäärä	2 634	2 622	2 633	2 668
% koko henkilöstöstä	0,2	0,5	0,3	0,2

Ylityötunnit	2016	2017	2018	2019
Todelliset tehdyt tunnit	-	79 611	87 361	82 806
Lisätyöt	-	27 183	17 898	13 247
Yksinkertaisina korvattavat tunnit	-	158 321	161 883	151 960

Maksetut ylityötunnit ja kustannukset (kustannukset, jotka on maksettu työaikapankista pois)	2017		2018		2019		Muutos 2019/2018
	Tunnit	€	Tunnit	€	Tunnit	€	€
Lisätyöt	8 198	196 726	-1811	22 380	14 223	278 830	256 450
Ylityöt	170 301	2 063 234	178 527	2 201 826	189 512	2 238 754	36 928
Muut lisät	0	0		0			0
Yhteensä	178 499	2 259 959	178 499	2 224 206	203 735	2 517 584	293 378

7. Tilinpäätösanalyysi

7.1. Rahoituksen rakenne

Rangaistusten täytäntöönpanon määrärahat on budjetoitu oikeusministeriön pääluokan 25 lukuun 40. Vertailtavuuden vuoksi analyysissa on edellisen vuoden luvut esitetty su-luissa.

Rikosseuraamuslaitoksen kirjanpitoyksikön menoihin oli käytettävissä kertomusvuonna rangaistusten täytäntöönpanon määrärahoja yhteensä 269,6 miljoonaa euroa (264,0 milj. euroa) arvonlisäveroineen, mikä oli 5,6 miljoonaa euroa ja 2,1 % enemmän kuin edelli-senä vuonna. Talousarviossa myönnettiin määrärahoja 240,9 miljoonaa euroa (233,3 milj. euroa). Edelliseltä vuodelta siirtyi 28,7 miljoonaa euroa (29,4 milj. euroa). Talousarviossa myönnettiin toimintamenomäärärahää 216,5 miljoonaa euroa (209,8 milj. euroa) ja avo-laitostöihin 4,7 miljoonaa euroa (4,7 milj. euroa).

Käytettävissä olevista määrärahoista toimintamenoihin myönnettyjä määrärahoja oli käy-tettävissä yhteensä 242,4 miljoonaa euroa (237,7 milj. euroa) eli 2,0 % enemmän kuin edellisenä vuonna, ja avolaitostöihin myönnettyjä määrärahoja 7,5 miljoonaa euroa (7,6 milj. euroa) eli 0,5 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Kirjanpitoyksikön käytössä oli muiden pääluokkien määrärahoja yhteensä 0,2 miljoonaa euroa (0,3 milj. euroa). Tästä työllistämismäärärahää oli 0,1 miljoonaa euroa (0,2 milj. euroa) ja 0,1 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa) ammatillisen osaamisen kehittämisen kou-lutuskorvausta.

Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenomomentti on kokonaisuudessaan nettobudjetoitu. Nettobudjetoidulle toimintamenomomentille kirjattiin varainhoitovuoden aikana tuloja yh-teensä 12,1 miljoonaa euroa (12,6 milj. euroa), mistä maksullisen toiminnan tuotot olivat 8,7 miljoonaa euroa (8,9 milj. euroa), vuokrat ja käyttökorvaukset 0,7 miljoonaa euroa (0,9 milj. euroa) ja muut tuotot yhteensä 2,7 miljoonaa euroa (2,7 milj. euroa).

Rikosseuraamusalan rahavirtalaskelma mom 25.40.01 (1 000 euroa)	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Tulos- sopimus 2019	Toteuma 2019
TAE	210 984	209 798	216 499	216 499
LTAE:t yhteensä	-120	1 314		0
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	21 686	26 572	19 467	25 910
Käytettävissä, netto	232 550	237 684	235 966	242 409
Tulot	-14 003	-12 551	-12 751	-12 101
Käytettävissä, brutto	246 553	250 235	248 718	254 510
Käytetty/ TPE, netto	205 978	211 774	218 266	227 196
Käytetty/ TPE, brutto	219 982	224 326	231 017	239 297
Siirtynyt/siirtyy	26 572	25 910	17 701	15 213
Siirtyneet % talousarviomäärärahasta	12,54 %	12,98 %	8,18 %	7,03 %

7.2. Talousarvion toteutuminen

Menoarviot ja siirretyt määrärahat

Rikosseuraamuslaitos käytti rangaistusten täytäntöönpanon määrärahoja (pääluokka 25) 251,7 miljoonaa euroa (235,3 milj. euroa). Määrärahoista toimintamenomäärärahaa käytettiin 227,2 miljoonaa euroa, mikä oli 7,3 % enemmän kuin edellisenä vuonna (211,8 milj. euroa).

Avolaitostöihin myönnettyä määrärahaa käytettiin 5,0 miljoonaa euroa, mikä oli 5,1 % enemmän kuin edellisenä vuonna (4,7 milj. euroa). Avolaitosmäärärahaa siirtyi 2,5 miljoonaa euroa vuodelle 2020 (2,8 milj. euroa). Merkittävimmät avolaitostyökohteet perustuivat yhteistyösopimuksiin Metsähallituksen, Museoviraston, Hämeenlinnan ja Helsingin kaupunkien sekä Suomenlinnan hoitokunnan kanssa.

Muiden pääluokkien määrärahoja käytettiin yhteensä 0,2 miljoonaa euroa (0,3 milj. euroa), mihin sisältyy valtionhallinnolle tarkoitettuja työllistämistukimäärärahoja 136 000 euroa ja 102 000 euroa taloudellisesti tuetun ammatillisen osaamisen kehittämisen koulutuskorvausta.

Menoarviotileille ja siirrettyjen määrärahojen tileille kirjatut menot (netto) olivat yhteensä 252,0 miljoonaa euroa (235,6 milj. euroa), mikä oli 6,9 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuodelle 2020 siirrettiin pääluokan 25 määrärahoja 17,8 miljoonaa euroa (28,7 milj. euroa), mikä oli 11,0 miljoonaa euroa ja 38,2 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Vuodelle 2020 siirtyvä toimintamenomääräraha laski 10,7 miljoonaa euroa, 41,3 %, edellisestä vuodesta. Vuodelle 2020 siirtyi toimintamenomäärärahaa 15,2 miljoonaa euroa (25,9 milj. euroa). Siirtyvä toimintamenomääräraha oli 7,0 % talousarviossa myönnetystä määrärahasta.

Tuloarviotilit

Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot on nettobudjetoitu.

7.3. Tuotto- ja kululaskelma

Rikosseuraamusalan tuotto-kululaskelma (1 000 euroa) mom. 25.40.01	Toteuma 2016	Toteuma 2018	Tulos-sopimus 2019	Toteuma 2019
Henkilöstökulut	117 399	118 679	123 257	124 584
Toimitilamenot	43 412	45 187	46 566	45 938
Ostopalvelut (OPK + OTTK + muut)	28 820	30 032	32 100	40 170
Aineet ja tarvikkeet	19 215	18 834	18 094	16 595
Investoinnit/k.om.hank	850	1 326	800	922
Muut kulut	10 286	10 268	10 200	11 088
Tuotot	-14 003	-12 551	-12 751	-12 101
Yhteensä	205 978	211 774	218 266	227 196

Kirjanpitoyksikön tuotto- ja kululaskelma on laadittu liikekirjanpidon periaatteita noudattaen. Kulut olivat kertomusvuonna 241,7 miljoonaa euroa tuottoja suuremmat (226,5 milj. euroa). Kulujäämä heikkeni edellisestä vuodesta 15,2 miljoonaa euroa, 6,7 %. Toiminnan tuotoilla katettiin 5,2 % (5,7 %) toiminnan kuluista.

Toiminnan tuotot olivat yhteensä 12,1 miljoonaa euroa (12,6 milj. euroa), 0,5 miljoonaa euroa eli 3,7 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Tuottoihin sisältyi maksullisen toiminnan tuottoja 8,7 miljoonaa euroa (8,9 milj. euroa), vuokria ja käyttökorvauksia 0,7 miljoonaa euroa (0,9 milj. euroa) ja muita toiminnan tuottoja 2,7 miljoonaa euroa (2,8 milj. euroa).

Maksullisen toiminnan tuotot laskivat 0,2 miljoonaa euroa, -2,2 %, edellisestä vuodesta ollen 8,7 miljoonaa euroa (8,9 milj. euroa). Maksullisen toiminnan tuotot sisältävät työtoiminnan ja laitosmyymälöiden tuotot.

Henkilökunnan asunnoista perityt vuokrat ja käyttökorvaukset laskivat 0,1 miljoonaa euroa, -16,6 %, edellisestä vuodesta ollen 0,7 miljoonaa euroa (0,9 milj. euroa).

Muut toiminnan tuotot laskivat 0,1 miljoonaa euroa, -4,2 %, edelliseen vuoteen nähden ollen 2,7 miljoonaa euroa (2,8 milj. euroa). Muista toiminnan tuotoista omaisuuden myyntivoittoja oli 0,1 miljoonaa euroa (0,2 milj. euroa). Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset olivat 0,6 miljoonaa euroa (0,4 milj. euroa). Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset sisälsivät korvauksia Valtiokonttorin Kaiku-hankkeelta, Twinning-toiminnalta, taloudellisesti tuetun ammatillisen osaamisen kehittämisen koulutuskorvauksen ja erilaisten

oppilaitosten koulutuskorvauksia. Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat 1,5 miljoonaa euroa (1,4 milj. euroa). Tuotoista 0,3 miljoonaa euroa on ESR-rahoitteisten projektien laskutusta, 0,3 miljoonaa euroa oli laskutusta Riihimäen konepajakoulun säätiöltä sekä loput, 0,9 miljoonaa euroa, pääasiassa erilaisia maataloustukia. Muut muihin toiminnan tuottoihin kuuluvat tuotot olivat 0,5 miljoonaa euroon (0,7 milj. euroa). Henkilökunnalta perityt ateria- ja muut korvaukset vähenivät 0,2 miljoonalla eurolla ollen 0,3 miljoonaa euroa (0,5 milj. euroa). Myös muut tuotot laskivat 0,1 miljoonaa euroa ollen 0,2 miljoonaa euroa (0,2 milj. euroa).

Rikosseuraamusalan tulot (1 000 euroa) mom. 25.40.01	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Tulos- sopimus 2019	Toteuma 2019
Työtoiminta	5 467	4 542	6 225	4 147
Laitosmyymälät	4 200	4 382	4 200	4 576
Palvelussuhdeasunnot	889	876	900	731
Muut tulot	3 446	2 752	1 426	2 647
Yhteensä	14 003	12 551	12 751	12 101

Toiminnan kulut olivat yhteensä 233,5 miljoonaa euroa (219,8 milj. euroa). Kasvua edelliseen vuoteen on 6,2 % eli 13,7 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut muodostivat toiminnan kuluista 56 %, vuokrat 21 %, palvelujen ostot 18 % ja muita kuluja 5 %.

Henkilöstökulut, jotka olivat yhteensä 130,3 miljoonaa euroa (120,8 milj. euroa). Henkilöstökulut kasvoivat 9,5 miljoonaa euroa, 7,9 %, edellisestä vuodesta. Henkilötyövuosien määrä kasvoi 29 edellisestä vuodesta, tammikuussa maksettiin virkaehtosopimuksen mukainen 9,2% kertakorvaus sekä kesäkuussa 2018 maksuun tullut 0,6% virastoerä ja 1.4.2019 maksuun tullut 0,75% virastoerä selittävät henkilöstökulujen kasvua henkilöstösivukulujen 0,6% kasvun lisäksi.

Henkilöstökulut sisältävät vangeille maksettuja palkkoja ja sosiaaliturvamaksuja 2,1 miljoonaa euroa (2,0 milj. euroa). Kasvua edelliseen vuoteen on 0,1 miljoonaa euroa (4,6%). Avolaitosvankeja oli keskimäärin päivässä 1002 (1 001).

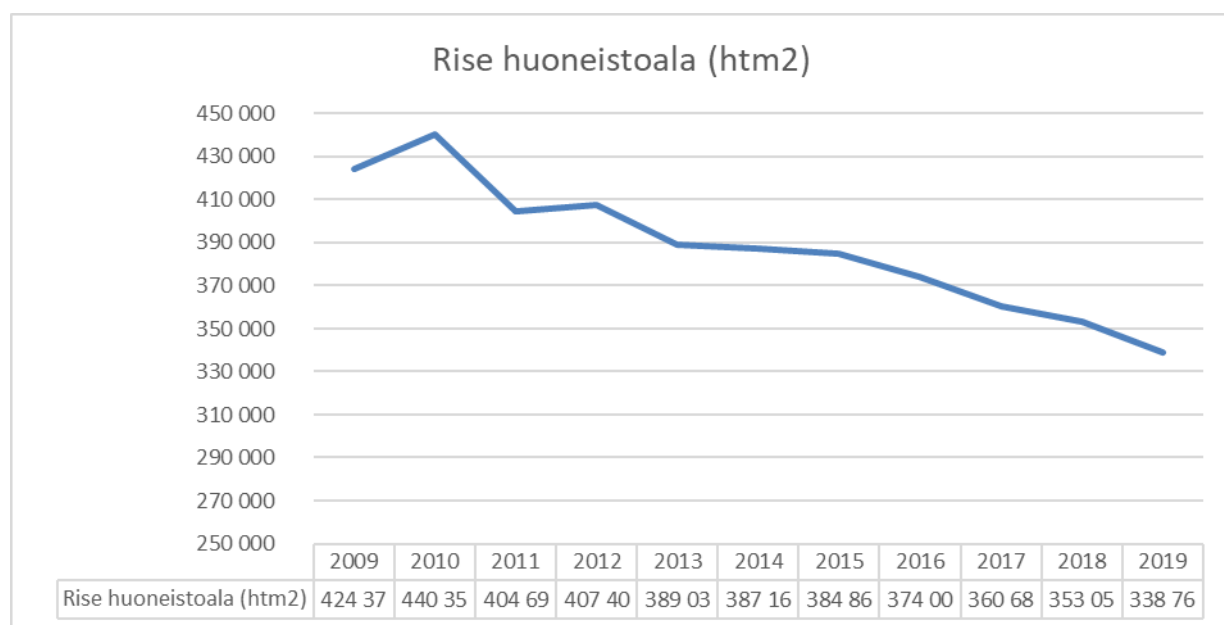
Henkilökunnan henkilöstökulut sivukuluineen olivat 128,2 miljoonaa euroa (118,8 milj. euroa). Tästä henkilöstökulut olivat 107,2 miljoonaa euroa (100,1 milj. euroa). Kasvua edelliseen vuoteen 7,2 miljoonaa euroa, 7,7 %. Kulujen kasvua selittää henkilöstön määrän kasvu 29 htv:lla ja virkaehtosopimuksen mukaiset yleiskorotukset. Tammikuussa maksettu 9,2 % kertakorvaus oli kustannusvaikutukseltaan 0,8 miljoonaa euroa. Henkilöstösivukulut olivat 21,0 miljoonaa euroa (18,8 milj. euroa). Kasvua edelliseen vuoteen 2,3 miljoonaa euroa, 12,1 %. Henkilöstösivukuluprosentti nousi edellisestä vuodesta 0,6 prosentilla ollen 19,2 %.

Työaika ja suoriteperusteiset lisät olivat 9,9 miljoonaa euroa (9,2 milj. euroa). Kasvua edelliseen vuoteen nähden 0,7 miljoonaa euroa (8,1 %). Kasvua selittää haittatöiden maksuaikojen jaksottuminen erilailla vuosien välillä. Ylityö- ja varallaolokorvauksia maksettiin

2,0 miljoonaa euroa (2,2 milj. euroa), 0,2 miljoonaa euroa (-7,6 %) vähemmän kuin edellisenä vuonna. Lomarahoina ja lomarahavapaina maksettiin 3,6 miljoonaa euroa (3,5 milj. euroa), 0,1 miljoonaa euroa (2,4%) enemmän kuin edellisenä vuonna. Muita korvauksia ja lisiä maksettiin 2,3 miljoonaa euroa (2,1 milj. euroa), 0,2 miljoonaa euroa (8,5 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Loma-palkkavelan muutoksena henkilöstökuluihin kirjattiin yhteensä 2,8 miljoonaa euroa (-0,2 milj. euroa). Loma-palkkavelan suuri kasvu johtuu virkaehtosopimuksen mukaiseen kilpailukyky sopimuksen purkamiseen varautumisesta, henkilöstösivukulu prosenttien kasvusta sekä pitämättömien lomapäivien määrän kasvusta. Oikaisuerinä henkilöstömenoihin on kirjattu sairausvakuutuslain, tapaturmavakuutuslain ja muiden vastaavien lakien mukaisina palautuksina yhteensä 1,6 miljoonaa euroa (1,4 milj. euroa). Kasvua edelliseen vuoteen 0,2 miljoonaa euroa (14,1 %). Sairauspoissaolotyöpäiviä oli 14,9 henkilötyövuotta kohden (14,1 pvä).

Vuokratulut, joita oli yhteensä 49,2 miljoonaa euroa (47,9 milj. euroa), kasvoivat edellisestä vuodesta 1,3 miljoonalla eurolla, yhteensä 2,7 %. Vuokratuluista muiden rakennusten vuokrat kasvoivat 0,6 miljoonalla eurolla (1,4 %) ollen 44,5 miljoonaa euroa (443,9 milj. euroa). Kasvua selittää Helsingin vankilan osaston valmistuminen 10/2018 ja Pelson vankilan uuden asuinyksikön käyttöönotto 2/2019. Asuntojen vuokrat kasvoivat 0,1 miljoonaa euroa (12,7 %) ollen 1,0 miljoonaa euroa (0,9 milj. euroa). Maanvuokrat olivat 0,5 miljoonaa euroa (0,5 milj. euroa). 2,3 miljoonaa euroa (1,9 milj. euroa) oli koneiden ja laitteiden sekä muita vuokria. Kasvua edelliseen vuoteen nähden on 0,4 miljoonaa euroa (23,3 %). Nousu johtuu valvonnan turvatekniikan vuokrasta. Kuljetusvälineiden vuokrat olivat 0,9 miljoonaa euroa (0,8 milj. euroa). Kasvua edelliseen vuoteen 0,1 miljoonaa euroa (11,0%).

Vuorattujen tilojen kokonaispinta-ala on laskenut vuodesta 2012 yhteensä 68 645 m² (-16,9 %). Rikosseuraamuslaitoksen toimitilojen kokonaispinta-ala on yht. 338 760 htm² (huoneistoala). Vuokratuista tiloista oli vankiterveydenhuollon yksikön käytössä 7 566 hum² (huoneala), joiden toimitilakustannukset olivat 2,0 miljoonaa euroa.

Aineiden ja tarvikkeiden ostot, joita oli yhteensä 17,8 miljoonaa euroa (20,2 milj. euroa), laskivat 2,3 miljoonalla eurolla, yhteensä -11,56% edellisestä vuodesta. Ryhmään kuuluvat arvoltaan vähäiset koneet, kalusteet ja laitteet, toimistotarvikkeet, kirjat, lehdet ja muut painotuotteet, elintarvikkeet, vaatteisto, puhdistusaineet ja -tarvikkeet, poltto- ja voiteluaineet, lämmitys, sähkö ja vesi, rakennusmateriaali, muut aineet, tarvikkeet ja tavarat, rangaistuslaitosmyymälöiden ostot sekä varastojen muutos.

Vähäiset koneet, kalusteet ja laitteet -kulut kasvoivat 0,1 miljoonaa euroa, 11,4 %, ollen 1,0 miljoonaa euroa (0,9 milj. euroa). Toimistotarvikkeiden kulut, 0,3 miljoonaa euroa, ja kirjat, lehdet ja muiden painotuotteiden kulut, 0,3 miljoonaa euroa, olivat edellisen vuoden tasolla. Ruokahuollon siirtyminen Leijona Cateringin hoidettavaksi laski elintarvikkeiden kuluja 2,0 miljoonalla eurolla, -72,4 %, ollen 0,7 miljoonaa euroa (2,7 milj. euroa). Virkavaatteiden ja vankien vaatteiden hankintakulut pysyivät edellisen vuoden tasolla ollen 0,5 miljoonaa euroa (0,5 milj. euroa) kuten myös puhdistusaineiden ja tarvikkeiden kulut 0,5 miljoonaa euroa (0,5 milj. euroa). Poltto- ja voiteluaineiden kulut laskivat edellisestä vuodesta 0,1 miljoonaa euroa (-17,3 %) 0,5 miljoonaa euroa (0,6 milj. euroa). Lämmitys, sähkö ja vesi -kulut laskivat, kuten edellisessä vuonnakin. LVS- kulut olivat 4,4 miljoonaa euroa (4,5 milj. euroa). Laskua edelliseen vuoteen 0,1 miljoonaa euroa (-2,9%). Kokonaisvuokraan siirtymiset selittävät laskua. Rakennusmateriaalien kulut olivat edellisen vuoden tasolla 0,2 miljoonaa euroa (0,2 milj. euroa). Muiden aineiden ja tarvikkeiden kuluja lasku jatkui. Kulut laskivat 0,6 miljoonaa euroa (-12,7 %) edellistä vuodesta ollen 4,3 miljoonaa euroa (5,0 milj. euroa). Rangaistuslaitosmyymälöiden ostot kasvoivat edellisestä vuodesta 0,3 miljoonalla eurolla, 5,6 %, ollen 4,9 miljoonaa euroa (4,7 milj. euroa). Varastojen arvo laski edellisestä vuodesta 0,1 miljoonaa euroa.

Palvelujen ostot, joita oli yhteensä 41,8 miljoonaa euroa (31,4 milj. euroa), kasvoivat 10,4 miljoonalla eurolla eli 33,2 % edellisestä vuodesta. Palvelujen ostoihin sisältyy korjaus- ja kunnossapitopalveluita, rakentamispalveluita, toimistopalveluita, henkilöstöpalveluita, puhtaanapito- ja pesulapalveluita ja erilaisia muita palveluita.

Korjaus- ja kunnossapitopalveluita sekä rakentamispalveluita hankittiin 2,9 miljoonalla eurolla (3,3 milj. euroa), laskua edelliseen vuoteen 0,3 miljoonaa euroa, -10,6 %.

Toimistopalveluiden kulut olivat 18,0 miljoonaa euroa (14,3 milj. euroa), kasvua edelliseen vuoteen nähden on 3,7 miljoonaa euroa, 26,1 %. Kasvu johtuu IT-menojen kasvusta. Toimistopalveluista posti, puhelin ja tietoliikennepalveluita oli 0,8 miljoonaa euroa (0,8 milj. euroa). ICT-palvelujen ostoja valtion virastoilta kasvoivat 3,6 miljoonalla eurolla, 31,4 %, ollen 14,9 miljoonaa euroa (11,4 milj. euroa), talous- ja henkilöstöpalveluiden ostot kasvoivat 0,1 miljoonalla eurolla, 5,8 %, ollen 1,8 miljoonaa euroa (1,7 milj. euroa). Muita toimistopalveluita hankittiin 0,4 miljoonalla eurolla (0,4 milj. euroa).

Henkilöstöpalveluiden kulut nousivat 0,1 miljoonaa euroa, 5,0 %, 3,0 miljoonaan euroon (2,8 milj. euroa). Henkilöstöpalveluissa työterveyshuollon kustannukset kasvoivat 0,3 miljoonalla eurolla (17,9 %) ollen 1,9 miljoonaa euroa (1,6 milj. euroa). Henkilökunnan koulutuspalveluiden ostot palautuivat vuoden 2017 tasolle ollen 0,4 miljoonaa euroa (0,6 milj. euroa). Muut henkilöstöpalvelut olivat 0,6 miljoonaa euroa (0,6 milj. euroa).

Puhtaanapito ja pesulapalvelut kasvoivat edellistä vuodesta 0,3 miljoonaa euroa, 16,6 %, ollen 1,9 miljoonaa euroa (1,6 milj. euroa). Siivous ja pesulapalvelut kasvoivat 0,2 miljoonaa euroa (22,2%) ollen 1,2 miljoonaa euroa (1,0 milj. euroa). Ympäristöhoito- ja ylläpitopalvelut olivat 0,7 miljoonaa euroa (0,6 milj. euroa). Kasvua 8%.

Muiden palveluiden ostot kasvoivat 6,6 miljoonaa euroa, 70,6% %, ollen 16,0 miljoonaa euroa (9,4 milj. euroa). Asiantuntija- ja tutkimuspalvelut kasvoivat 0,9 miljoonalla eurolla (52,3%) ollen 2,5 miljoonaa euroa (1,6 milj. euroa). Ruokahuollon siirtyminen Leijona Cateringin hoidettavaksi nosti ravitsemuspalveluiden kuluja edellisestä vuodesta 5,7 miljoonalla eurolla. Ravitsemuspalvelut olivat 8,2 miljoonaa euroa (2,5 milj. euroa). Erilaiset muut palvelut kuten vankien koulutuspalvelut, päihdetestaus, vankien ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden matkakulut sekä kuljetukset ja rahdit olivat 5,5 miljoonaa euroa (5,3 milj. euroa). Kasvua edelliseen vuoteen 3,0 %, 0,2 miljoonaa euroa.

Muut kulut, kasvoivat edellisestä vuodesta euroa 0,3 miljoonaa euroa, 5,2 %, ollen 5,4 miljoonaa euroa (5,1 milj. euroa). Muista kuluista 2,2 miljoonaa euroa (2,0 milj. euroa) oli matkakuluja. Muut henkilöstölle maksettavat kustannusten korvaukset olivat 0,1 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa), käyttöoikeusmaksut olivat 0,3 miljoonaa euroa (0,3 milj. euroa), vahinkovakuutusmaksut ja jäsenmaksut olivat 0,1 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa) ja muut muihin kuluihin kuuluvat kulut kuten omaisuuden myyntitappiot, kiinteistöverot ja muut pakolliset maksut olivat yhteensä 2,7 miljoonaa euroa (2,6 milj. euroa).

Valmistus omaan käyttöön, yhteensä 12,1 miljoonaa euroa (6,7 milj. euroa), kasvoi edellisestä vuodesta 5,5 miljoonaa euroa. Valmistus omaan käyttöön sisälsi Roti asiakastietojärjestelmän rakentamisen kuluja 10,7 miljoonaa euroa, josta vuodelta 2018 aktivoimattomia kuluja 3,9 miljoonaa euroa, hallinnan siirtoja Suomenlinnan hoitokunnalle 0,6 miljoonaa euroa ja muita valmistuskuluja kuten turvateknisien järjestelmien sekä ajoneuvojen rakentamiseen liittyviä kustannuksia 0,8 miljoonaa euroa.

Poistojen määrä pysyi liki edellisen vuoden tasolla 0,9 miljoonaa euroa (0,8 milj. euroa). Poistot olivat pääasiassa poistoja koneista ja laitteista.

Sisäisiä kuluja (yhteistoiminnan kustannusten korvauksia valtion virastoille ja laitoksille) oli yhteensä 0,2 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa).

Rikosseuraamusalan IT-menot (1 000 euroa)	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Tulos- sopimus 2019	Toteuma 2019
Vakiopalvelut (Valtori)	4 953	5 115	6 320	7 414
Kehittämispalvelut (ORK)	163	208	320	219
Ylläpitopalvelut (ORK)	1 367	1 175	2 830	1 239
ORK:n henkilötö	862	878	1 330	1 076
Projektipalvelut ja asiakkuudenhallinta (ORK)	99	3	0	4
Yhteensä	7 444	7 379	10 800	9 952
Erillirahoitettavat (Roti)	3 981	4 420	5 280	4 957
Tietohallintomenot yhteensä	11 425	11 799	16 080	14 909

7.4. Tase

Kirjanpitoyksikön tase on laadittu liikekirjanpidon periaatteita noudattaen. Taseen loppusumma 36,2 miljoonaa euroa (24,7 milj. euroa) kasvoi edellisestä varainhoitovuodesta 11,5 miljoonaa euroa eli 46,2 %.

Vastaavaa

Käyttöomaisuuden ja muiden pitkäaikaisten sijoitusten tasearvo, yhteensä 33,0 miljoonaa euroa (21,3 milj. euroa) kasvoi 11,6 miljoonaa euroa eli 54,5 %. Aineettomien hyödykkeiden kirjanpitoarvo kasvoi 11,5 miljoonaa euroa, 66,7 %, 28,7 miljoonaan euroon (17,2 milj. euroa). Kasvu johtuu keskeneräisen asiakastietojärjestelmän hankintakuluista. Aineellisten hyödykkeiden kirjanpitoarvo kasvoi 0,1 miljoonaa euroa, 3,6 %, ollen 4,2 miljoonaa euroa (4,1 milj. euroa).

Vaihto- ja rahoitusomaisuuden kirjanpitoarvo, yhteensä 3,2 miljoonaa euroa (3,4 milj. euroa), laski varainhoitovuonna 0,2 miljoonaa euroa eli -4,7 %. Vaihto-omaisuuden tasearvo laski 0,3 miljoonaa euroa, -10,1 %, edellisestä vuodesta ollen 2,4 miljoonaa euroa (2,6 milj. euroa). Lyhytaikaiset saamiset kasvoivat edellisestä vuodesta 0,1 miljoonaa euroa, 17,1 %, ollen 0,8 miljoonaa euroa (0,7 milj. euroa). Kassoissa olevat rahavarat olivat edellisen vuoden tasolla ollen 0,1 miljoonaan euroon.

Vastattavaa

Oma pääoma, yhteensä 3,0 miljoonaa euroa (8,5 milj. euroa), laski edellisestä varainhoitovuodesta 5,6 miljoonaa euroa eli -65,7 %. Pääoman siirrot kasvoivat edellisestä vuodesta 14,6 miljoonalla eurolla, 6,3 %, ollen 247,4 miljoonaa euroa (232,7 milj. euroa) ja tilikauden kulujäämä kasvoi 15,2 miljoonalla eurolla, 6,7 %, ollen 241,7 miljoonalla euroa (226,6 milj. euroa). Pääoman siirrot -erä sisältää maksuliikemenotilille valtion yleiseltä maksuliikemenotililtä siirretyt katteet, yhteensä 264,1 miljoonaa euroa (251,6 milj. euroa) ja siirrot läheteiden kautta 1,6 miljoonaa euroa (0,4 milj. euroa), vähennettynä maksuliiketulotililtä valtion yleiselle maksuliiketulotilille tehdyillä tyhjennyksillä, yhteensä 17,7 miljoonaa euroa (18,4 milj. euroa) sekä kirjanpitoyksiköiden välisillä hallinnan siirroilla, yhteensä 0,6 miljoonaa euroa (0,8 milj. euroa).

Vieras pääoma, yhteensä 39,2 miljoonaa euroa (33,3 milj. euroa), on kokonaan lyhytaikaista vierasta pääomaa. Vieras pääoma kasvoi 5,9 miljoonalla eurolla eli 17,6 %:lla. Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat olivat alle 0,1 miljoonaa euroa kuten edellisenäkin vuonna. Saadut ennakot, 1,0 miljoonaa euroa sisälsivät, Twinning-Turkki hankkeen ennakomaksun. Ostovelat olivat 12,3 miljoonaa euroon (9,7 milj. euroa). Kasvua edelliseen vuoteen nähden 2,5 miljoonaa euroa eli 26,0%. Kirjanpitoyksikköjen väliset tilitykset kasvoivat 0,1 miljoonaa euroa eli 6,1 % 2,3 miljoonaa euroon (2,2 milj. euroa). Edelleen tilitettävät erät olivat 1,4 miljoonaa euroa (2,6 milj. euroa), laskua edelliseen vuoteen oli 1,3 miljoonaa euroa, -47,7 %. Edelleen tilitettävät erät sisältävät eläkemaksuja, jäsenmaksuja ja työttömyysvakuutusmaksuja. Siirtovelat olivat 22,1 miljoonaa euroa (18,7 milj. euroa).

8. Sisäisen valvonnan arviointi ja vahvistuslausuma

Rikosseuraamuslaitoksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa on arvioitu käyttämällä Rikosseuraamuslaitoksen sisäisen tarkastuksen yksikön laatimaa arviointikehikkoa (COSO-ERM) ja sisäisen valvonnan arviointilomaketta. Arviointi on suoritettu rikosseuraamusalueilla, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikössä, Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksessa sekä täytäntöönpanoyksikössä. Lisäksi arvioinnissa on hyödynnetty Rikosseuraamuslaitoksen sisäisen tarkastuksen ja ulkopuolisten organisaatioiden tekemiä tarkastusraportteja sekä Rikosseuraamuslaitoksen laillisuustiimin käsittelemiä vankeikanteluja. Lausuma on tehty yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen sisäisen tarkastuksen kanssa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt varmistavat melko hyvin, että

- Rikosseuraamuslaitoksen toiminta on tuloksellista sekä lakien ja sisäisten sääntöjen mukaista,
- hallinnassa olevat varat ja omaisuus on turvattu sekä
- johtamista ja ulkoista ohjausta varten tuotettu tieto on oikeaa ja riittävää.

Vuonna 2018 tehdyn arvioinnin perusteella tehdyt toimenpiteet

Rikosseuraamuslaitoksen vuonna 2018 havaittujen merkittävimpien riskien vähentämiseksi ryhdyttiin seuraaviin kehittämistoimenpiteisiin vuonna 2019:

- Rikosseuraamuslaitos laati vuoteen 2035 ulottuvan toimitilas suunnitelman, sillä nykyinen toimitilaverkosto on tehtävien laajuuteen ja henkilöresursseihin nähden liian laaja, osa toimitiloista on vanhentuneita ja huonokuntoisia, eivätkä ne tue tavoitteiden saavuttamista. Toimitilaverkostoeselvitys laadittiin yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen kanssa ja toimitettiin oikeusministeriölle keväällä 2019. Hallitusohjelman kirjauksen

mukaisesti Rikosseuraamuslaitoksen toimitilaverkostoa kehitetään nykyiset toimipai-
kat säilyttäen.

- Usean vankilan turvatekniset järjestelmät ovat uusimisen tarpeessa, siksi turvatekniikan kilpailutuksen perusteella laadittiin sopimus uuden turvatekniikan toimittajan kanssa ja kartoitettiin uusimistarpeet vankiloittain. Kartoituksen perusteella Rikosseuraamuslaitos esitti kehysrahoitusta turvateknisten laitteiden uusimiseksi.
- Lähityön täydennyskoulutus on aloitettu ja esimiesten valtakunnallista täydennyskoulutusta on jatkettu. Lähityön jatkotoimia varten on valmisteltu kehittämissuunnitelma, jolla avulla lähityö on tarkoitus integroida normaalksi virkatyöksi. Rikosseuraamusalan johdon ja esimiesten valmiuksia ohjata lähityötä on parannettu koulutuksella. Roti asiakastietojärjestelmän täydennyskoulutus suunnitelman valmistelu on aloitettu.
- Rikosseuraamusalan hankkeita sekä projekteja on seurattu ja niiden etenemisestä on raportoitu johtoryhmälle.
- Rikosseuraamuslaitos on aloittanut virkarakenne- ja virkanimikeuudistuksen, jonka avulla vaikutetaan työn sisällöllisiin muutoksiin ja osaamistarpeisiin huomioiden lähityön kehittäminen ja rikosseuraamusalan koulutuksen muuttuminen. Uusi vankilaan sijoitetun rikosseuraamustyöntekijän viran työnkuva on valmisteltu ja virkojen täyttö on aloitettu. Henkilökunnan täydennyskoulutukseen on kiinnitetty huomiota.
- Strategista henkilöstösuunnitelmaa on päivitetty ja resursseja on kohdennettu strategian mukaiseen toimintaan. Rikosseuraamuslaitoksen työantajakuvasta on valmisteltu esiselvitys ja rikosseuraamusalan työhyvinvointiohjelman valmistelu on aloitettu.

9. Arviointien tulokset

9.1. Rikosseuraamuslaitoksen sisäisen tarkastuksen tekemät tarkastukset

Rikosseuraamuslaitoksen (Rise) sisäinen tarkastus teki tarkastukset vuonna 2019 Tampereen yhdyskuntaseuraamustoimistoon, Laukaan vankilaan sekä Etelä-Suomen, Länsi-Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueiden arviointikeskuksiin. Asiat olivat tarkastuskohteissa oleellisin osin hyvin järjestetty, eikä mitään merkittävää sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan ongelmaa löytynyt.

Tampereen yhdyskuntaseuraamustoimiston tarkastuksessa seuraamuksiin liittyvinä aiheina olivat asiakastyöhön liittyvien keskushallintoyksikön antamien suositusten toteutus ja seuranta sekä asiakastyön ohjaus, ohjauksen toteutus ja seuranta. Henkilöstöasioissa tarkasteltavina aiheina olivat johtamisen kehittäminen sekä henkilöstöhallinnon ja yhteistoimintamenettelyn toteutus. Tarkastuksen kohteena olivat myös materiaalihallinto, tietoturva- ja tietosuojaan liittyvien ohjeistusten noudattaminen sekä tukipartiot toiminta. Tarkastuksessa arvioitiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyttä. Turvallisuuden osalta tarkastuksessa tavoitteena oli mm. varmistaa yksikön turvallisuuskäytäntöjen säädösten ja ohjeistuksen mukainen toiminta, arvioida operatiivisia riskejä sekä tarkastaa turvallisuuslinjausten jalkautuminen yksikköön.

Laukaan vankilan tarkastuksessa painopisteinä olivat strategian toteuttaminen, Jyväskylän kampushanke (Uuden vankilan ja yhdyskuntaseuraamustoimiston rakennushanke Jyväskylän kaupunkiin), käyttövaltuushallinta ja materiaalihallinto. Tarkastuksessa arvioitiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyttä ja asianmukaisuutta. Materiaalihallinnon tarkastuksessa varmistettiin, että valtion omaisuudesta huolehditaan säädösten edellyttämällä tavalla. Tarkastusaiheina oli myös työsuojelu-, tietoturva- ja tietosuojaan liittyvät asiat. Turvallisuuden osalta tarkastuksessa tavoitteena oli varmistaa vankilan turvallisuuskäytäntöjen säädösten ja ohjeistuksen mukainen toiminta sekä teknisten järjestelmien toimivuus, arvioida operatiivisia riskejä sekä tarkastaa turvallisuuslinjausten jalkautuminen yksikköön.

Arviointikeskuksissa tarkastettavia aiheita olivat strategian toteutuminen sekä hyvä hallintotapa ja näissä tavoitteiden asettaminen, tuloraportointi, tavoitteiden mittaaminen, päätöksen teko ja niiden dokumentointi. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta arvioitiin niiden asianmukaisuutta ja riittävyyttä. Lisäksi tarkastettiin tietoturvaa, tietosuojaa ja tiedonhallintaa. Toimitiloihin liittyen arvioitiin vastuukysymyksiä ja toimitilojen tarkoituksenmukaisuutta strategiaan nähden. Tarkastettavina aiheina oli myös asiakkaan kohtelu ja oikeusturva, sekä asiakastyön prosessit sekä niiden laatu ja sisältö. Turvallisuuden osalta tarkastettiin toimintamalleja, ohjeita sekä turvallisuuslinjausten toteutumista käytännössä. Arviointikeskusten osalta tarkastusraportin laatiminen on vielä kesken.

Tarkastusten keskeisiä havaintoja oli mm., että säädösten, määräysten ja ohjeiden noudattamista työskentelytavoissa tulisi seurata sisäisen valvonnan keinoin suunnitelmallisesti. Suosituksia annettiin ohjeiden systemaattisesta päivittämisestä niiden ajantasaisuuden varmistamiseksi. Sisäisestä valvonnasta olisi hyvä olla kirjallista dokumenttia. Hallintomenettelyä koskevissa suosituksissa kiinnitettiin huomiota mm. päätösten lainmukaiseen perusteluun.

Vuosittainen riskikartoitus ei kytkeydy tarpeeksi operatiiviseen toimintaan, eikä kaikki havaitut riskit tule dokumentoitua vuoden aikana, jolloin riittävää kokonaiskuvaa riskienhallinnan tilasta ei saada. Riskienhallinnassa painopiste yksiköissä on lähinnä asiakas- ja vankityössä sekä toimitilaturvallisuudessa muun toiminnan riskienhallinnan jäädessä vähemmälle huomiolle. Riskienhallinnan kehittämiseksi on oikeusministeriön kanssa suunnitteilla käyttöönotettavaksi riskienhallintajärjestelmä, joka parantaa näiltä osin tilannetta.

Suuri osa vangeista on nykyään moniongelmaisia. Vangeilla on yhä enemmän sairauksia, mielenterveyden ongelmia ja päihderiippuvuuksia. Tarkastushavaintoina on noussut laajasti esiin henkilöstön huoli vankien terveydenhuollon palveluiden heikentymisestä ja riittämättömästä terveydenhuollon henkilöstön resurssoinnista vankiloissa. Tämä lisää vankilan ulkopuolisen terveydenhuollon palveluiden käyttöä ja kasvattaa turvallisuusriskejä sekä resurssiongelmia muille tahoille. Sisäinen tarkastus suosittaa, että Rikosseuraamuslaitoksen tulisi käydä keskustelua THL:n johdon kanssa ja yhteistyössä varmistaa, että vangit ja asiakkaat saavat tarpeita vastaavaa palvelua eri osapuolten näkökannat huomioiden.

Tarkastuksissa on tullut esille, ettei yksiköiden johtajien käytössä ole riittävästi raportteja johtamisen tueksi, jolloin he joutuvat itse laatimaan raportteja manuaalisesti toiminnan seuraamiseksi ja ohjaamiseksi. Sisäinen tarkastus suosittaa, että raportointia kehitetään. Lisäksi suositetaan, että keskushallintoyksikköön perustetaan controller-toiminto kehittämään sisäistä laskentaa.

Sisäinen tarkastus on havainnut, että Rikosseuraamuslaitoksen ja Senaatti-kiinteistöjen vastuut kiinteistötoiminnassa ovat joiltain osin epäselvät. Myös vuokranmääräytymisperusteet ovat osittain epäselvät, aiheuttaen pitkiä sopimusneuvotteluita, toisistaan poikkeavia vuokrasopimuksia ja jopa hankkeiden viivästyksiä. Risen ja Senaatin tulisi laatia puitesopimus, jossa olisi tarkemmin määritelty vastuut ja vuokramääräytymisperusteet.

Rikosseuraamuslaitoksen sisäisen tarkastuksen tekemät julkiset tarkastuskertomukset on julkaistu Rikosseuraamuslaitoksen intranet-sivuilla. Tällä pyritään lisäämään tietoa annetuista suosituksista muissakin yksiköissä kuin tarkastuksen kohteena olleissa yksiköissä.

9.2. Rikosseuraamuslaitoksen laillisuusvalvontatiimin tekemät havainnot

Rikosseuraamuslaitoksen laillisuusvalvontatiimi käsittelee kokouksessaan eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen kanteluratkaisuja, oman aloitteen perusteella antamia ratkaisuja ja tarkastuskertomuksia. Tarvittaessa laillisuusvalvontatiimi käsittelee myös Rikosseuraamuslaitoksen omia kanteluratkaisuja, oikaisuvaatimussasioissa annettuja ratkaisuja, Valtiokonttorin ratkaisuja ja tuomioistuinratkaisuja. Laillisuusvalvontatiimissä käsitellyistä ratkaisuista toimitetaan Rikosseuraamuslaitoksen henkilökunnalle tiivistelmä, jota voidaan myös käyttää koulutuksellisissa tarkoituksissa. Laillisuusvalvontatiimi valitsee Rikosseuraamuslaitoksen johtoryhmän käsiteltäväksi valtakunnallisesti merkityksellisemmät ratkaisut, ja johtoryhmä on linjaa, mihin toimenpiteisiin ratkaisut antavat aiheuttaen sekä seuraa päätettyjen toimenpiteiden toteutumista. Mainittujen ratkaisujen lisäksi johtoryhmässä käsitellään myös muita toiminnan oikeellisuuteen ja laillisuuteen liittyviä kysymyksiä.

Laillisuusvalvontatiimin uutena käytäntönä on laatia johtoryhmäkäsittelyyn oikeusasiamiehen tarkastuskertomusten perusteella kooste usein toistuvista AOA:n tarkastuksilla havaituista ongelmista (esim. viime vuonna eristämisiin liittyvä päätöksenteko, rangaistusaikasuunnitelmien päivittäminen jne.). Johtoryhmään kuuluvat aluejohtajat vievät koosteen asiat eteenpäin alueillaan siten, että yksiköiden edellytetään ilmoittavan aluekeskukselle, ovatko ko. asiat yksikössä kunnossa, ja mikäli eivät ole, mitä tilanteen parantamiseksi on tarkoitus tehdä. Tarkoituksena on näin jo etukäteen valmistautua siihen, että kyseiset asiat olisivat kunnossa, kun ylin laillisuusvalvoja tai keskushallintoyksikkö tekee laillisuus-tarkastuksia. Käytäntöä on tarkoitus jatkaa myös tulevaisuudessa.

Laillisuusvalvontatiimissä ja johtoryhmässä käsiteltiin esimerkiksi vangin maksukortin hallussapitoa. Apulaisoikeusasiamies oli Rikosseuraamuslaitoksen maksukortteja koskevassa ratkaisussaan todennut, että toiminta ei ollut lainmukaista, koska maksukortteja ei ole annettu vangeille haltuun vankilassa. Johtoryhmä linjasi, että kortit on annettava haltuun, ja samalla saatettiin OM:n tietoon tarve muuttaa lainsäädäntöä tältä osin. Laillisuusvalvontatiimi käsiteli myös useita apulaisoikeusasiamiehen ratkaisuja, jotka liittyivät osasto-sijoituksia koskevaan päätöksentekoon, jossa on havaittu puutteita. Myös eristämisiin liittyvää päätöksentekoa ja käytäntöjä käsiteltiin. Oikeusministeriön harkittavaksi saatettiin muun muassa määräaikaisiin avolaitossijoituksiin liittyvän sääntelyn muutostarve.

Laillisuusvalvontatiimissä käsiteltiin lisäksi eduskunnan oikeusasiamiehen tarkastuskertomuksia, jotka ovat koskeneet muun muassa Vilppulan vankilan ja Turun vankilan tarkastusta.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamieheltä saapuneiden lausuntopyyntöjen määrässä ei ole suurta muutosta verrattuna edelliseen vuoteen. Rikosseuraamuslaitoksessa tuli vireille noin 200 kantelua. Edellisenä vuonna kanteluita tuli valtakunnallisesti noin 300. Määrän muutos johtunee ainakin osittain yksittäisen vangin tekemien kanteluiden vähentymisestä, koska viime vuoden määrä vastaa vuosina 2016 ja 2017 vireille tulleiden kanteluiden määrää.

Rikosseuraamuslaitoksessa käynnistyi viime vuonna laillisuusvalvonnan kehittämisprojekti, jonka tarkoituksena on määrittää Rikosseuraamuslaitoksen sisäinen laillisuusvalvonta, sen aihealueet ja toimintatavat. Projektiin liittyen on pidetty ensimmäinen laillisuusvalvontatarkastus, ja yksiköiden käyttöön tarkoitettu omavalvontamenetelmä otetaan käyttöön vuoden 2020 aikana.

9.3. Ulkopuolisten organisaatioiden tekemät tarkastukset

Eduskunnan oikeusasiamies toimii YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen mukaisena kansallisena valvontaelimenä. Tähän toimintaan liittyy sekä ennalta ilmoittamattomia että ilmoitettuja tarkastuskäyntejä vankiloihin ja muihin paikkoihin, joissa pidetään tai voidaan pitää vapautensa menettäneitä.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies teki vuonna 2019 tarkastuksen Jokelan vankilaan, Vilppulan vankilaan, Vanajan vankilan Ojoisten osastolle, Turun vankilaan sekä Sukevan vankilaan. Lisäksi apulaisoikeusasiamies teki jälkitarkastuksen junalla suoritettavaan vanginkuljetukseen.

Keskushallintoyksikköön on tullut tiedoksi seuraavat vuoteen 2019 kohdistuvat apulaisoikeusasiamiehen tarkastuspöytäkirjat: Jokelan vankilan tarkastus (EOAK/1936/2019), Vilppulan vankilan tarkastus (EOAK/1592/2019) Vanajan vankilan Ojoisten osaston tarkastus (EOAK/3420/2019), Turun vankilan tarkastus (EOAK/2449/2019), Sukevan vankilan tarkastus (EOAK/5291/2019) sekä vankivaunun jälkitarkastus (EOAK/4575/2019). Lisäksi keskushallintoyksikköön on tullut tiedoksi pöytäkirja Helsingin käräjäoikeuden vapautensa menettäneiden säilytystiloihin tehdystä tarkastuksesta (EOAK/5072/2019).

Jokelan vankilan tarkastus

Tarkastuksella vankilan toiminnassa ei havaittu erityisen merkittäviä ongelmia. Apulaisoikeusasiamies kuitenkin kiinnitti huomiota muun ohella yhteydenpitorajoitusten kirjaamiseen, tapaamispäätösten tekemiseen, tarkkailuun sijoittamisen kynnykseen sekä tutkintavankien oikeuteen käyttää omia vaatteitaan. Tarkastuksella otettiin esille myös vankien tosiasiallinen mahdollisuus puhelimen käyttöön, eristyssellien olosuhteet ja matkaselliin asuttamisen kesto.

Vilppulan vankilan tarkastus

Apulaisoikeusasiamies kiinnitti huomioita siihen, että kameravalvontaa voidaan käyttää vain silloin, jos vanki on sijoitettu tarkkailuun tai eristämistarkkailuun, matkaselliin vangin

wc-asioinnin yksityisyyden suojaan sekä päätöksentekomenettelyyn ja erityisesti perusteluihin liittyviin epäselvyyksiin. Apulaisoikeusasiamies myös suositti vankilaa arvioimaan uudelleen matkapuhelimen ja internetyhteyden käyttöön liittyviä järjestelyjä.

Vanajan vankilan Ojoisten osasto

Apulaisoikeusasiamies otti tarkastuksella esille muun muassa järjestysrikkomusten käsittelyaikojen pituuden sekä vangin kuulemisen kirjaamisen. Lisäksi tarkastuksella todettiin, ettei hallintopäätöksiin ollut kaikilta osin kirjattu niiden tosiasiallisia perusteita. Keskushallintoyksikön tietoon saatettiin, että päätöksentekijöiden ja esittelijöiden hallinnolliseen osaamiseen liittyviä kysymyksiä tulee tarkastuksilla usein esiin.

Turun vankilan tarkastus

Apulaisoikeusasiamies kiinnitti huomiota muun muassa sellin ulkopuoliseen aikaan ja mielekkään toiminnan määrään, sijoituksiin eristysosastolle ja matkasellissä vietettävään aikaan, tutkintavankien sijoittamiseen, ulkomaalaisten vankien asemaan, tiedottamiskäytäntöihin ja vankien tiedonsaannin parantamiseen. Huomioita kiinnitettiin myös ongelmiin yksityisyyden suojan suhteen puheluiden ja osan kameravalvottujen sellien wc:n osalta. Apulaisoikeusasiamies toi esille myös puutteita hälytys – ja huuhtelupainikkeiden sijainnissa, sellien valaisimissa ja tarkkailu- ja eristyssellien ilmanvaihdossa. Lisäksi apulaisoikeusasiamies toi esiin päätöksentekoprosessiin, asiakirjojen laatimiseen ja arkistointiin liittyviä epäkohtia ja kehotti hankkimaan kaikkien vankien käyttöön sadevarusteet, jos ulkoilukatoksia ei aiota rakentaa.

Sukevan vankila

Edellisellä tarkastuksella annetut suositukset oli toteutettu vankilassa varsin hyvin. Apulaisoikeusasiamies piti kuitenkin vakavana, etteivät vangit voineet kaikilta osin suorittaa rangaistustaan ilman muiden vankien painostusta tai uhkaa. Tarkastuksella otettiin esille myös muun muassa rangaistusajan suunnitelmien päivittämiseen, salassa pidettävien tietojen käyttöön päätöspäätösteena sekä eristyssellien olosuhteisiin liittyviä seikkoja. Keskushallintoyksikön huomiota kiinnitettiin määräysten ja ohjeiden päivittämiseen.

Vankikuljetukseen kohdistunut jälkitarkastus

Apulaisoikeusasiamies teki ennalta ilmoittamattoman jälkitarkastuksen vankeja kuljetta-vaan junaan sen selvittämiseksi ja varmistamiseksi, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty edellisen, toukokuussa 2018 suoritettuna tarkastuksen johdosta. Apulaisoikeusasiamies oli tyytyväinen toimenpiteisiin, joihin Rikosseuraamuslaitos ja VR olivat viime tarkastuskertomuksen jälkeen ryhtyneet. Jälkitarkastuksella havaitut ongelmat liittyivät hälytyslaitteiden merkitsemiseen ja siivoukseen tasoon.

9.4. Keskeiset sisäisen valvonnan kehittämiskohteet vuonna 2020

Rikosseuraamuslaitoksen merkittävimmiksi riskeiksi 2019 arvioitiin seuraavat riskit:

Riski 1. Toimitilaverkosto; Toimitilaverkosto on epätarkoituksenmukainen verkostoyhteistyökumppaneiden ja henkilöstön saatavuuteen nähden. Toimitilat ovat osin huonokuntoisia ja ne eivät tue strategian mukaisten tavoitteiden saavuttamista ja kestäväää kehitystä. Nykyiset rakenteet sitovat liiaksi henkilökuntaa. Toimitilojen huonon kunnon vuoksi on riskinä, että tiloja joudutaan äkisti tyhjentämään sisäilmaolosuhteiden tai muiden vastaavien syiden vuoksi.

Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti toimitilaverkostoa kehitetään nykyiset toimipaikat säilyttäen.

Riski 2. Henkilöstön riittävyys, osaaminen ja saatavuus; Rakenteet sitovat liikaa henkilökuntaa. Entistä moniongelmaisempi asiakaskunta edellyttää henkilökunnan osaamisen nostamista ja työpanoksen uudelleenkohdentamista. Riskinä on, että nykyisen henkilöstön osaamista ei saada kehitettyä riittävän nopeasti vastaamaan työn sisällön kehittymisen edellyttämää uudenlaista osaamista. On huolehdittava Risen työnantajakilpailukyvyistä, jotta turvataan riittävä osaavan henkilöstön saatavuus.

Toimenpiteenä toteutetaan strategista henkilöstösuunnitelmaa, jonka perusteella resursseja kohdennetaan Rikosseuraamuslaitoksen strategian mukaisiin tulostavoitteisiin, jatketaan henkilöstön osaamisen kehittämistä tavoitteiden ja toimintaympäristön asettamien tarpeiden pohjalta sekä huolehditaan työhyvinvoinnista. Lisäksi järjestetään Rikosseuraamuslaitoksen nykyisen henkilöstön tarvittava täydennyskoulutus ja kiinnitetään huomiota työnantajakilpailukyyn uuden henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi.

Riski 3. Kustannustason ennakoimaton nousu ja Rotin käyttöönotto; Roti otetaan käyttöön kerralla, joten riskinä on, että Rotin käyttöönotossa ilmenee ongelmia. Rotin tai toimitilahankkeiden kustannukset kasvavat ennakoidusta tai kustannettavaksi tulee muita ennakoimattomia menoja, mitkä toteutuessaan ajaisivat Rikosseuraamuslaitoksen jo ennestään kireän määrärahatilanteen kriisiin ja kaventaisivat toiminnan kehittämismahdollisuuksia.

Toimenpiteenä määrärahatilanteen tarkka suunnittelu ja seuranta.

10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

10.1. Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Rikosseuraamuslaitokseen hoidettaviin varoihin tai vastattavina oleviin varoihin tai omaisuuteen on kohdistunut yksi epäselvyys ja yksi rikos.

Yhdessä yksikössä kassan saldo ei täsmää kirjanpidon vientien kanssa, erotus 142,90 euroa. Tapaus selvitetään.

Toisen yksikön kassasta on toimitettu arvokuljetuksella rahalaitokseen väärennökseksi epäilty seteli (50 euroa). Asiasta on tehty rikosilmoitus.

10.2. Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Takaisinperintää edellyttäviä väärinkäytöksiä on ilmennyt yksi tapaus vuonna 2019.

Yksi henkilö on käyttänyt Rikosseuraamuslaitoksen maksukorttia väärin. Henkilöltä on peritty 11,20 euron summa takaisin.

11. Talousarvion toteumalaskelma

Rikosseuraamuslaitoksen talousarvion toteumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2019	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot		1 855 673,14	1 727 276	1 727 276,25	0,00	100
11.04.01.	Arvonlisävero	1 855 673,14	1 727 276	1 727 276,25	0,00	100
12. Sekalaiset tulot		776,59	17 378	17 378,28	0,00	100
12.25.99.	Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot	776,59	845	845,49	0,00	100
12.39.10.	Muut sekalaiset tulot		16 533	16 532,79	0,00	100
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset		1 770,82	1 811	1 810,56	0,00	100
13.03.01.	Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	1 770,82	1 811	1 810,56	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		1 858 220,55	1 746 465	1 746 465,09	0,00	100

Pääluokan, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
25. Oikeusministeriön hallinnonala	234 598 490,54	240 755 619	223 005 366,30	17 750 252,92	240 755 619,22	0,00	28 729 462,31	249 928 462,31	232 178 209,39	17 750 252,92
25.01.29. Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	18 786 490,54	19 556 619	19 556 619,22		19 556 619,22	0,00				
25.40.01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (S2)	211 112 000,00	216 499 000	201 286 313,99	15 212 686,01	216 499 000,00	0,00	25 909 644,24	242 408 644,24	227 195 958,23	15 212 686,01
25.40.01.1. Toimintamenot	209 112 000,00	214 499 000	200 224 486,12	14 274 513,88	214 499 000,00	0,00	25 909 459,45	240 408 459,45	226 133 945,57	14 274 513,88
25.40.01.3. Palvelussuhdeasuntojen vuokraosuudet (EK) (enintään)	2 000 000,00	2 000 000	1 061 827,87	938 172,13	2 000 000,00	0,00	184,79	2 000 184,79	1 062 012,66	938 172,13
25.40.74. Avolaitostyöt (S3)	4 700 000,00	4 700 000	2 162 433,09	2 537 566,91	4 700 000,00	0,00	2 819 818,07	7 519 818,07	4 982 251,16	2 537 566,91
25.40.74.1. Avolaitostyöt	3 000 000,00	3 000 000	1 391 746,57	1 608 253,43	3 000 000,00	0,00	1 668 581,48	4 668 581,48	3 060 328,05	1 608 253,43
25.40.74.2. Avolaitostyöt kunnan, seurakunnan tai yleishyödyllisen yhteisön työkohteissa (EK) (enintään)	1 700 000,00	1 700 000	770 686,52	929 313,48	1 700 000,00	0,00	1 151 236,59	2 851 236,59	1 921 923,11	929 313,48
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	92 016,00	101 690	101 690,00		101 690,00	0,00	0,00	101 690,00	101 690,00	0,00
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (S2)	92 016,00	101 690	101 690,00		101 690,00	0,00		101 690,00	101 690,00	0,00
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	153 343,26	103 271	103 270,88		103 270,88	0,00	0,00	103 270,88	103 270,88	0,00
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (S2)	153 343,26	103 271	103 270,88		103 270,88	0,00		103 270,88	103 270,88	0,00
32.30.51.07. Palkkatuetty työ, valtionhallinto (KPY)	153 343,26	103 271	103 270,88		103 270,88	0,00		103 270,88	103 270,88	0,00
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	53 441,28	33 461	33 460,65		33 460,65	0,00				
33.20.50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturhasta ja vuorottelukorvauksesta (A)	31 427,12	6 375	6 374,98		6 374,98	0,00				
33.20.50.01. Palkkatuetty työ, valtionhallinto	31 427,12	6 375	6 374,98		6 374,98	0,00				
33.20.52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturhasta (A)	22 014,16	27 086	27 085,67		27 085,67	0,00				
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valtionhallinto	22 014,16	27 086	27 085,67		27 085,67	0,00				
Määrärahatilit yhteensä	234 897 291,08	240 994 041	223 243 787,83	17 750 252,92	240 994 040,75	0,00	28 729 462,31	250 133 423,19	232 383 170,27	17 750 252,92

12. Tuotto- ja kululaskelma

Rikosseuraamuslaitoksen tuotto- ja kululaskelma				
	1.1.2019-31.12.2019		1.1.2018-31.12.2018	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	8 722 780,68		8 922 857,43	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	731 246,30		876 210,29	
Muut toiminnan tuotot	<u>2 670 185,60</u>	12 124 212,58	<u>2 786 304,92</u>	12 585 372,64
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	17 601 340,85		20 025 642,83	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	220 859,08		126 932,83	
Henkilöstökulut	130 298 851,24		120 756 911,18	
Vuokrat	49 227 232,21		47 950 846,05	
Palvelujen ostot	41 795 827,12		31 366 668,82	
Muut kulut	5 392 732,06		5 127 215,25	
Valmisteverastojen lisäys (-) tai väh. (+)	43 657,15		215 026,17	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-12 138 129,15		-6 658 797,28	
Poistot	862 623,31		812 584,72	
Sisäiset kulut	<u>233 378,69</u>	<u>-233 538 372,56</u>	<u>96 582,32</u>	<u>-219 819 612,89</u>
JÄÄMÄ I		-221 414 159,98		-207 234 240,25
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	13 085,22		11 765,90	
Rahoituskulut	<u>-6 217,16</u>	-6 868,06	<u>-9 152,93</u>	-2 612,97
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	12 693,76		7 919,05	
Satunnaiset kulut	<u>-55 454,46</u>	<u>-42 760,70</u>	<u>-14 485,55</u>	<u>-6 566,50</u>
JÄÄMÄ II		-221 450 052,62		-207 238 193,78
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	<u>-2 442 349,05</u>	<u>-2 442 349,05</u>	<u>-2 367 267,83</u>	<u>-2 367 267,83</u>
JÄÄMÄ III		-223 892 401,67		-209 605 461,61
TUOTOT VEROISTA JA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	1 727 276,25		1 855 673,14	
Suoritettut arvonlisäverot	<u>-19 556 619,22</u>	<u>-17 829 342,97</u>	<u>-18 786 490,54</u>	<u>-16 930 817,40</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-241 721 744,64</u>		<u>-226 536 279,01</u>

13. Tase

Rikosseuraamustalouden Tase				
	31.12.2019		31.12.2018	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIK. SIJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	27 328,70		0,00	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>28 706 625,52</u>	28 733 954,22	<u>17 240 793,54</u>	17 240 793,54
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	3 790 080,17		2 981 855,77	
Kalusteet	25 577,87		33 148,85	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>390 837,80</u>	4 206 495,84	<u>1 044 798,44</u>	4 059 803,06
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>42 805,78</u>	<u>42 805,78</u>	<u>42 805,78</u>	<u>42 805,78</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET YHTEENSÄ		32 983 255,84		21 343 402,38
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISUUS				
Aineet ja tarvikkeet	894 427,29		1 109 861,31	
Keskeneräinen tuotanto	205 269,76		237 533,47	
Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>1 260 596,51</u>	2 360 293,56	<u>1 277 415,01</u>	2 624 809,79
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	593 174,92		584 206,20	
Siirtosaamiset	121 807,83		30 596,03	
Muut lyhytaikaiset saamiset	66 566,49		57 025,73	
Ennakkomaksut	<u>5 373,00</u>	786 922,24	<u>150,00</u>	671 977,96
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	86 690,45		95 050,13	
Sisäisen rahaliikkeen tilit	<u>100,00</u>	<u>86 790,45</u>	<u>0,00</u>	<u>95 050,13</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		3 234 006,25		3 391 837,88
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>36 217 262,09</u>		<u>24 735 240,26</u>

	31.12.2019		31.12.2018	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	269 413 004,89		269 413 004,89	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-277 981 821,76		-284 170 123,68	
Pääoman siirrot	247 339 860,83		232 724 580,93	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-241 721 744,64</u>	-2 950 700,68	<u>-226 536 279,01</u>	-8 568 816,87
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	-6 404,29		3 740,59	
Saadut ennakot	1 023 203,56		0,00	
Ostovelat	12 286 951,71		9 747 833,55	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	2 375 501,93		2 238 964,20	
Edelleen tilitettävät erät	1 374 926,97		2 629 523,98	
Siirtovelat	22 112 805,92		18 651 104,40	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>976,97</u>	<u>39 167 962,77</u>	<u>32 890,41</u>	<u>33 304 057,13</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		39 167 962,77		33 304 057,13
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>36 217 262,09</u>		<u>24 735 240,26</u>

14. Liitetiedot

14.1. Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Tuloslaskelma

Tilinpäätösaikataulusta, laskuttajista sekä laskujen tarkastamisista ja hyväksymisistä johtuvista syistä on vuoden 2020 kirjanpitoon kirjattu vuodelle 2019 kuuluvia matkalaskuja yhteensä 20 574,40 euroa. Vuonna 2019 ansaittuja palkkoja maksettiin vuoden 2020 kirjanpitoon yhteensä 1 057 714,66 euron arvosta ja vankipalkkoja 50 316,77 euron arvosta.

Vuodelle 2019 on kirjattu 102 173,74 euroa vuodelle 2018 kuuluvia Vankeusaikamahdollisuutena hankkeen ESR-rahoitusta sekä vuodelle 2020 kohdentuu 10 613,23 euroa vuodelle 2019 kuuluvaa rahoitusta. Vuodelle 2020 kirjautuu 113 742,45 euroa vuodelle 2019 kuuluvia Twinning-Turkki -hankkeen rahoitusta.

Valtiokonttori tarkensi alkuvuonna 2018 ohjettaan henkilöiden oletustoiminnon käytöstä. Oletustoimintona ei enää tule käyttää ”9999900100 Kohdentamaton työ” toimintoa vaan toimintoa, joka parhaiten kuvaa henkilön pääasiallista toimintaa. Palkeet korvasi Rikosseuraamuslaitoksen esityksestä henkilöiden oletustoiminnot loka-marraskuussa pääasiallista toimintaa vastaavaksi. Kiekun toiminnallisuudesta johtuen haittatyö- yms. korvaukset sekä niitä vastaavat htv:t ovat kohdentuneet henkilön oletustoiminnolle. Tästä syystä marras-joulukuun toteutumat antavat tarkemman kuvan toimintojen toteutumisista kuin vuoden 2018 muut kuukaudet ja siksi marras-joulukuun htv-tietoja on käytetty laskelmissa koko vuoden tietojen sijasta.

Eläkemaksut sisältävät 10,04 euroa vuoden 2017 eläkemaksujen oikaisuja ja 5 384,51 euroa vuoden 2018 eläkemaksujen oikaisuja.

Tase

Hallinnan siirtoina siirrettiin Suomenlinnan hoitokunnalle 620 433,39 euron arvosta kansallisuusomaisuutta ja rakennuksia.

Liite: 5 Henkilöstökulujen erittely

Palkkojen maksuaikataulun vuoksi vuoden 2020 kirjanpitoon kohdentui vuodelle 2019 kuuluvia palkkoja yhteensä 1 057 714,66 euroa ja vankipalkkoja 50 316,77.

Valtion virka- ja työehtosopimuksessa sopimuskaudelle 2018 - 2020 (9.3.2018) on sopimuksen 6 §:ssä kirjattu, että virkamiehelle ja työtekijälle, jonka palvelussuhde on alkanut viimeistään 3.9.2018 ja palvelussuhde on keskeytymättä jatkunut 18.11.2018 saakka, maksetaan tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä erillinen kertaerä. Kertaerä on suuruudeltaan 9,2 % yleisen virka- ja työehtosopimuksen 7 §:n mukaisesta kuukausipalkkauksesta. Kertaerää ei ole jaksotettu tilikaudelle 2018, vaan se on kirjattu kokonaisuudessaan tilikauden 2019 menoksi (752 304,59 euroa).

Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Liitteessä on ilmoitettu tiedot vain niistä kansallis- ja käyttöomaisuushyödykkeistä sekä käyttöomaisuusarvopapereista ja muista pitkäaikaisista sijoituksista, joiden hankintamenoja ei ole vielä tilikauden alkaessa kokonaan kirjattu poistoina kuluksi. Selvitys kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistoista tulee esittää, jos poistojen ja arvonalennusten yhteismäärä on vähintään 1 000 000 euroa.

14.2. Nettoutetut tulot ja menot

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
25.40.01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	223 663 465,06	229 450 000	213 387 695,89		228 600 381,90					239 297 340,13
	Bruttotulot	13 430 536,76	12 951 000	12 101 566,69		12 101 566,69					12 101 381,90
	Nettomenot	211 112 000,00	216 499 000	201 286 313,99	15 212 686,01	216 499 000,00	0,00	25 909 644,24	242 408 644,24	227 195 958,23	15 212 686,01
33.20.52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (Arviomääräraha)	Bruttomenot	22 014,16		27 085,67		27 085,67					
	Bruttotulot	0,00									
	Nettomenot	22 014,16	27 086	27 085,67		27 085,67	0,00				

14.3. Arviomäärärahojen ylitykset

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 3.

14.4. Peruutetut siirretyt määrärahat

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 4.

14.5. Henkilöstökulujen erittely

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2019	2018
Henkilöstökulut	107 238 327,34	100 051 401,81
Palkat ja palkkiot	104 390 591,39	100 263 361,87
Tulosperusteiset erät		
Lomapalkkavelan muutos	2 847 735,95	-211 960,06
Henkilösivukulut	20 984 982,17	18 721 606,58
Eläkekulut	18 703 443,36	17 025 010,05
Muut henkilösivukulut	2 281 538,81	1 696 596,53
Yhteensä	128 223 309,51	118 773 008,39
Johdon palkat ja palkkiot, josta	3 058 980,57	3 199 710,84
- tulosperusteiset erät		
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	6 400,00	6 940,00
Johto	4 680,00	5 020,00
Muu henkilöstö	1 720,00	1 920,00
Vankipalkat ja niiden sosiaaliturvamaksut		
Vankipalkat	2 075 937,14	1 967 252,41
Vankien sosiaaliturvamaksut	-395,41	16 650,38
Yhteensä	2 075 541,73	1 983 902,79
Henkilöstökulut yhteensä	130 298 851,24	120 756 911,18

14.6. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 6.

14.7. Kansallis- ja käyttöomaisuuden ja muiden pitkäaikaisvaikutteisten menojen poistot

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 7.

14.8. Rahoitustuotot ja -kulut

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 8.

14.9. Talousarviotaloudesta annetut lainat

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 9.

14.10. Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Rikosseuraamuslaitoksen tilintäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset								
Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit								
	31.12.2019						31.12.2018	
	Kappalemäärä	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo	Omistus- osuus %	Myynti-oikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	1 085		42 805,78					42 805,78
Pirkanmaan Luomutuottajat Oy	1		168,00					168,00
Osuuskunta Sataluomu, Pori	1		168,00					168,00
Elix Oil Oy, Somero	12		2 018,00					2 018,00
Osuuskunta Jalostuspalvelu	1		200,00					200,00
Osuuskunta Lihakunta	1		2467			275,38		2467
Osuuskunta Pohjolan Maito	1 069		37 784,78			1 535,18		37 784,78
Finnamyl Oy	5		0,00					0,00
Osakkeet ja osuudet yhteensä			42 805,78			1 810,56		42 805,78

14.11. Taseen rahoituserät ja velat

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 11.

14.12. Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takaukset ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä:

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole liitteen mukaisia myönnettyjä takauksia.

Voimassa olevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä:

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole liitteen mukaisia takuita.

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain:

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole liitteen mukaisia takauksia tai takuita valuutoittain.

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut
Muut monivuotiset vastuut
Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehty tavanomaiset sopimukset

€	Talousarvio- menot 2019	Määräraha- tarve 2020	Määräraha- tarve 2021*	Määräraha- tarve 2022	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	30 086 215,85	30 209 311,11	14 907 675,62	1 764 219,94	4 798 466,19	51 679 672,86

*Määrärahatarve 2021 ja eteenpäin on laskentatapaa muutettu tilinpäätökseen 2019. Koska jäännösarvot ovat nimenomaisesti sopimuksen perusteella kiinteästi liitteen 12 alaan kuuluvaan vuokrasopimukseen liittyvä sitoumuksia, on Risen vastuulla olevat jäännösarvot huomioitu liitteen 12 muodostamisessa. Ko. jäännösarvot tosiasiallisesti on maksettava vuokrasopimuksen määräajan loppuun saakka sekä sen loppumishetkellä tai toistaiseksi voimassaolevan vuokrasopimuksen ensimmäiseen mahdolliseen irtisanomishetkeen sekä irtisanomisajan loppuun saakka. Sopimuksien irtisanomisajat ovat aikaisempia kuin jäännösarvon poistumisen aika.

14.13. Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 13.

14.14. Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 14.

14.15. Velan muutokset

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 15.

14.16. Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 16.

14.17. Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Täydentäviä tietoja sisältyy toimintakertomuksen laskelmien muihin tietoihin.

15. Allekirjoitus

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28.2.2020.

Pääjohtaja

Arto Kujala

Laskentapäällikkö

Mika Ulmanen